

ПЕРШОТРАВНЕВСЬКА СІЛЬСЬКА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

З В І Т

**про стратегічну екологічну оцінку
Стратегії розвитку Першотравневської сільської
територіальної громади на період до 2027 року
та Плану заходів на 2025-2027 роки з реалізації
Стратегії розвитку Першотравневської сільської
територіальної громади на період до 2027 року**

с. Мозолевське – 2024

Першотравневська
сільська рада

Звіт про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2025-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади на період до 2027 року розроблений за підтримки ініціативи «Інклюзивне відновлення за лідерства громад» (CLIR) проєкту «Супровід Урядових реформ в Україні» (SURGe), що фінансується Урядом Канади та впроваджується компанією Alinea International

Зміст

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПЕРШОТРАВНЕВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2027 РОКУ ТА ПЛАНУ ЗАХОДІВ НА 2025-2027 РОКИ З РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПЕРШОТРАВНЕВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ, ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ.....	4
2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗИ ЗМІНУ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО	14
3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ	37
4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ	39
5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ.....	43
6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (І, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ -50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ	51
7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЇ.....	59
8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ	62
9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.....	67
10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	71
11. РЕЗЮМЕ ІНФОРМАЦІЇ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ.....	72

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПЕРШОТРАВНЕВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2027 РОКУ ТА ПЛАНУ ЗАХОДІВ НА 2025-2027 РОКИ З РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПЕРШОТРАВНЕВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ, ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

СЕО охоплює аналіз ймовірного впливу на стан довкілля, умови життєдіяльності та здоров'я населення Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року та Плану заходів на 2025-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року (далі – Стратегія та План заходів). Відтак об'єктом аналізу є визначені у Стратегії стратегічні, оперативні цілі та завдання, а також проекти Плану заходів, скеровані на їх досягнення.

Стратегією визначено стратегічне бачення Першотравневської СТГ. Стратегічне бачення громади – Першотравневська сільська територіальна громада – економічно самодостатня громада із значним потенціалом природних ресурсів для розвитку агропромислового сектора. Згуртована гостинна громада з розвинутою інклюзивною системою соціальних сервісів та комфортними умовами для праці та відпочинку, територія з відновленою дорожньо-транспортною інфраструктурою та якісним питним водопостачанням у всіх населених пунктах. Першотравневська громада – громада для кожного і кожен для громади.

Стратегічне бачення розвитку Першотравневської СТГ буде досягатись через реалізацію двох стратегічних цілей:

1. Муніципальна інфраструктура та послуги – пристосовані для потреб різних груп чоловіків і жінок.
2. Згуртована аграрна громада сприяє розбудові бізнес середовища.

Стратегічні цілі будуть досягатись через реалізацію оперативних цілей та завдань, які дають розуміння, яким чином громада буде досягати мети свого розвитку (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1. Структура стратегічних, оперативних цілей та завдань Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року

Стратегічна ціль 1. Муніципальна інфраструктура та послуги – пристосовані для потреб різних груп чоловіків і жінок	
Оперативні цілі	Завдання
1.1. Муніципальні послуги та інфраструктура соціальної сфери громади спроможні задовольняти запити та потреби різних груп мешканців і мешканок громади	1.1.1. Створити комфортні умови для надання якісних освітніх послуг
	1.1.2. Сформувати в громаді ефективну мережу надання первинної медичної допомоги відповідно до встановлених стандартів якості
	1.1.3. Забезпечити доступність послуг соціального захисту та соціальної реабілітації для інтеграції ветеранів та ветеранок, ВПО та різних вразливих груп населення в соціальне життя громади
	1.1.4. Сформувати інфраструктуру цивільного захисту населення для убезпечення мешканців від техногенних та природних загроз
1.2. Житлово-комунальна інфраструктура є розвинутою та екологічно стійкою, а сервіси – якісні	1.2.1. Модернізувати систему водопостачання та водовідведення для забезпечення мешканців якісною питною водою та збереження екологічного стану водних ресурсів громади
	1.2.2. Забезпечити умови для розширення доступу мешканців до послуг у сфері управління відходами
	1.2.3. Впровадити заходи для посилення енергоне залежності громади
1.3. Дорожньо-транспортна інфраструктура забезпечує мобільність мешканців усіх населених пунктів громади	1.3.1. Відремонтувати і розвинути дорожню мережу для забезпечення безперешкодного транспортного сполучення між населеними пунктами громади
	1.3.2. Реконструювати дорожню та супутню інфраструктуру в населених пунктах громади для забезпечення безбар'єрності та комфортності пересування різних груп чоловіків і жінок
	1.3.3. Забезпечити транспортну доступність до місць надання послуг для усіх груп населення незалежно від місця проживання в громаді

Стратегічна ціль 2. Згуртована аграрна громада сприяє розбудові бізнес середовища	
<i>Оперативні цілі</i>	<i>Завдання</i>
2.1. Територія громади є інвестиційно привабливою для великого бізнесу та МСП	2.1.1. Здійснити просторове планування для раціонального використання території та ресурсів громади
	2.1.2. Забезпечити умови для розвитку агропромислового виробництва
	2.1.3. Створити умови для започаткування підприємницької діяльності на території громади мешканцями та ВПО
2.2. Першотравневська СТГ є активною згуртованою громадою з соціально відповідальною владою	2.2.1. Забезпечити інституційну спроможність органів управління громадою
	2.2.2. Створити умови для гуртування різних груп мешканців і мешканок та їх залучення до участі в управлінні громадою
	2.2.3. Створити та облаштувати осередки дозвілля та громадські простори для забезпечення якісних умов відпочинку та занять спортом у межах громади для різних груп мешканців і мешканок

В основі Плану заходів на 2025-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року – проєктні ідеї, що були запропоновані мешканцями громади, представниками структурних підрозділів сільської ради, представниками інститутів громадянського суспільства, активними мешканцями та відібрані Робочою групою. Загалом до Плану заходів увійшло 34 ідеї проєктів місцевого розвитку, скерованих на виконання завдань для досягнення оперативних та стратегічних цілей Стратегії.

Система стратегічного планування в Україні базується на координації процесів стратегічного планування на центральному, регіональному та місцевому рівнях. Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року розроблена відповідно до Цілей сталого розвитку України до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30.09.2019 № 722. Під час розроблення Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року та Плану заходів на 2025-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року враховані ключові аспекти оновленої Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки (далі – ДСРР), в якій визначено 3 стратегічні цілі:

1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах;
2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів;
3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування (таблиця 1.2).

Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року оновленим Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки засвідчує їх часткове співпадіння зі змістом усіх оперативних цілей ДСРР. Зокрема оперативні цілі стратегічної цілі 1 «Муніципальна інфраструктура та послуги – пристосовані для потреб різних груп чоловіків і жінок» Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року та відповідно проєкти Плану заходів на 2025-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року співвідносяться з двома стратегічними цілями – «Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах» та «Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів» – Державної стратегії регіонального розвитку. А оперативні цілі стратегічної цілі 2 «Згуртована аграрна громада сприяє розбудові бізнес середовища» Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року та відповідно проєкти Плану заходів на 2025-2027 роки з її реалізації – частково кореспондують з усіма трьома стратегічними цілями ДСРР.

Також доречно відзначити узгодження завдань оперативної цілі 1.2 «Житлово-комунальна інфраструктура є розвиненою та екологічно стійкою, а сервіси – якісні» Стратегії із завданням за напрямом «Захист та відновлення навколишнього природного середовища» оперативної цілі 1. «Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь» стратегічної цілі «Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах» ДСРР, зокрема щодо

передбаченого в ДСРР запровадження спеціальних механізмів відновлення та розвитку територій, які постраждали внаслідок руйнування греблі Каховської гідроелектростанції.

Таблиця 1.2. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки

Стратегічні та оперативні цілі ДСРР на 2021- 2027 роки	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року						
	1. Муніципальна інфраструктура та послуги – пристосовані для потреб різних груп чоловіків і жінок	1.1. Муніципальні послуги та інфраструктура соціальної сфери громади спроможні задовольняти запити та потреби різних груп мешканців і мешканок громади	1.2. Житлово-комунальна інфраструктура є розвиненою та екологічно стійкою, а сервіси – якісні	1.3. Дорожньо-транспортна інфраструктура забезпечує мобільність мешканців усіх населених пунктів громади	2. Згуртована аграрна громада сприяє розбудові бізнесу середовища	2.1. Територія громади є інвестиційно привабливою для великого бізнесу та МСП	2.2 Першотравневська СТГ є активною згуртованою громадою з соціально відповідальною владою
Стратегічна ціль «Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах»	+				+		
Оперативна ціль 1. Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь		+					
Оперативна ціль 2. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах		++					++
Оперативна ціль 3. Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення		++					
Стратегічна ціль «Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів»	+				+		
Оперативна ціль 1. Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів		+	+	+			
Оперативна ціль 2. Сильна, спроможна та конкурентоздатна регіональна економіка						++	
Стратегічна ціль «Розбудова ефективного багаторівневого врядування»					+		
Оперативна ціль 1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування кращих практик ЄС							++
Оперативна ціль 2. Розвиток різних форм співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями						++	

*У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як ++ (сильний зв'язок) або + (опосередкований зв'язок)

Стратегічні напрямки розвитку Першотравневської СТГ також узгоджуються з стратегічними цілями цілей Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року, в якій стратегічним баченням розвитку регіону визначено, що Дніпропетровщина – смарт-регіон, інвестиційно-привабливий та екологічно безпечний, з високотехнологічними індустріальним та аграрним комплексами, потужним експортним та освітньо-науковим потенціалом, з європейським

рівнем надання послуг, де мешканцям усіх населених пунктів будуть забезпечені комфортні умови життя, самореалізації та розвитку особистості.

Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року проведено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року						
	1. Муніципальна інфраструктура та послуги – пристосовані для потреб різних груп чоловіків і жінок	1.1. Муніципальні послуги та інфраструктура соціальної сфери громади спроможні задовольняти запити та потреби різних груп мешканців і мешканок громади	1.2. Житлово-комунальна інфраструктура є розвиненою та екологічно стійкою, а сервіси – якісні	1.3. Дорожньо-транспортна інфраструктура забезпечує мобільність мешканців усіх населених пунктів громади	2. Згуртована аграрна громада сприяє розвитку бізнес середовища	2.1. Територія громади є інвестиційно привабливою для великого бізнесу та МСП	2.2. Першотравневська СТГ є активною згуртованою громадою з соціально відповідальною владою
1. Посилення економічної конкурентоспроможності регіону					+		
1.1. Зменшення економічних дисбалансів, у тому числі на основі розвитку промислово-виробничого комплексу						++	
1.2. Розвиток агропромислового комплексу						++	
1.3. Диверсифікація економіки монопрофільних міст						++	
1.4. Розвиток туристичної сфери						++	
2. Екологічна та енергетична безпека	+						
2.1. Створення умов для поліпшення стану довкілля		++					
2.2. Підвищення ефективності управління відходами		++					
2.3. Забезпечення енергоефективності та розвиток альтернативної енергетики		++					
2.4. Розвиток екомережі та рекреаційних зон		++					
3. Забезпечення якісних умов життя	+						
3.1. Розвиток інфраструктури регіону, благоустрій територій		+	+	+			
3.2. Підвищення до європейського рівня умов проживання мешканців області		+	+	+			
3.3. Забезпечення якості соціально-гуманітарних послуг на рівні провідних європейських стандартів		++					
3.4. Підвищення ефективності публічного управління, інформатизація суспільства та розвиток е-демократії							++
4. Розвиток людського потенціалу	+						
4.1. Формування конкурентоспроможного інтелектуального капіталу		++					
4.2. Забезпечення умов для здорового та культурного розвитку населення		++					

*У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як ++ (сильний зв'язок) або + (опосередкований зв'язок)

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року узгоджуються з стратегічними та оперативними цілями Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року, які зосереджені на розвиток регіону за відповідними напрямками соціально-економічного розвитку, а також у сфері охорони і збереження довкілля. Зокрема стратегічна ціль 1 «1. Муніципальна інфраструктура та послуги – пристосовані для потреб різних груп чоловіків і жінок» Стратегії невської сільської територіальної громади до 2027 року прямо співвідноситься зі стратегічними цілями 2, 3 та 4 Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року. А стратегічна ціль 2 «Згуртована аграрна громада сприяє розбудові бізнес середовища» прямо кореспондується з ціллю 1 Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року та частково – з ціллю 3.

Відтак можна зробити висновок, що Стратегія розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року сформована відповідно до цілей державної регіональної політики і скерована на забезпечення її реалізації на місцевому рівні (на рівні територіальної громади).

Водночас Стратегія розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року (та План заходів на 2025-2027 роки з її реалізації) пов'язана та узгоджується з низкою інших документів державного планування (ДПП), серед яких:

- Стратегічні цілі державної екологічної політики України (визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII);
- Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 № 1363-р);
- Водна стратегія України на період до 2050 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.11.2022 № 1134-р);
- Енергетична стратегія України до 2050 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.04.2023 № 373-р);
- Стратегія формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року та Операційний план заходів з реалізації у 2024-2026 роках Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року (схвалені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2024 р. № 483-р);
- Національна економічна стратегія на період до 2030 року (затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 р. № 179);
- Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 526-р);
- Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 № 430-р);
- Стратегія зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2019 р. № 688-р);
- Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року (затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 443-р);
- Національний план управління відходами до 2030 року (затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 лютого 2019 р. № 117);
- Стратегія демографічного розвитку України на період до 2040 року та операційний план заходів з реалізації у 2024-2027 роках Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року (схвалені Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2024 р. № 922-р).

Зокрема метою державної екологічної політики України відповідно до Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» є досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України для забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого

природокористування і збереження та відновлення природних екосистем. Досягнення мети відбуватиметься через реалізацію 5 стратегічних цілей. У таблиці 1.4 проаналізовано узгодженість стратегічних цілей Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року та стратегічних цілей державної екологічної політики України.

Таблиця 1.4. Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року стратегічним цілям державної екологічної політики України на період до 2030 року

Стратегічні цілі державної екологічної політики	Стратегічні цілі Стратегії розвитку Першотравневської СТГ	
	1. Муніципальна інфраструктура та послуги – пристосовані для потреб різних груп чоловіків і жінок	2. Розвиток людського потенціалу в безпечній, комфортній та згуртованій громаді
1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	++	+
2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	++	+
3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку	0	+
4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	++	+
5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління	0	0

Для оцінки відповідності цілей використовувалася наступна шкала:

- ++ – цілі Стратегії узгоджені зі стратегічними цілями державної екологічної політики;
- +
- цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики опосередковано узгоджуються на рівні оперативних цілей та завдань;
- 0 – цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики нейтральні по відношенню одні до одних;
- – цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей Стратегії та стратегічних цілей державної екологічної політики;
- – цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей Стратегії.

Стратегічна ціль 1 «Муніципальна інфраструктура та послуги – пристосовані для потреб різних груп чоловіків і жінок» Стратегії узгоджується з 1, 2 та 4 цілями державної екологічної політики України. Зокрема оперативна ціль 1.2 «Житлово-комунальна інфраструктура є розвиненою та екологічно стійкою, а сервіси – якісні» стратегічної цілі 1 Стратегії включає завдання, скеровані на: модернізацію системи водопостачання та водовідведення для забезпечення мешканців якісною питною водою та збереження екологічного стану водних ресурсів громади; забезпечення умов для розширення доступу мешканців до послуг у сфері управління відходами; упровадження заходів для посилення енергонезалежності громади. А оперативна ціль 1.3 «Дорожньо-транспортна інфраструктура забезпечує мобільність мешканців усіх населених пунктів громади» Стратегії – завдання щодо реконструкції дорожньої та супутньої інфраструктури в населених пунктах громади для забезпечення безбар'єрності та комфортності пересування різних груп чоловіків і жінок.

Стратегічна ціль 2 «Згуртована аграрна громада сприяє розбудові бізнес середовища» Стратегії узгоджується з 1, 2, 3 і 4 стратегічними цілями державної екологічної політики України. Зокрема оперативні цілі стратегічної цілі 2 Стратегії включають завдання, скеровані на:

проведення просторового планування для раціонального використання території та ресурсів громади; забезпечення інституційної спроможності органів управління громадою; створення та облаштування осередків дозвілля та громадських просторів для забезпечення якісних умов відпочинку та занять спортом у межах громади для різних груп мешканців і мешканок.

Відтак можна стверджувати, що Стратегія відповідає визначеним до 2030 року засадам державної екологічної політики України.

З метою підвищення рівня екологічної безпеки, зменшення впливів та наслідків зміни клімату в Україні розроблено Стратегію екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 року №1363-р). Її реалізація скерована на виконання Україною міжнародних зобов'язань в рамках Паризької кліматичної угоди щодо скорочення викидів парникових газів та адаптації до наслідків глобальної зміни клімату.

Відповідно до Стратегії екологічної безпеки найбільш вразливими до наслідків зміни клімату в Україні є такі соціально-економічні сектори як: біорізноманіття, водні ресурси, енергетика, громадське здоров'я, лісове господарство, прибережні території, рибне господарство, сільське господарство, ґрунти тощо. І саме на них буде скерована основна діяльність Уряду в рамках реалізації документу.

У Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року визначено 12 стратегічних цілей для підвищення рівня екологічної безпеки, зменшення впливів та наслідків зміни клімату в Україні. У таблиці 1.5 наведено відповідність стратегічних цілей Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року стратегічним цілям Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року.

Таблиця 1.5. Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року стратегічним цілям Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року

Стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки	Стратегічні цілі Стратегії розвитку Першотравневської СТГ	
	1. Муніципальна інфраструктура та послуги – пристосовані для потреб різних груп чоловіків і жінок	2. Згуртована аграрна громада сприяє розбудові бізнес середовища
1. Зменшення рівня промисловою забруднення	+	+
2. Створення ефективної системи хімічної безпеки	+	0
3. Забезпечення раціонального використання природних ресурсів	++	+
4. Досягнення «доброго» екологічного стану вод	++	+
5. Забезпечення сталого лісоуправління та підвищення здатності лісових екосистем адаптуватися до зміни клімату	+	0
6. Створення правових та економічних підстав для запровадження ієрархії поводження з відходами	++	0
7. Підвищення ефективності державної системи оцінки впливу на довкілля та державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища	0	0
8. Збереження біорізноманіття та забезпечення розвитку природно-заповідного фонду в Україні	+	+
9. Посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату	++	+
10. Стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя після відновлення	0	0

територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаного державного кордону		
11. Включення заходів з екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату в національні, регіональні стратегії, плани управління річковими басейнами	0	0
12. Підвищення обізнаності представників центральних і місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які уповноважені на прийняття рішень у сфері навколишнього природного середовища, з питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату	0	+

Для оцінки відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

- ++ – цілі Стратегії узгоджені зі стратегічними цілями Стратегії екологічної безпеки;
- +
- 0 – цілі Стратегії та стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки опосередковано узгоджуються на рівні оперативних цілей та завдань;
- – цілі Стратегії та стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки нейтральні по відношенню одні до одних;
- – цілі Стратегії та стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей Стратегії та стратегічних цілей Стратегії екологічної безпеки;
- – цілі Стратегії та стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей Стратегії.

Аналіз відповідності стратегічних цілей Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади на період до 2027 року стратегічним цілям Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року показав, що:

– Стратегічна ціль 1 «Муніципальна інфраструктура та послуги – пристосовані для потреб різних груп чоловіків і жінок» Стратегії узгоджується з 4 з 12 стратегічних цілей Стратегії екологічної безпеки, з 4 – опосередковано узгоджуються, з рештою – нейтральні;

– Стратегічна ціль 2 «Згуртована аграрна громада сприяє розбудові бізнес середовища» опосередковано узгоджується з 6 з 12 стратегічних цілей Стратегії екологічної безпеки (переважно через проведення просторового планування, облаштування громадських просторів, забезпечення інституційної спроможності ОМС, в т. ч. у сфері охорони довкілля і т. п.), з рештою – нейтральні.

Отже, Стратегія розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року узгоджуються із схваленою Урядом України Стратегією екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року (особливо тісно за стратегічною ціллю 1 Стратегії).

Також окремі оперативні цілі та завдання Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року узгоджуються з окремими цілями, завданнями та напрямками низки галузевих документів державного планування (таблиця 1.6).

Таблиця 1.6. Відповідність оперативних цілей та завдань Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади на період до 2027 року стратегічним цілям (завданням, напрямками) документів державного планування

ДДП	Завдання Стратегії, які найбільше узгоджуються з стратегічними цілями / завданнями /напрямами інших ДДП
Водна стратегія України на період до 2050 року	1.2.1. Модернізувати систему водопостачання та водовідведення для забезпечення мешканців якісною питною водою та збереження екологічного стану водних ресурсів громади.

ДДП	Завдання Стратегії, які найбільше узгоджуються з стратегічними цілями / завданнями /напрямами інших ДДП
Енергетична стратегія України до 2050 року	1.2.3. Впровадити заходи для посилення енергонебезпечності громади. 2.1.1. Здійснити просторове планування для раціонального використання території та ресурсів громади.
Стратегія формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року та Операційний план заходів з реалізації у 2024-2026 роках Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року	1.1.4. Сформувати інфраструктуру цивільного захисту населення для забезпечення мешканців від техногенних та природних загроз. 1.2.3. Впровадити заходи для посилення енергонебезпечності громади 2.1.1. Здійснити просторове планування для раціонального використання території та ресурсів громади. 2.2.1. Забезпечити інституційну спроможність органів управління громадою.
Національна економічна стратегія на період до 2030 року	1.2.3. Впровадити заходи для посилення енергонебезпечності громади. 1.3.1. Відремонтувати і розвинути дорожню мережу для забезпечення безперешкодного транспортного сполучення між населеними пунктами громади. 1.1.4. Сформувати інфраструктуру цивільного захисту населення для забезпечення мешканців від техногенних та природних загроз. 2.1.2. Забезпечити умови для розвитку агропромислового виробництва. 2.1.3. Створити умови для започаткування підприємницької діяльності на території громади мешканцями та ВПО. 2.2.1. Забезпечити інституційну спроможність органів управління громадою.
Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року	2.1.2. Забезпечити умови для розвитку агропромислового виробництва.
Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року	1.3.1. Відремонтувати і розвинути дорожню мережу для забезпечення безперешкодного транспортного сполучення між населеними пунктами громади. 1.3.2. Реконструювати дорожню та супутню інфраструктуру в населених пунктах громади для забезпечення безбар'єрності та комфортності пересування різних груп чоловіків і жінок. 1.3.3. Забезпечити транспортну доступність до місць надання послуг для усіх груп населення незалежно від місця проживання в громаді.
Стратегія зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року	1.2.1. Модернізувати систему водопостачання та водовідведення для забезпечення мешканців якісною питною водою та збереження екологічного стану водних ресурсів громади. 2.1.1. Здійснити просторове планування для раціонального використання території та ресурсів громади.
Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року	2.1.1. Здійснити просторове планування для раціонального використання території та ресурсів громади. 1.2.2. Забезпечити умови для розширення доступу мешканців до послуг у сфері управління відходами. 1.2.3. Впровадити заходи для посилення енергонебезпечності громади.
Національний план управління відходами до 2030 року	1.2.2. Забезпечити умови для розширення доступу мешканців до послуг у сфері управління відходами. 2.1.1. Здійснити просторове планування для раціонального використання території та ресурсів громади.
Стратегія демографічного розвитку України на	1.1.1. Створити комфортні умови для надання якісних освітніх послуг. 1.1.2. Сформувати в громаді ефективну мережу надання первинної медичної допомоги відповідно до встановлених стандартів якості.

ДДП	Завдання Стратегії, які найбільше узгоджуються з стратегічними цілями / завданнями /напрямами інших ДДП
період до 2040 року та операційний план заходів з реалізації у 2024-2027 роках Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року	1.1.3. Забезпечити доступність послуг соціального захисту та соціальної реабілітації для інтеграції ветеранів та ветеранок, ВПО та різних вразливих груп населення в соціальне життя громади. 1.1.4. Сформувати інфраструктуру цивільного захисту населення для убезпечення мешканців від техногенних та природних загроз. 1.3.3. Забезпечити транспортну доступність до місць надання послуг для усіх груп населення незалежно від місця проживання в громаді. 2.1.3. Створити умови для започаткування підприємницької діяльності на території громади мешканцями та ВПО. 2.2.2. Створити умови для гуртування різних груп мешканців і мешканок та їх залучення до участі в управлінні громадою. 2.2.3. Створити та облаштувати осередки дозвілля та громадські простори для забезпечення якісних умов відпочинку та занять спортом у межах громади для різних груп мешканців і мешканок.

Відтак проєкт Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року (а також проєкти Плану заходів на 2025-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року, які скеровані на досягнення визначених в Стратегії цілей) узгоджується з основними засадами збереження довкілля та адаптації до змін клімату, визначеними в документах державного планування, які охоплюють різні складові довкілля, а також здоров'я населення.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗИ ЗМІНУ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО

Першотравневська сільська територіальна громада була утворена відповідно до Розпорядження КМУ від 12 червня 2020 р. № 709-р «[Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Дніпропетровської області](#)».

Територія Першотравневської сільської ради згідно з територіальним устроєм України входить до складу Нікопольського району Дніпропетровської області.

Першотравневська громада розташована в південно-західній частині Дніпропетровської області (рисунок 1.1) у степовій зоні. Межує громада на півночі з Софіївською ТГ Криворізького району, на заході – з Вакулівською ТГ Криворізького району, на сході – з Червоногригорівською ТГ Нікопольського району та Новопокровською ТГ Дніпровського району, на півдні – з Покровською ТГ Нікопольського району, на південному заході – Апостолівською ТГ Криворізького району.

Рисунок 2.1. Карта Першотравневської сільської територіальної громади

Віддаленість від адміністративного центру громади до його населених пунктів складає від 4 км до 60 км.

Площа території Першотравневської громади становить 795,4 км² (24,5 % території Нікопольського району). Громада є найбільшою за площею серед громад Нікопольського району.

Чисельність населення станом на 1 січня 2024 р. – 11912 осіб. Усе населення громади проживає в сільських населених пунктах та поселеннях. За кількістю населення громад займає шосте місце в районі. Проте з огляду на площу території – громада є малозаселена. Густота населення – 15,0 особи на км², що в 5,3 рази менше, ніж у Нікопольському районі, і майже в 6,5 рази менше, ніж у Дніпропетровській області.

Адміністративний центр громади знаходиться в с. Мозолевське, яке розташоване на відстані – 120 км від обласного центру (м. Дніпро) та 27 км від районного центру (м. Нікополь).

До складу Першотравневської громади входить 45 населених пунктів.

Ландшафтні особливості рельєфу. Рельєф території Першотравневської громади характеризується найбільш унікальним рівнинно-балковим ландшафтом у всьому Степовому екорегіоні в межах України. Територія, головним чином, представлена землями рівнинного характеру з невеликими балками (у тому числі лісисті та трав'янисті), сухими луками, водоймами, сільськогосподарськими угіддями та населеними пунктами. На території громади розміщений природнозаповідний об'єкт – Базавлуцький прибережно-річковий комплекс.

Кліматичні умови. Клімат Першотравневської громади помірно-континентальний, з малосніжною зимою та тривалим і сухим літом. Середньорічна температура повітря становить 8,6°C, найнижча вона у лютому (мінус 9,0°C), найвища – в липні (36,0°C). Перехід середньої добової температури повітря через 0°C настає весною в середині березня та осінню в кінці листопада.

Загалом на території громади переважає степовий клімат ([аридний клімат](#)). Опади влітку мають зливовий характер, загалом опадів 450-550 мм на рік. Відносна вологість повітря коливається від 60 % у теплий період року до 88 % у холодний період року.

Однією з особливостей клімату громади є значні коливання погодних умов з року в рік. Помірно вологі роки змінюються різко посушливими, які нерідко посилюються дією суховіїв. Загалом клімат характеризується відносно холодною зимою з нестійким сніговим покривом та спекотним, посушливим літом.

Загалом природно-кліматичні умови – сприятливі для вирощування цінних сільськогосподарських культур – озимої пшениці, ячменю, соняшнику, рапсу.

Тенденції до зміни клімату. Зміна клімату є глобальною проблемою світу. Відповідно до звітів Всесвітньої метеорологічної організації з 1850-1900-х років середня температура на планеті вже піднялася на 1,2°C. Залежно від обсягу глобальних викидів парникових газів протягом наступних років подальше зростання середньої глобальної температури прогнозується в межах 1,5-4,3°C від доіндустріальних рівнів до кінця 21 століття.

Паризькою угодою визначено ціль отримання зростання глобальної середньої температури значно нижче 2°C понад доіндустріальні рівні і докладання зусиль з метою обмеження зростання температури до 1,5°C понад доіндустріальні рівні, визнаючи, що це суттєво знизить ризики та наслідки зміни клімату.

Згідно із спеціальною доповіддю Міжурядової групи експертів з питань зміни клімату «Глобальне потепління 1,5°C» 2018 року реалізація цілі Паризької угоди щодо обмеження зростання температури до 1,5°C є можливою за умови досягнення нетто-нульових викидів парникових газів у світі вже у 2050 році (у період з 2045 по 2055 рік).

Порівняно з 1880 роком станом на 2021 рік середній глобальний рівень моря зріс на 21-24 см, з яких третина зростання припала на останні 25 років.

Виконання цілей Паризької угоди вимагає від усіх країн одночасно вжиття заходів до скорочення викидів парникових газів та адаптації до вже наявних наслідків глобальної зміни клімату.

Порівняно з поточним періодом очікується, що протягом наступних 20 років (до 2040 року) кліматичні зміни призведуть до підвищення середньої річної температури в Україні у межах 0,8-1,1°C (за даними Всесвітньої метеорологічної організації за 2013 рік та дослідження Світового Банку «Оцінка впливу, можливостей та пріоритетів для України у зв'язку зі зміною клімату» 2021 року). У подальшому до кінця століття лише за прогнозом значного зменшення

антропогенного впливу на кліматичну систему температурний режим залишатиметься в межах природної мінливості, тобто стабілізується на досягнутих показниках. За інших прогнозів антропогенного впливу середня на кліматичну систему річна температура продовжуватиме зростати і на середину століття її підвищення становитиме 1,5-2°C, а на кінець 2-4,3°C. Для всіх прогнозів антропогенного впливу на кліматичну систему максимальне підвищення температури в холодний період очікується на півночі та північному сході, а в теплий — на південному сході та півдні.

Річна кількість опадів за всіх прогнозів антропогенного впливу на кліматичну систему та протягом століття незначно зростатиме у середньому на 2-6 % з максимальним значенням 8 % для прогнозу надмірного антропогенного впливу. Але для всіх прогнозів антропогенного впливу на кліматичну систему характерно посилення перерозподілу опадів протягом року в межах ± 20 відсотків із їх збільшенням у холодний період і зменшенням у теплий, особливо у липні і серпні, а для прогнозу надмірного антропогенного впливу на кліматичну систему – і в червні, при цьому максимальне зменшення опадів очікується на південному сході та півдні країни, а на заході та північному заході навіть улітку опади, скоріше, збільшуватимуться.

Підвищення температури повітря призведе до збільшення кількості тропічних ночей, коли мінімальна температура вночі буде вище за 20° С, з максимальних 15-20° С у поточний період вздовж Чорного та Каспійського морів та у Криму до 30-40°C на кінець століття за прогнозом помірного антропогенного впливу і 70-80°C за прогнозом надмірного антропогенного впливу на кліматичну систему. До кінця 21 століття очікується посилення посушливості і розширення аридної зони півдня на весь центральний регіон за реалізації прогнозу надмірного антропогенного впливу на кліматичну систему.

В основі національної системи оцінки антропогенних викидів та адсорбції парникових газів лежить підготовка щорічних інвентаризацій викидів та поглинання парникових газів і розробка національних повідомлень про зміни клімату. В Україні національні інвентаризації викидів парникових газів розроблювалися чотири рази. Перші дві інвентаризації було здійснено за активної участі Інституту загальної енергетики НАН України. Для останньої інвентаризації було проведено певну діяльність із забезпечення якості. Її результати оприлюднено на веб-сайті Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України для розгляду і рецензування експертами і громадськістю.

Оцінка антропогенних викидів в області здійснюється:

- промисловими підприємствами – при спалюванні органічного палива (Методика визначення викидів забруднювальних речовин в атмосферу від енергетичних установок. ГКД 34.02.305-2002. Міністерство палива та енергетики України. Київ, 2002 рік);
- сільськогосподарськими підприємствами – при вирощуванні тварин та птиці.

Вплив зміни клімату на соціальне та економічне життя. Спрогнозувати вплив зміни клімату на соціальне та економічне життя в Україні можна, виходячи з наступних припущень. Температура в Україні та прилеглих регіонах піднялася майже на 1,5°C за останні 30 років. За сценарієм помірної концентрації парникових газів (RCP4.5) очікується, що порівняно з показниками станом на кінець XX століття середньорічні температури можуть зрости на 1,2°C – 3,0°C до середини та на 1,6°C – 3,5°C до кінця XXI століття.

За сценарієм високої концентрації парникових газів (RCP8.5), якщо порівнювати з показниками станом на кінець XX століття, можливе зростання середньорічних температур на 1,7°C – 4,1°C до середини та на 3,4°C — 6,2°C до кінця XXI століття.

Екстремальна температура. За останні десятиліття в Україні збільшилася кількість та інтенсивність періодів спеки, і, за прогнозами, у майбутньому відбудеться подальше зростання. Якщо глобальна температура підвищиться на 4°C порівняно з доіндустріальними рівнями, екстремальні періоди спеки, які раніше спостерігалися раз на 50 років, можуть виникати майже щороку.

Прогнозується, що кількість морозних днів зменшиться, і наприкінці XXI століття в деяких районах більше не буде днів із від'ємними температурами.

Опади. Річна кількість опадів варіюється по всій Україні, зі значною міжрічною мінливістю, що призводить до деяких дуже вологих і деяких дуже посушливих років. Очікується, що ця значна мінливість збережеться і в майбутньому.

Імовірно, до кінця XXI століття може значно зменшитися кількість опадів улітку, особливо на півдні та південному сході України, до кінця 21 століття.

Є ймовірність збільшення дощів узимку, особливо на півночі України. Незважаючи на збільшення опадів узимку, проєкції вказують на ймовірність зменшення поширення та висоти снігового покриву в умовах теплішого клімату, що в західних гірських регіонах, через зменшення талої води відповідно зменшуватиметься весняний стік.

Екстремальні опади. Прогнозується, що частота та інтенсивність дуже сильних опадів зросте на 10% — 25% до кінця XXI століття.

Сільське господарство та продовольство. Підвищення температури та прогнозоване збільшення опадів узимку можуть збільшити продуктивність сільськогосподарських культур, але лише за нижчих рівнів потепління, пов'язаних зі сценаріями нижчої концентрації парникових газів.

Підвищення температури та прогнозоване зниження опадів влітку впродовж XXI століття можуть призвести до зростання посушливості та теплового стресу, що негативно вплине на сільське господарство й забезпечення продовольством.

Вода. У регіонах України з нестачею води спостерігають триваліші проти XX століття періоди спеки та довші літні сезони.

Збільшення дефіциту води на півдні та сході України може збільшити тиск на існуючі джерела водопостачання, що призведе до збільшення кількості населення з доступом лише до забруднених запасів води.

Прогнозоване зменшення снігового покриву в майбутньому ймовірно змінить терміни й об'єми стоку в гірських районах, що може зменшити ризик водопілля деяких річок.

Здоров'я. Інтенсивніші частіші випадки екстремальної спеки разом із зниженням якості повітря збільшать ризик смертності та втрати працездатності населення від теплового стресу.

Екосистеми. Морські екосистеми та біорізноманіття в Чорному й Азовському морях перебувають під негативним впливом зміни клімату. За останні 20 років температура води зросла більше ніж на 5°C, і за сценарієм високої концентрації парникових газів імовірно є потепління до 5°C до кінця XXI століття, що становить ще більшу загрозу морським екосистемам.

Вирубка лісів і підвищення температури призводять до збільшення пожежонебезпечності, причому пожежі стають частішими та інтенсивнішими. З підвищенням температур ризик виникнення пожеж продовжуватиме зростати в майбутньому, особливо за сценаріїв зі зменшенням опадів влітку.

Енергетика та інфраструктура. Очікується, що прогнозоване підвищення температури, нестача води й екстремальні погодні явища збільшать попит на енергію та поставлять під загрозу її постачання через навантаження на інфраструктуру.

Збільшення частоти сильних злив очікувано збільшить ризики дощових паводків, що завдаватимуть шкоди інфраструктурі та майну. Очікується, що більшість негативних наслідків зміни клімату, прогнозованих на XXI століття, будуть гіршими за сценаріями вищої концентрації парникових газів. Вплив зміни клімату залежатиме від комплексу інших факторів, таких як прийняті рішення щодо планування та демографічні зміни.

Діяльність Департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної (військової) адміністрації зорієнтована на виконання пунктів Операційного плану реалізації у 2022-2024 роках Стратегії зміни клімату. Так, виконання пункту 25 Операційного плану реалізації у 2022-2024 роках Стратегії зміни клімату, за даними Головного управління статистики у Дніпропетровській області, обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у 2023 році склали 385,1 тис. т або зменшились на 46,8 % у порівнянні з базовим 2015 роком (у 2015 році – 723,9 тис. т). У 2023 році викиди діоксиду вуглецю (CO₂) склали 16,3 млн т, або зменшились на 36,3 % у порівнянні з базовим 2015 роком (у 2015 році – 25,6 тис. т).

Обсяги утворення відходів у 2023 році склали 131,1 млн т проти 227,1 млн т за 2015 рік (або зменшились на 42,3 %), що пов'язано з виробничою діяльністю гірничо-збагачувальних комбінатів Кривбасу. Крім того, за даними Державного агентства водних ресурсів України скиди забруднених

стічних вод у водні об'єкти у 2023 році склали 20,7 % до загального обсягу скидів порівняно з 39% у 2015 році.

Стан атмосферного повітря. Атмосфера території Першотравневської СТГ, як Нікопольського району в цілому, відноситься до однієї з найбільш забруднених в області. Станом на травень-червень 2024 року, якість повітря в Нікопольському районі Дніпропетровської області добра. [Індекс якості повітря](#) (AQI) для дрібнодисперсного пилу (PM2.5) становить 11, що вказує на мінімальний вплив на здоров'я людей. Також середньообласне значення має громада за обсягами викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення у розрахунку на 1 км², а саме 10-18 т. Основними забруднюючими речовинами атмосфери громади є діоксид азоту, оксид вуглецю, діоксид сірки та речовини у вигляді суспендованих твердих частинок.¹

На території Першотравневської СТГ відсутні великі забруднювачі атмосферного повітря. Проте у сусідній громаді розташоване підприємство один з основних забруднювачів атмосферного повітря Дніпропетровської області (АТ «Нікопольський завод феросплавів»), яке може становити загрозу для території Першотравневської громади за умови північного напрямку вітру. Обсяг викидів АТ «Нікопольський завод феросплавів» наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1. Викиди в атмосферне повітря від АТ «Нікопольський завод феросплавів» у 2023 році²

Назва об'єкта*	Частка викидів забруднюючої речовини			Частка оснащення джерел викидів газоочисними установками (ГОУ), %	Ефективність роботи ГОУ, %	Зменшення обсягів викидів за рахунок впровадження природоохоронних заходів, т/рік*	
	усього викидів, т/рік*	до загального обсягу викидів об'єкта, %	до загального обсягу викидів населеного пункту, %			очікуване	фактичне
АТ «Нікопольський завод феросплавів»							
Загальний обсяг викидів, у тому числі:	6868,622	100	**	100	99,5	-	-
- оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	192,713	2,8					
- сірки діоксид	64,501	0,94					
- оксид вуглецю	6200,777	90,28					
- речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	223,463	3,25					
- діоксид сірки (діоксид та триоксид) у перерахунку на діоксид сірки	178,587	2,6					

Автоматизованих стаціонарних станцій аналізу якості повітря на території громади нема. Найближчі станції КП «Центр екологічного моніторингу» Дніпропетровської обласної ради, яке

¹ Програма державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря на 2023 – 2027 роки Дніпропетровської зони. Дніпро. 2023р.
² Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2023 рік. <https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichnyi-monitoryng/regionalni-dopovidi-pro-stan-navkolyshnogo-seredovyshha-v-ukrayini/>

повинно здійснювати щотижневий моніторинг за станом атмосферного повітря, розташовані в містах Нікополь (вул. Гагаріна, вул. Електрометалургів) та Покров (вул. І. Малки, вул. Чіатурська). Проте за звітний період спостереження за станом атмосферного повітря не здійснювались, оскільки, на період воєнного стану, обладнання, що знаходиться на балансі КП «Центр екологічного моніторингу» Дніпропетровської обласної ради демонтовано з метою його збереження³.

Водночас результати спостережень на постах моніторингу, які функціонують в області, свідчать, що в 2023 році рівень забруднення атмосфери промислових міст Дніпропетровської області (в т. ч. найближчого до Першотравневської СТГ міста Кривий Ріг) залишався досить високим. Зокрема протягом 2023 року концентрації забруднюючих речовин в м. Кривий Ріг становили: пилу - від 0,6 до 1,8 ГДК, діоксиду азоту - від 0,5 до 1,2 ГДК, фенолу - від 0,5 до 1,0 ГДК, аміаку - від 0,1 до 0,8 ГДК, формальдегіду - від 0,4 до 1,3 ГДК, діоксиду сірки - 0,1 ГДК, оксиду вуглецю - від 0,6 до 1,0 ГДК; оксиду азоту - від 0,5 до 1,3 ГДК. Екологічна ситуація загострюється тим, що викиди в атмосферу здійснюються нерівномірно, а переважно в промислових зонах, де велика концентрація підприємств металургійної, гірничодобувної, машинобудівної, хімічної та іншої промисловості.

Водночас забруднювачами атмосфери в громаді є пересувні засоби. Дослідження свідчать, що автотранспорт може більше забруднюють повітря, ніж підприємства.

Стан забруднення атмосферного повітря впливає на здоров'я населення, шляхом загострення хронічних серцево-судинних хвороб, органів дихання, нервової системи, алергічним проявом тощо.

Автомобільний транспорт є джерелом небезпечних хімічних забруднень атмосферного повітря, водоймищ, сільськогосподарських зон, а також шуму та вібрації, що може пливати на стан здоров'я населення.

Автобусний парк, задіяний у пасажирських перевезеннях на території області, складається переважно з транспортних засобів, оснащених дизельним двигуном. Цьому є ряд об'єктивних причин: дизельні двигуни мають найвищу ефективність (ККД до 40 %); нижчу, порівняно з бензиновими і газовими автобусами, витрату палива. Наприклад, середня витрата дизельного автобуса марки «Богдан» -16 л на 100 км влітку і 17-19 л на 100 км у холодну пору року. Транспортні засоби на скрапленому природному газі - 19-25 л на 100 км.

Рухомий склад, що закуповується в Україну, так само як і вітчизняні автобуси, які збирають з імпорتنих комплектуючих, оснащуються морально застарілими вузлами і агрегатами. Як наслідок, споживання палива у пасажирських транспортних засобів на дорогах України залишається високим.

Статистичні дані щодо динаміки викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від окремих видів автотранспорту підприємств області та динаміки викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря пересувними джерелами забруднення від використання окремих видів палива з 2016 року відсутні. За наявними даними за період 2013-2015 років, частка викидів забруднюючих речовин від використання бензину у загальних обсягах викидів становила 55,9 - 63,8 %.

Особливо гостро забруднення атмосферного повітря відчувається в місцях житлової забудови, прилеглої до автомобільних доріг з відносно інтенсивним транспортним рухом, де рівні забруднення повітря на порядок вищі ніж на територіях, де відповідний рух відсутній, а також в зелених зонах відпочинку населення. Відтак генераторами забруднення атмосферного повітря на території громади можна вважати пересувні джерела забруднення. До них належить: індивідуальний автотранспорт, транзитний великогабаритний вантажний автотранспорт, техніка сільськогосподарського призначення, автобуси. Поповнення парку автотранспортних засобів як в домогосподарствах, так і в суб'єктів господарювання старими не обладнаними пристроями для нейтралізації відпрацьованих газів автомобілями спричиняє до збільшення викидів забруднюючих (токсичних) речовин в атмосферне повітря.

На решті території громади викиди забруднюючих речовин є незначними та не спричиняють велике шкідливе навантаження на атмосферне повітря.

³ Стан атмосферного повітря. Інформаційно-аналітичний огляд. Жовтень 2024 (за період 11.10. – 20.10.). <https://adm.dp.gov.ua/file-storage/2024>

Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря. За інформацією ДРЦГМ щодо радіоактивного забруднення атмосферного повітря Дніпропетровської області, радіаційна обстановка на території області в цілому була стабільною і знаходилася у межах природного радіаційного фону. Екстремально-високі рівні радіоактивного забруднення не спостерігалися.⁴

Рівень експозиційної дози гамма-випромінювання у 2023 році становив 10-21 мікрорентгенів на годину, що відповідає рівню природного радіаційного фону області. Перевищення контрольного рівня - 25 мкР/год - у 2023 році не було.

На території Дніпропетровської області протягом 2023 року випадків перевищень контрольних рівнів сумарної бета-активності в пробах атмосферних випадінь виявлено не було.

Щільність випадів техногенних радіонуклідів знаходилась на рівні попередніх років.

Концентрація радіоактивних елементів як природного, так і штучного походження в приземному шарі атмосфери утримується на сталому рівні.

Стан водних ресурсів. У відповідності до геолого-структурної будови та гідрогеологічних умов переважна частина території Дніпропетровської області, у тому числі Першотравневської громади, належить до практично непридатної щодо організації централізованого водопостачання за рахунок підземних вод. Втім вода, головним чином, береться зі свердловин. Зрошувального фонду у громади немає.

Водні ресурси Першотравневської громади представлені поверхневими водами (річками, болотами, ставками, меліоративними каналами), ґрунтовими та підземними водами. Територія громади, як і Дніпропетровської області загалом, має критично низьку забезпеченість за місцевими водними ресурсами і складає 0,24 тис. м³/рік на одну людину. Основними річками, що протікають територією громади є Базавлук (Лощкарівський старостинський округ) та Солона (Новоіванівсько-Чистопільський старостинський округ) з їх притоками. Загалом на території громади є 32 водні об'єкти.

У грудні 2023 року та січні 2024 року на території Нікопольського району здійснювався відбір проб та лабораторні дослідження стану і якості [водних ресурсів](#). Виявлені незначні відхилення за санітарно-хімічними показниками (хлороформ, тригалогенметани, перманганатна окиснюваність, каламутність, кольоровість) (рис. 2.2). На території Першотравневської СТГ у більшості населених пунктів вода не відповідає нормативам питної води, тому використовується лише для технічних цілей. В селах, де відсутнє централізоване водопостачання, організовані пункти роздачі питної води, привезеної з обладнаних свердловин.

Стан річок на території громади погіршується через ерозію ґрунту, використання хімічних речовин у сільському господарстві. Особливо забрудненою в Першотравневській громаді є річка Солона.

Рівень ґрунтових вод знижується через інтенсивне використання. Якість ґрунтових вод погіршується через забруднення з сільськогосподарських угідь.

Річка Солона та її притоки, що протікають територією Першотравневської громади є майже повністю замулені і втратили своє значення як водні джерела. Річки громади найбільше забруднені сільськогосподарськими стоками, як наслідок підвищена частка іонів амонію та нітратів⁵. У таблиці 1.4 наведено показники використання води суб'єктами господарювання Першотравневської громади, які відповідно до [Порядку ведення державного обліку водокористування](#) зобов'язані звітувати про використання води (за даними Державного водного кадастру за розділом: «[Водокористування](#)»)⁶.

⁴ Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2023 рік. <https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichnyi-monitoring/regionalni-dopovidi-pro-stan-navkolyshnogo-seredovyshha-v-ukrayini/>

⁵ Фактичні дані відсутні.

⁶ <https://data.gov.ua/dataset/cadastre-water-use>

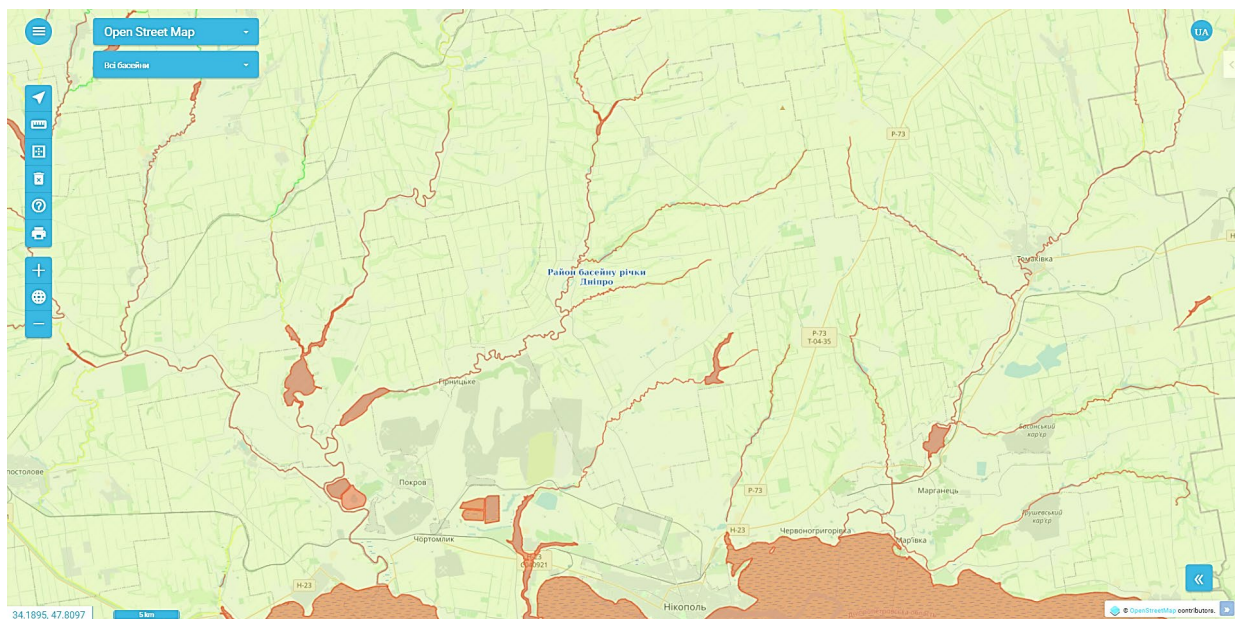

Рисунок 2.2. Водні об'єкти Першотравневської СТГ та прилеглих громади, екостан яких зазнав антропогенного впливу⁷

З огляду на підлив військами РФ дамби Каховської ГЕС, постійні обстріли м. Нікополь та територій Першотравневської та суміжних громад, з високою ймовірністю можна припустити, що поверхневі води на території громади зазнали забруднення, проте фактичні дані, які б дозволили це підтвердити – відсутні (станом на кінець червня 2024 року).

Таблиця 2.2. Використання води у Першотравневській СТГ у 2022 році, млн м³

Показник	Дніпропетровська область	Нікопольський район	Першотравневська громада
Кількість водокористувачів, які звітують (одиниць)	841	93	16
Забрано із природних водних об'єктів, всього у т. ч.	941,52	38,81	0,371
із підземних водних об'єктів	73,678	5,492	0,034
Використано свіжої води, всього у т. ч.	672,548	29,717	2,02
на питні і санітарно-гігієнічні потреби	105,126	8,11	0,106
на виробничі потреби	534,874	16,152	1,653
на потреби зрошення	21,555	4,217	0,242
на інші потреби	10,994	1,239	0,018
Загальне водовідведення	554,957	13,43	0,006

Водночас існує *тенденція обміління водоєм* Першотравневської СТГ. Зокрема з 32 ставків, 10 – пересохли. Найбільш вагомим чинником обміління водоєм громади, за даними досліджень Інституту водних проблем і меліорації НААН України, є зміни клімату. Окрім того, посилює негативний вплив змін клімату на обміління групи поверхневих і підземних вод також розробка двох відкритих гранітних кар'єрів (Чкаловський гірничо-збагачувальний комбінат), що спричиняє зменшення балансу свердловин для отримання питної води.

Технічна та технологічна спрямованість меліоративних систем на переважне або виключно водовідведення в умовах значного зменшення водонадходження є дуже важливим чинником посилення процесів обміління річок та озер. Це обумовлює *необхідність реалізації термінових заходів з модернізації та реконструкції наявних меліоративних систем* з метою зміни їх

⁷ Державний водний кадастр: облік поверхневих водних об'єктів. <https://geoportal.davr.gov.ua/#swbRiskESidebar>

цільового призначення з переважного забезпечення функції водовідведення на реалізацію функції водорегулювання шляхом акумуляції, перерозподілу та мінімізації відведення стоку.

Усі очисні споруди, які не забезпечують достатнього очищення стічних вод, належать до комунальної сфери, знаходяться в незадовільному технічному стані, недовантажені, потребують реконструкції чи капітального ремонту. Загалом ступінь зношеності водопровідно-каналізаційних мереж і очисних споруд комунальних підприємств громади складає від 50 до 80 %.

Ще одним чинником обміління є підлив окупаційними військами Каховського водосховища, що змусило водокористувачів Дніпропетровщини збільшити навантаження на забір води з підземних та інших джерел водних об'єктів області.

Водопостачання та водовідведення. Послуга централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення надається 5-ма комунальними підприємствами (КП) та 1-ним ФОП в різних населених пунктах (с. Південне, с. Воля, с. Мозолевське, с. Павлопілля, с. Лошкарівка, с. Криничувате, с. Веселе, с. Лебединське, с. Змагання, с. Охотниче, с. Новоіванівка). Централізованим постачанням питної води охоплено близько 4,8 тис. населення (40% мешканців громади). В інших населених пунктах Першотравневської сільської територіальної громади централізоване постачання питної води відсутнє. Майже 65% мешканців громади користується привізною питною водою. В 9 населених пунктах є 12 свердловин, вода не відповідає належній якості за параметрами мінералізації, загальної жорсткості, вмісту нітратів, хлоридів, сульфатів. Разом з тим, в громаді наявні 2 автоцистерни для розвезення питної води по території. Але підвіз води по населеним пунктам громади значно ускладнюється через незадовільний стан автомобільних доріг.

У зв'язку з руйнуванням Каховської ГЕС, через терористичні дії російських окупаційних військ, та зміною джерела водозабору із Каховського водопровідного комплексу в деяких мережах водопостачання зменшились об'єми постачання води. Для вирішення проблеми із забезпеченням населення питною водою в 2023 році отримали допомогу від Благодійних фондів та організацій в вигляді мобільної установки для очищення води продуктивністю 80 м³ очищеної води за добу (с. Веселе), станцію очистки води марки «Wise Water» (с. Лошкарівка), ємності харчові для питної води, глибинні насоси, труби пластикові.

На покращення стану забезпечення населення громади питною водою було запроваджено місцеву програму «ПИТНА ВОДА» на 2021 - 2025 роки. Програми спрямована на забезпечення населення ради питною водою нормативної якості в межах науково обґрунтованих нормативів (норм) питного водопостачання; реформування та розвиток мережі водопостачання та водовідведення, підвищення ефективності та надійності її функціонування; поліпшення на цій основі стану здоров'я населення; відновлення, охорона та раціональне використання джерел питного водопостачання.

Стан земельних ресурсів (ґрунтів). Загальна площа земельних ресурсів громади складає 79 540,6 га. (таблиця 2.3), з яких 91% – землі сільськогосподарського призначення.

Таблиця 2.3. Земельні ресурси Першотравневської громади

Вид земель	Площа, га	Питома вага, %
Сільськогосподарського призначення, у т. ч.:	72316,66	90,92
рілля	60648,70	76,25
пасовища	9060,13	11,39
багаторічні насадження	959,72	1,21
сіножаті	115,00	0,14
під господарськими будівлями та дворами	822,96	1,03
інші землі	700,58	0,88
Лісгосподарського призначення	3090,26	3,89
лісові землі	2938,26	3,69
чагарники	52,00	0,06
Забудовані землі, у т. ч.:	2497,26	3,14
землі житлової та громадської забудови	443,82	0,56

Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення	2 053,43	2,58
Заповідні землі	8,64	0,01
Землі водного фонду, у т. ч.:	1172,41	1,47
заболочені землі	464,33	0,58
Землі історико-культурного призначення	1,6	0,002
Всього:	79 540,57	100

Землі лісогосподарського призначення на 95% покриті лісовими насадженнями (основні дерева – дуб, біла акація та клен) і на 5% – чагарниками. Водночас майже 40% земель водного фонду покриті болотами (відкриті заболочені, землі без рослинного покриву).

У структурі площі забудованих земель, 82% становлять землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

На території громади переважають чорноземи звичайні малогумусні та чорноземно-лучні поверхнево-солонцюваті ґрунти (рис. 1.3). Такі чорноземи звичайні різної глибини гумусового шару та механічного складу, що разом із сприятливими природно-кліматичними умовами області дозволяють вести інтенсивне сільське господарство, сприяють вирощуванню усіх зернових культур та дають змогу отримувати високоякісне продовольче зерно.

- Чорноземи звичайні середньогумусні глибокі
- Чорноземи звичайні малогумусні глибокі
- Чорноземи звичайні середньогумусні
- Чорноземи звичайні малогумусні
- Чорноземи звичайні малогумусні неглибокі
- Лучні та чорноземно-лучні ґрунти
- Лучні та чорноземно-лучні поверхнево-солонцюваті ґрунти
- Лучні та чорноземно-лучні глибоко-солонцюваті ґрунти

Рисунок 2.3. Ґрунти Першотравневської громади ⁸

За даними порталу [SuperAgronom.com](https://superagronom.com), ґрунти Першотравневської громади є високородючими. За 100-бальною шкалою вони перебувають в діапазоні 66-80 балів.

Використання земель без чіткого еколого – економічного та соціального обґрунтування стає причиною виникнення багатьох негативних явищ як екологічної, так і економічної природи. Інтенсивне сільськогосподарське використання земель, відсутність ротації сівозмін призводить до зниження родючості ґрунтів через їх переущільнення, втрати грудкувато-зернистої структури, водопроникності та аераційної здатності з усіма екологічними наслідками, що звідси випливають.

За антропоєкологічною оцінкою, сумарне пестицидне навантаження на ґрунти (в умовних одиницях Кс) в межах громади перебуває нижче середини загальноукраїнського діапазону і оцінюється як умовно допустиме.

Водночас проблемою для ґрунтового складу громади є високий вплив вітрової ерозії. Загалом рівень деградованості земель Першотравневської СТГ оцінюється на рівні 30-40%, що є одним з найвищих показників у Дніпропетровській області.⁹

Водночас джерелом забруднення ґрунтів у громаді є автотранспорт та стихійні сміттєзвалища. Варто зауважити, що забруднені ґрунти є вторинним джерелом забруднення

⁸ Карта ґрунтів України. <https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy#win2>

⁹

<https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/Administratsiya/Strukturni%20pidrozdily/Departament%20ekolohii%20ta%20pyrodnykh%20resursi%20v%20tsilovi%20prohramy/2023/02.08.2023/1.%20Rehionalnyi%20plan%20upravlinnia%20vidkhodamy%20u%20Dnpr.obl.%20do%202030%20roku.pdf> – С.30.

підземних та поверхневих вод, а також атмосферного повітря через незадовільний стан покриття вулиць, недостатню кількість зелених насаджень.

Серед комплексу агротехнічних заходів, спрямованих на підвищення родючості ґрунтів, підтримання позитивного балансу поживних речовин у них, важливе місце належить внесенню мінеральних та органічних добрив.

Надра. Корисні копалини Першотравневської СТГ представлені, головним чином, ресурсами осадового походження. Переважаючим видом викопної сировини є будівельні матеріали – поклади граніту, глини, піску та марганцевої руди.

Граніт та марганцеву руду у Першотравневській громаді видобувають поблизу сіл Воля та Олександрівка. Випуск марганцево-рудного концентрату здійснюють на збагачувальних фабриках АТ «Покровський ГЗК».

Біорізноманіття, природоохоронні території та об'єкти. Екологічна мережа Дніпропетровської області. Метою створення національної екомережі є формування територіально єдиної системи, побудованої відповідно до забезпечення можливості природних шляхів міграції та поширення видів рослин і тварин, яка б забезпечувала збереження природних екосистем, видів рослинного і тваринного світу та їх популяцій (рис. 2.4).

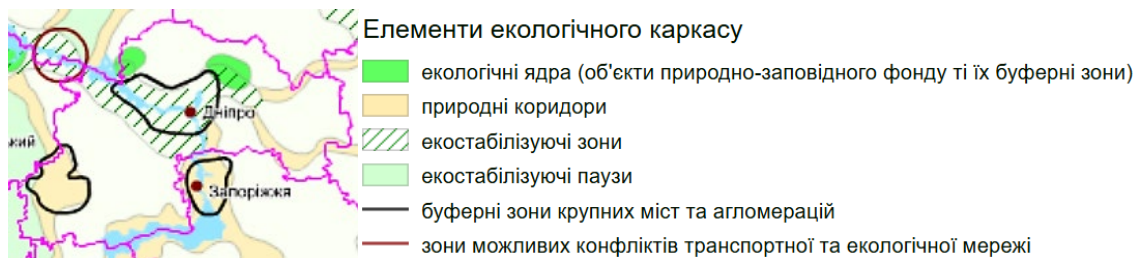

Рисунок 2.4. Схема елементів Національної екомережі на території Дніпропетровської області¹⁰

З метою розширення площі територій природоохоронного призначення, поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, збереження ландшафтного та біологічного різноманіття у 2017 році рішенням Дніпропетровської обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/УІІ затверджено Схему екомережі (рис. 2.5).

Загальна площа ключових територій екомережі Дніпропетровської області складає 798831 га, а в Нікопольському районі, де розташована Першотравневська СТГ, – 94279 га (або 27,7% загальної площі району). До структури екомережі в Нікопольському районі входить: 5,39 тис. га територій та об'єктів природно-заповідного фонду, 42,53 тис. га земель водного фонду (прибережних захисних смуг), 10,783 тис. га земель лісового фонду, 0,186 тис. га земель рекреаційного призначення, 24,445 тис. га земель під пасовищами та сіножатями.¹¹

В межах Першотравневської сільської територіальної громади Нікопольського району відповідно до Схему екомережі Дніпропетровської області наявні:

- ключова територія національного значення екомережі Нікопольського району «Базавлуцький прибережно-річковий комплекс»;
- ключові території регіонального значення екомережі Нікопольського району, а саме: «Річка Сухий Чортотлик» та «Річка Солоня»;
- ключові території регіонального значення екомережі Нікопольського району, а саме: «Чортотлицько-Капулівський» та «Річка Базавлучок»;
- відновлювальна (техногенна) ділянка екомережі Нікопольського району «Кільцевий (техногенний)».

¹⁰ Національна екологічна мережа. <https://geomap.land.kiev.ua/ecology-11.html>

¹¹ Там же.

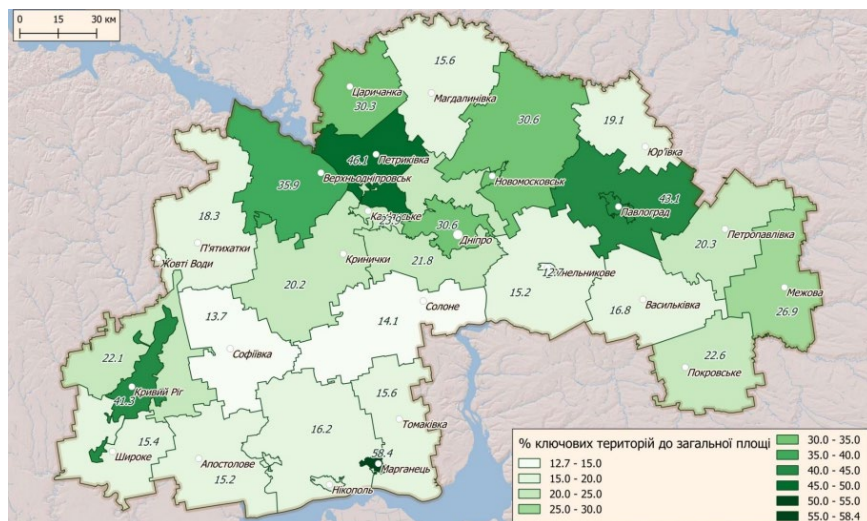

Рисунок 2.5. Частка ключових територій екомережі у загальній площі земель Дніпропетровської області¹²

Антропогенні чинники призводять до зменшення площ природних екосистем, фрагментації середовищ проживання, зниження біологічного різноманіття, деградації ґрунтів, забруднення водних ресурсів, а також до змін в структурі ландшафтів. Це підвищує вразливість екосистем та знижує їх здатність до самовідновлення.

В Першотравневській СТГ не розроблено місцевої схеми формування екологічної мережі.

Стан біорізноманіття. У статті 2 Конвенції про біологічне різноманіття (1992) термін біорізноманіття визначається як розмаїття живих організмів з усіх джерел, зокрема наземних, водних екосистем та екологічних комплексів, складовими яких вони є. Це поняття охоплює розмаїття в межах виду, між видами і розмаїттям екосистем.

Рослинний світ. У 2011 році провідними науковими установами області в галузі вивчення біорізноманіття було створено видання: «Червона книга Дніпропетровської області. Рослинний світ». Це друге (після Донецької області) повномасштабне видання обласної Червоної книги рослин в Україні.

Вона є основою для охорони та відтворення видів рослин, занесених до Червоної книги України та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів рослинності, а також видів, що охороняються на регіональному рівні (Червоний список видів рослин і тварин Дніпропетровської області (рішення обласної ради від 27.12.2011 №219-10/У1).

У списку наведено 451 вид рідкісних та зникаючих рослин, що охороняються на території Дніпропетровської області. Серед них – 16 видів занесені до Світового Червоного списку, 27 – до Європейського Червоного списку, 82 – до Червоної книги України.

Лучні угіддя області розташовані переважно в долинах річок і на заплавах територіях. Прибережні луки характеризуються високим рівнем біорізноманіття та включають види, такі як тимофіївка, конюшина, лисохвіст, кунічних, зозулині черевички. Заплавні луки часто затоплюються під час паводків, що сприяє розвитку специфічної флори, адаптованої до тимчасового надлишку вологи. Тут зустрічаються осоки, очерет, рогіз, а також різні водні рослини.

Водні та прибережні рослинні угруповання складаються з прибережної – очерет, рогіз, які утворюють густі зарості вздовж берегів річок і озер, та водної рослинності – латаття, рдесник, ряска, які забезпечують укриття і харчову базу для водних організмів. В заплавах річок часто також можна зустріти вербові ліси, де переважають різні види верб, тополя чорна та осокір.

Велика частина території Дніпропетровської області використовується під рілля. Вирощування зернових культур, соняшника, цукрових буряків та інших сільськогосподарських

¹² Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2023 рік. <https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichnyi-monitoring/regionalni-dopovidi-pro-stan-navkolyshnogo-seredovyssha-v-ukrayini/>

рослин значно змінило природний ландшафт. Висока інтенсивність промислової діяльності та урбанізації призводять до знищення природних середовищ існування рослин і заміни їх штучними ландшафтами.

Рідкісні та червонокнижні рослини є важливими індикаторами стану природних екосистем: ковила Лессінга та ковила українська є важливими елементами степових екосистем та свідчать про наявність незайманих степових ділянок; плодоріжка болотна (зозулинець болотний) – рідкісний вид орхідей, що зростає на вологих луках та болотах і свідчить про збереження природного стану водно-болотних угідь; сон-трава – є показником здорових лісостепових екосистем.

Також на території області зареєстровано 356 видів адвентивних судинних рослин. Це складає 19,5% від загальної кількості видів рослин.

Частина їх є інвазійними видами, які добре пристосувалися до місцевих умов, є постійними у складі природних рослинних угруповань, а іноді і заміщують домінантні види у цих угрупованнях.

З погляду багатьох авторів, з появою заносних видів не відбувається збагачення флори, тому що посилення процесу антропогенного впливу викликає неминуче загальне збідніння аутохтонної (місцевої) флори, її спрощення й уніфікацію.

Значна інвазійна здатність даних видів становить загрозу аборигенному фіторізноманіттю, негативно впливає на здоров'я населення.

Зональна природна рослинність Першотравневської СТГ – *різнотравно-типчаково-ковилова*, в окремих місцях – *типчаково-ковилова* (ковила, типчак, тонконіг вузьколистий, пирій повзучий, горицвіт весняний, суніця зелена, шавлія поникла, вероніка весняна, конюшина альпійська й гірська, люцерна та ін.) збереглася тільки по схилах балок, на деяких ділянках вододілів, ґрунти яких малопридатні для орання.

На яружно-балкових та схилових місцевостях зростають сухолюбні та каменелюбні степові рослини, байрачне рідколісся із дуба, клена гостролистого й татарського, в'яза, ясеня, дикої груші, яблуні, ліщини; чагарники, що включають терен, бересклет, бузину, шипшину, степову вишню та ін.

Тваринний світ. На території Дніпропетровської області зустрічаються 132 види тварин, занесених до Червоної книги України, з них круглих черв'яків – 1, кільчастих черв'яків – 2, членистоногих – 66, хордових – 63.

Також зустрічаються 49 видів тварин, що занесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори та перебувають під загрозою зникнення (CITES); 258 видів тварин, занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції); 87 видів, занесені до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннської конвенції, CMS); 56 видів, що охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA); 8 видів, що охороняються відповідно до Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS).

Фауна Першотравневської СТГ, як Дніпропетровщини в цілому, є типовою для степової зони України – представлена степовими і деякими лісовими тваринами (69 видів ссавців, 246 видів птахів, 12 видів і підвидів плазунів, 10 земноводних, 59 риб).

Хоча й не часто, але можна зустріти на території громади вовка, річкову видру й борсука, кабана, козулі, лісову й кам'яну куницю, тхора, горностая. Більш численними є лисиця і єнотовидний собака, ласка. Серед птахів краю типовими є лунь степовий, лунь болотний, кібчик, яструб та інші хижі, дрофа, журавель, жайворонок, перепел, куріпка сіра, грак, ворона сіра, ластівка, горобець, шпак.

Загалом в річках та ставках можна зустріти до 60 видів риб. Серед них, як аборигени – щука, сом, карась, лящ, судак, так і завезені людиною види – білий амур, види товстолобика, короп та ін. З плазунів на території громади водяться гадюка степна, полоз жовтопузий, вуж, ящірки, жаба зелена й ін.

Об'єкти природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі. Частково на території Першотравневської СТГ розташований об'єкт природно-заповідного фонду – ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Базавлуцький прибережно-річковий комплекс» (на території сіл Лошкарівка (240,6697 га), Павлопілля (397,0 га), Чистопіль (546,3680 га), Шевченкове

(256,6 га)). Заказник створений з метою збереження ландшафтного та біологічного різноманіття. Цінний ландшафтний комплекс, що включає в себе долину нижньої течії р. Базавлук та її лівої притоки р. Солоної, а також Шолоховське водосховище № 2.

Територія заказника пропонується до включення до складу об'єктів **Смарагдової мережі** (UA0000467 Bazavluk) (рис. 2.6). До Смарагдової мережі Європи відносять низку територій особливого природоохоронного значення, які визначають і зберігають біологічне різноманіття країн Євросоюзу, Східної Європи і деяких африканських держав. Створена рішенням Бернської конвенції 1979 р. і підтримується державами-членами Ради Європи.

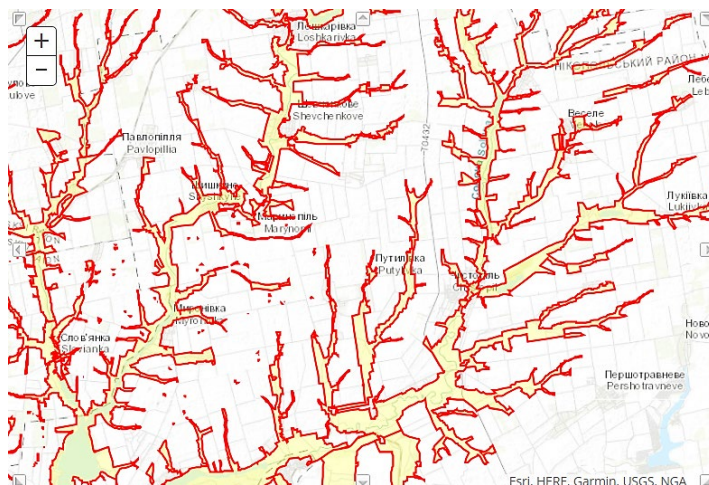

Рисунок 2.6. Об'єкт-претендент на включення до складу Смарагдової мережі на території Першотравневської СТГ (UA0000467 Bazavluk)¹³

Територія є одним з найбільш цінних і репрезентативних річкових басейнів Правобережного степового Подніпров'я, де в достатній мірі збереглися степові та петрофільно-степові екосистеми зі степовим комплексом видів. Популяції таких видів, як *Anemone pratensis* L., *Adonis vernalis* L., *Tulipa biebersteiniana* Schult. & Schult.f., *Hyacinthella leucophaea* (K.Koch) Schur стійкі і численні (налічують десятки тисяч особин). Рідкісні ендемічні види (такі як *Cymbaria borysthena* Pall. Ex Schltdl.) представлені тут. Значну роль у формуванні ландшафтного та біологічного різноманіття «Базавлука» відіграють біотопи, пов'язані з відслоненнями кристалічних порід, як гранітоїдних, так і базальтових груп: скелі та обривів, схилів пагорбів, каньйонів, невеликих порогів та перекидів, які мають важливе значення для утримання рідкісних популяцій рептилій та рослин. Басейн простягається майже на 100 км з півночі на південь, що робить територію ключовим екологічним степовим і річковим коридором національного значення. Серед видів птахів з Резолюції 6 слід додатково зазначити такі, але без оцінки популяції: *Ardea purpurea* (A029), *Egretta alba* (A027), *Egretta garzetta* (A026), *Himantopus himantopus* (A131), *Philomachus pugnax* (A151), *Ixobrychus minutus* (022), *Nycticorax nycticorax* (023), *Ardeola ralloides* (A024), *Plegadis falcinellus* (A032), *Platalea leucorodia* (A034), *Milvus migrans* (073), *Haliaeetus albicilla* (075), *Circus aeruginosus* (081), *Circus cyaneus* (082), *Crex crex* (122), *Asio flammeus* (A222), *Alcedo atthis* (229), *Coracias garrulus* (A231), *Melanocorypha calandra* (A242), *Luscinia svecica* (272), *Ficedula parva* (A320), *Ficedula albicollis* (321), *Lanius collurio* (338), *Lanius minor* (A339), *Dendrocopos syriacus* (A429), *Oenanthe pleschanka* (A533).

Рекреаційні зони та культурна спадщина. Майже 91% усіх земель Першотравневської СТГ – землі сільськогосподарського призначення. Землі історико-культурного призначення займають лише 1,6 га або 0,002% усіх земель громади. Земель рекреаційного призначення на території громади нема. Водночас Першотравневська сільська рада має наміри облагородити місцеві водойми та облаштувати місця для відпочинку мешканців громади та м. Нікополь.

¹³ UA0000467 Bazavluk. <https://natura2000.eea.europa.eu/Emerald/SDF.aspx?site=UA0000467>

В громаді налічується 229 пам'яток, головним чином об'єктів археології скіфсько-сарматського періоду. Зокрема, в с. Бекетівка є 3 одиниці, с. Веселе – 5, с. Високе – 9, с. Високопіль – 4, с. Водяне – 4, с. Головкове – 6, с. Голубівка – 3, с. Західне – 4, с. Звізда – 2, с. Зелене – 2, с. Змагання – 2, с. Іванівка – 1, с. Криничувате – 7, с. Крутий Берег – 2, с. Лебединське – 8, с. Лошкарівка – 15, с. Лукіївка – 5, с. Максимівка – 5, с. Маринопіль – 6, с. Мар'ївка – 3, с. Межуївка – 1 од., с. Менделєєвка – 1, с. Нова Балта – 1, с. Новоіванівка – 6, с. Новоселівка – 5, с. Олександропіль – 7, с. Павлопіль – 10, с. Мозолівське – 9, с. Південне – 7, с. Підгірне – 8, с. Сорочине – 6, с. Східне – 2, с. Таврійське – 13, с. Томаківське – 4, с. Христофорівка – 2, с. Чистопіль – 14, с. Воля – 23, с. Шевченкове – 10, с. Шишкіне – 4.

Головні об'єкти архітектурної та культурної спадщини громади, які збереглись до нашого часу, представлено у таблиці 1.8.

Таблиця 2.4. Головні об'єкти архітектурної та культурної спадщини Першотравневської СТГ¹⁴

Населений пункт	Об'єкт
	Пам'ятки культурної спадщини національного значення
с. Лебединське	Курган "Нечаєва-Гегелина Могила" (сер. I тис. до н. е.)
с. Лебединське	Курган "Орлова Могила" (сер. I тис. до н. е.)
	Пам'ятки архітектури місцевого значення
с. Новоіванівка	Адміністративний корпус (поч. XX ст.)
с. Воля	Складська та господарська споруда (кін. XIX – поч. XX ст.)
	Пам'ятка археології місцевого значення
с. Західне	Курганний могильник (2 шт.) (II тис. до н.е.)
с. Східне	Курганний могильник (2 шт.) (II тис. до н.е.)
с. Воля	Курган "Чортотлик" (кін. 4 ст. до н. е.)

Стан управління відходами. Дніпропетровська область – одна з найбільш промислово розвинених областей України.

За даними Головного управління статистики у Дніпропетровській області, на підприємствах області протягом 2023 р. утворилося 131070,685 тис. тонн відходів. Із загального обсягу утворених відходів 16,359 тис. тонн становлять відходи І-ІІ класів небезпеки, 35472,015 тис. тонн (близько 27 %) - обсяг відновлених відходів, 0,452 тис. тонн – спалено, у тому числі з метою одержання енергії, 69976,564 тис. тонн - видалено та направлено в сховища організованого складування (поховання). Найбільшу частку утворення відходів у 2023 році становлять інші мінеральні відходи, змішані та недиференційовані матеріали, хімічні відходи, а також побутові та подібні відходи згорання.

Водночас великою проблемою для області є боротьба з несанкціонованими сміттєзвалищами. Через неналежну систему управління твердими побутовими відходами в населених пунктах, як правило у приватному секторі, відсутністю системи окремого збирання, сортування побутових відходів велика кількість побутових відходів в області потрапляє на несанкціоновані, неконтрольовані сміттєзвалища.

З метою реалізації невідкладних та перспективних заходів у сфері управління відходами на основі сучасного вітчизняного та світового досвіду розроблено «Регіональний план управління відходами Дніпропетровської області на період до 2030 року», затверджений рішенням Дніпропетровської обласної ради від 28.07.2023 № 311-17/VII.

Утворювачами відходів у Першотравневській СТГ є населення, установи, підприємства та організації. Через відсутність техніки та працівників, які б працювали на відповідній техніці, а також через відсутність мешканців у віддалених населених пунктах збір та вивезення побутових відходів здійснюється не на всій території громади. Загалом із 45 населених пунктів Першотравневської громади лише у 3 надаються послуги з вивезення твердих побутових відходів комунальними підприємствами, решта вивозиться стихійно. Відтак, рівень охоплення населених пунктів цією послугою складає лише 6,7%. Побутові відходи вивозяться з періодичністю тричі на місяць.

¹⁴ Пам'ятки історії та культури Нікопольського району. Дніпро. Журфонд. 2017. 410 с.

У приватному секторі використовується система збирання відходів «з узбіччя»: населення вносить відходи у відрах (пакетах для відходів), які розміщуються на узбіччі вулиці для подальшого завантаження в транспортні засоби для збирання відходів.

Фактичні обсяги вивезених побутових відходів обліковуються на основі наступних показників: обсяг кузова вантажного автомобіля/ сміттевозу, коефіцієнт стиснення відходів та кількість рейсів сміттевозів до полігону побутових відходів (контроль за полігонами).

Для кожної частини території розраховується теоретичний обсяг утворення побутових відходів населенням та обсяг збирання та вивезення ТПВ.

Таблиця 2.5. Утворення (розрахунок) та вивезення відходів в Першотравневській СТГ

Населений пункт	Частота збирання	Населення	Обсяг побутових відходів т/рік	Обсяг вивезених побутових відходів т/рік
Бекетівка	-	0	0	-
Веселе	-	772	409,16	-
Високе	-	167	88,51	-
Високопіль	-	13	6,89	-
Водяне	-	44	23,32	-
Головкове	-	120	63,60	-
Голубівка	-	9	4,77	-
Довгівка	-	72	38,16	-
Дружба	-	0	0	-
Західне	-	154	81,62	-
Звізда	-	58	30,74	-
Зелене	-	41	21,73	-
Змагання	-	121	64,13	-
Іванівка	-	40	21,20	-
Криничувате	-	447	236,91	-
Крутий Берег	-	62	32,86	-
Лебединське	-	209	110,77	-
Лошкарівка	-	1311	694,83	-
Лукіївка	-	119	63,07	-
Максимівка	-	66	34,98	-
Мар'ївка	-	42	22,26	-
Маринопіль	-	32	16,96	-
Межуївка	-	15	7,95	-
Менделєєвка	-	68	36,04	-
Нова Балта	-	0	0	-
Новоіванівка	-	1061	562,33	-
Новоселівка	-	61	32,33	-
Олександрівка	-	0	0	-
Олександропіль	-	151	80,03	-
Охотниче	-	72	38,16	-
Павлопілля	-	732	387,96	-
Пахар	-	0	0	-
Першотравневе	4 рази на місяць	1060	561,80	267,52

Південне	4 рази на місяць	1168	619,04	281,68
Підгірне	-	3	1,59	-
Приют	-	44	23,32	-
Сорочине	-	59	31,27	-
Східне	-	72	38,16	-
Таврійське	-	174	92,22	-
Томаківське	-	31	16,43	-
Христофорівка	-	73	38,69	-
Чистопіль	-	920	487,60	-
Чкалове	4 рази на місяць	1898	1005,94	467,90
Шевченкове	-	272	144,16	-
Шишкіне	-	79	41,81	-
ВСЬОГО		11912	6313,30	1017,10

Обслуговування житлово-комунального господарства Першотравневської сільської територіальної громади покладене на місцеві комунальні підприємства. Збирання відходів здійснюється безконтейнерним методом. Сміттевидалення здійснюється за графіками вивезення твердих побутових відходів спецавтотранспортом комунальних підприємств.

Встановлені тарифи на вивезення побутових відходів загалом покривають витрати комунальних підприємств. Переважна більшість мешканців оплачує послуги з вивезення побутових відходів на регулярній основі.

Вивезення побутових відходів відбувається на комунальний полігон ТОВ «Полігон СД №32», який сертифікований і має ліцензію на здійснення діяльності пов'язаної з утилізацією відходів від населення, комунальних підприємств та приватних організацій. На даний час комунальні підприємства Першотравневської СТГ мають підписані угоди з комунальним полігоном та сплачують за утилізацію відходів самостійно.

Даний полігон не знаходиться на території Першотравневської СТГ та є сторонньою організацією, тому даних про кількість техніки, працівників, принципи та можливі проблеми його функціонування не відомі.

Системою роздільного збирання відходів населення громади не охоплено. Робота з населенням щодо важливості запровадження сортування відходів та їх роздільного збирання в громаді проводиться, проте роздільне збирання відходів досі не запроваджено.

В громаді немає власного МВВ, вивіз побутових відходів відбувається на сміттєзвалища, що розташовані на території сусідніх громад.

Чинна у громаді система санітарного очищення населених пунктів недосконала та не забезпечує достатнього контролю за санітарним станом території. Мешканці будинків приватного сектору здійснюють часткове захоронення та переробку (згодовування харчових відходів домашнім тваринам, спалювання, перепрівання та перетворення в перегній) побутових відходів самостійно в своїх садибах. Недостатня організація збирання побутових відходів в приватному секторі призводить до утворення несанкціонованих стихійних звалищ в балках, лісопосадках і т. п., що негативно впливає на екологічний і санітарний стан території і довкілля. Також на збільшення накопичення побутових відходів негативно впливає відсутність мережі збору для вторинної переробки синтетичної тари і пакувальної продукції та продукції побутового вжитку.

На території Першотравневської сільської ради виробнича діяльність із переробки відходів не здійснюється.

Враховуючи закладені в регіональному плані управління відходами засади, в Першотравневській СТГ розроблено проєкт Місцевого плану дії з управління твердими побутовими відходами Першотравневської сільської ради (МПД). Він враховує збільшення протяжності маршруту сміттєзбиральної техніки внаслідок розширення зони збирання обсяг побутових відходів (для покриття усіх населених пунктів громади (і щонайменше 75-80% населення) централізованим вивезенням сміття).

Збільшення кількості домогосподарств, на які поширюється послуга збирання й вивезення ТПВ, автоматично призведе до збільшення обсягу утворення відходів (таблиця 2.5).

Слід зауважити, що покращення рівня життя населення СТГ також призведе до зміни морфологічного складу відходів: більшої кількості відходів упаковки та меншої - органічних кухонних відходів, чому також має сприяти пропаганда домашнього компостування. Насправді, до складу побутових відходів входять відходи меблів та побутової техніки, а внаслідок ремонту будинків утворюються значні обсяги ремонтних відходів.

Також враховуючи, що більшість населення використовує котли на твердому паливі, що в свою чергу призводить до збільшення кількості відходів процесу згорання обсяги відходів будуть зростати.

Таблиця 2.6. Прогноз обсягу утворення ТПВ

Показники	Базовий рік 2024	2025	2026	2027	2028
Побутові відходи	6313,3	6439,6	6568,4	6699,8	6833,80
<i>Приватний сектор</i>	6138,8	6261,6	6386,8	6514,6	6644,90
<i>Багатоквартирні житлові будинки</i>	174,5	178,0	181,6	185,2	188,90
Комерційні відходи	29,2	29,8	30,4	31,0	31,6
Інші побутові відходи	116,2	118,5	120,8	123,2	125,7
ВСЬОГО	6458,7	6587,9	6719,6	6854,0	6991,1

Ще одним фактором збільшення відходів та зміни їх морфологічного складу є зростання народжуваності на 1,03%. Дитина утворює багато відходів. Тільки підгузки – це від 1 до 2 кг на добу. Після років низької народжуваності Україна матиме зростаючий рівень народжуваності. Не виключенням є і Першотравневська сільська територіальна громада.

МПД передбачає:

1) придбання техніки (контейнера для сміття, сміттевоз та бортовий самоскид, який володіє широким спектром застосування, що значно збільшить його зайнятість, а відповідно і рентабельність, а також заплановані покупки: самоскид, сміттевоз, контейнера для сміття); придбання та реалізація сміттєвих мішків (вартості самого мішка буде входити собівартість закупівлі самого мішка та вартість збирання та вивезення відповідного об'єму сміття. Очікується, що це буде спонукати мешканців до зменшення утворення відходів та об'єктивним тарифним ставкам відповідно до об'єму утворюваних побутових відходів); активізація роботи з населенням щодо важливості запровадження сортування відходів та їх роздільного збирання в громаді.

Здоров'я населення та інфраструктура. Станом на 01.01.2024 року в Першотравневській громаді проживало 11914 осіб. Найбільш заселеними населеними пунктами громади є адміністративний центр громади (с. Мозолевське), села Воля, Лошкарівка, Південне, Новоіванівка (усі мають понад 1000 мешканців), а також села Чистопіль (розташоване практично в центрі громади і з населенням 920 осіб), Веселе (772 мешканці) та Павлопілля (732 мешканці).

У віковій структурі населення громади переважають особи працездатного віку. Їх частка становить 54% усіх мешканців громади (проти 61,2% у Дніпропетровській області). Питома вага дітей у громаді становить 22% мешканців громади і дещо перевищує аналогічний обласний показник (17,1% населення області – діти до 16 років). Майже кожен четвертий мешканець громади – у старшому за працездатний вік. Водночас в окремих селах громади (Зелене, Мар'ївка) частка осіб старших за працездатний вік перевищує 40% мешканців відповідного населеного пункту.

У структурі природного руху населення громади простежується тенденція як до збільшення народжуваності (позитивна тенденція), так і до зменшення смертності (позитивна тенденція). Аналіз природного руху населення в с. Першотравневе відображає тенденційність в усій громаді (таблиця 2.7). Незважаючи на позитивні тренди, чисельність померлих все ж багатократно перевищує чисельність народжених.

Таблиця 2.7. Природний рух населення у с. Мозолевське, осіб

Показники	2021	2022	2023
Народжені	3	3	5
Померлі	44	38	32
Природний приріст	-41	-35	-27

Міграційний рух населення, на перший погляд, вказує на зростання привабливості території громади, особливо для проживання внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Втім, специфіка цих переселенців полягає в тому, що це переважно мешканці Нікополя, які використовують громаду «як дачу» міського мешканця.

У гендерній структурі постійного населення Першотравневської громади наявне певне переважання жінок (жінки становили 54,5% усього населення громади проти 45,5% чоловіків). Гендерна ситуація в громаді практично ідентична із гендерною ситуацією у районі (жінки – 54,6% населення Нікопольського району, чоловіки – 45,4%) та області (жінки – 54,3% населення Дніпропетровської області, чоловіки – 45,7%).

Внутрішньо переміщені особи (ВПО). Після початку повномасштабної збройної агресії рф проти України Першотравневська громада поповнилась великою кількістю внутрішньо переміщених осіб. Кількість зареєстрованих ВПО станом на 01.01.2024 – 9173 осіб або 43,5% усього населення громади, з них 3755 чоловіків та 5418 жінок. За показником кількості ВПО в громаді по відношенню до місцевих мешканців Першотравневська громада займає одне з перших місць в Україні. Водночас значна частка ВПО є тимчасовими, оскільки це мешканці м. Нікополь, які мають дачі або родинні зв'язки на території громади (їх частка в загальній кількості ВПО в громаді сягає 70-75 %).

У віковій структурі ВПО переважали особи у віці від 18 до 60 років – 51,7% усіх ВПО у громаді (4470 осіб, в т. ч. 1861 чоловік та 2879 жінок). Частка дітей до 18 років становила 22,8% усіх ВПО у громаді (2090 осіб, в т. ч. 1051 чоловік та 1039 жінок), частка осіб у віці понад 60 років – 25,5% усіх ВПО у громаді (2343 особи, в т. ч. 843 чоловіки та 1500 жінок).

Відтак, з огляду на вікову структуру ВПО, Першотравневська громада має додатковий людський потенціал для розвитку, за умови інтеграції ВПО в соціальне та економічне життя громади. А з огляду на невелику кількість мешканців в окремих села громади – можливість для забезпечення ВПО місцем для проживання.

Показник загальної захворюваності населення громади має позитивну тенденцію. Так, у 2023 році він знизився на 30 % порівняно з 2022 роком (у 2023 році показник загальної захворюваності становив 24308 випадків проти 33261 випадків у 2022 році та 34182 випадків у 2021 р.). Таке значне зниження випадків захворюваності протягом останнього року найімовірніше пов'язане із завершенням епідеміологічного періоду коронавірусної кризи. Однак однозначно сказати про таку тенденційність щодо захворюваності не можна.

В громаді щорічно збільшується частка населення пенсійного віку, які потребують більш частого медичного обслуговування. Особливо ця тенденція характерна для сільських поселень. Збільшує навантаженість на медичну систему громади велика кількість ВПО, їх зареєстровано понад 9 тис. осіб, при цьому чисельність місцевого населення складає майже 12 тис. осіб.

Мережу закладів охорони здоров'я у Першотравневській СТГ формують 11 комунальних закладів охорони здоров'я, які представляють первинну ланку медичної допомоги. Це 7 сільських амбулаторій загальної практики сімейної медицини (в селах Веселе, Лошкарівка, Павлопілля, Мозолевське, Південне, Воля, Чистопіль) та 4 фельдшерські пункти (в селах Криничувате, Новоіванівка, Олександрівка, Шевченкове). Надання послуг первинної медичної допомоги жителям громади забезпечує КНП «Нікопольський районний центр первинної медико-санітарної допомоги» (далі - КНП «НРЦ ПМСД»), якому Першотравневська СТГ перераховує кошти на утримання медичних закладів, власником яких вона виступає. Водночас громада планує створити власне КНП по первинній медичній допомозі, щоб мати можливість самостійно стратегічно управляти своєю медичною мережею, планувати розвиток медичних послуг, які є найбільш

пріоритетними для мешканців громади, співпрацювати з НСЗУ, національними/міжнародними організаціями для фінансової підтримки місцевої сфери охорони здоров'я.

Послуги спеціалізованої медичної допомоги в громаді не надаються. Для їх отримання мешканці громади їздять в КП «Нікопольська ЦРЛ». Першотравневська громада уклала з Нікопольською громадою міжмуніципальний договір, який передбачає видатки з бюджету Першотравневської громади на оплату комунальних послуг для лікарні.

Екстрена медична допомога забезпечується КП «Нікопольська районна центральна лікарня», яка підпорядковується КП «Обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Дніпропетровської обласної ради» (підстанція Нікопольського району Нікопольської станції екстреної медичної допомоги). На території громади є два підрозділи екстреної медичної допомоги, в яких працюють фельдшери (один базується в селі Воля, інший – в селі Лошкарівка).

Громада співпрацює з благодійними організаціями («Лікарі без кордонів», БФ із Запорізької області), які організовують періодичні виїзди вузькопрофільних лікарів з Дніпра – кардіолога, психолога, невропатолога, ендокринолога та інших - для надання консультаційних послуг мешканцям громади.

На території Першотравневської СТГ функціонують 2 аптечних заклади та укладені договори між КНП «НРЦ ПМСД» та аптекою «Фармація» №318 м. Нікополь, які забезпечують потреби населення у придбанні ліків.

Матеріально-технічна забезпеченість ЗОЗ задовільна. За програмою «Велике будівництво» Президента України було збудовано три амбулаторії (в селах Чистопіль, Південне і Воля), які обладнані сучасним медичним устаткуванням та відповідають належним стандартам щодо безбар'єрності, але є потреба часткового дообладнання медичною технікою (мобільні електрокардіографи, біохімічний/гематологічний аналізатори тощо).

Загальна кількість медичних працівників в громаді складає 57 осіб. Порівняно з довоєнним часом кількість медиків зменшилась лише на 1 людину. 96% медичних працівників складають жінки (55 жінок, 2 чоловіки). Із загальної кількості медичних працівників 6 лікарів, з них 4 лікарів пенсійного віку. Загальна кількість медичних працівників пенсійного віку складає 16 осіб, що становить 28% від загальної кількості медиків. З них, 1 чоловік та 15 жінок. Протягом останніх 3-х років динаміки щодо омолодження медичних працівників в громаді не спостерігалось.

Забезпеченість лікарями недостатня, це підтверджується даними НСЗУ – станом на початок червня 2024 р. мешканцями громади подано 8517 декларацій про вибір лікаря первинної медичної допомоги для обслуговування в медичних закладах, які розташовуються на території Першотравневської СТГ. З огляду на загальну чисельність населення громади, це лише трохи більше 70 % від усіх мешканців. Водночас середнього медичного персоналу в ЗОЗ громади вистарчає (зокрема з числа ВПО працевлаштована медична сестра).

Мешканці громади, особливо ті, які проживають у віддалених населених пунктах, мають труднощі з доступністю до медичної допомоги, що пов'язано як з дефіцитом сімейних лікарів, так і з відсутністю налагодженого громадського транспортування всередині громади. До деяких населених пунктів громадський транспорт взагалі не ходить. Водночас територією громади проходить залізниця, є станції в селах Лошкарівка і Павлопілля, що дозволяє мешканцям громади зручно добиратися до міста Дніпро.

В громаді працює місцева програма, яка забезпечує підтримку безкоштовними ліками пільгових категорій населення. Також громада виділяє кошти у вигляді субвенції на підтримку своїх ЗОЗ не лише на оплату комунальних послуг, але на заробітну плату медичних працівників, поточні ремонтні роботи, дизельне паливо, канцтовари, господарчі товари тощо (наприклад, з місцевого бюджету для кожної амбулаторії було закуплено транспортні засоби (автомобілі Нива), які обладнали відповідно до вимог надання допомоги пацієнтам, зокрема маломобільних груп).

На облік соціальних служб наприкінці 2023 р. перебувало 11 сімей у складних життєвих обставинах, що вдвічі менше в порівнянні з двома попередніми роками: у 2021 р. їх було 27, у 2022 р. – 28.

Кількість ветеранів війни за останні два роки значно збільшилась. Наприкінці 2022 р. чисельність ветеранів становила 460 осіб, наприкінці 2023 р. – 631 особу (всі чоловіки).

Кількість дітей з інвалідністю на кінець 2023 р. нараховувала 46 особи, на кінець 2021 р. їх кількість була – 48. Хлопців, які мають статус інвалідності, вдвічі більше ніж дівчат (31 та 15 відповідно).

Для надання послуг соціального захисту в Першотравневській сільській раді функціонують: відділ соціального захисту населення; служба у справах дітей.

В громаді є два надавачі соціальних послуг:

- Першотравневський сільський центр соціальних служб,
- Першотравневський сільський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг).

В громаді працює мобільна бригада соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі.

Віддалені робочі місця, на яких мають працювати фахівці із соціальної роботи в громаді поки не створено.

Кадрове забезпечення недостатнє. Загальна кількість працівників сфери соціального захисту населення в громаді – 38 осіб. Порівняно з довоєнним часом їх кількість зменшилась вдвічі – у 2021 р. працювало 76 осіб. 95% працівників складають жінки (36 жінок, 2 чоловіки). Із загальної кількості працівників, 3 – фахівці із соціальної роботи, 14 соціальних робітників. Соціальних працівників в громаді немає. Кількість працівників пенсійного віку складає 11 осіб (29% від загальної кількості працівників сфери соціального захисту населення). З них, жінок більше, ніж чоловіків (8 та 3 відповідно). Протягом останніх 3-х років кількість працівників пенсійного віку вдвічі зросла.

Загальна кількість соціальних послуг, яке отримало населення у 2023 р. склала 682. Порівняно з попередніми двома роками показник надання соціальних послуг значно зріс, у 2021 р. їх кількість склала 421 послугу, у 2022 р. – 297.

У 2023 р. соціальні послуги отримало: 65 осіб похилого віку (44 жінки, 21 чоловік); 12 осіб з інвалідністю (3 жінки, 8 чоловіків); 1 дитина з інвалідністю (хлопець); 508 ВПО (185 жінок, 56 чоловіків, 268 дітей віком від 0 до 18 років).

Інфраструктура та матеріальні активи.

Мережа закладів освіти в Першотравневській СТГ налічує 8 закладів дошкільної освіти, 9 закладів загальної середньої освіти. Навантаження на ЗЗСО, що входять до мережі освіти громади, – нерівномірне. Половина ЗЗСО громади (Першотравневський, Чкаловський, Криничуватський, Лошкарівський ліцеї та Південна гімназія), які забезпечували навчання двох третин всіх учнів громади, мала фактичну наповнюваність класів вищу, ніж середньо розрахункову.

Основними нагальних потреб закладів освіти Першотравневської сільської ради є облаштування протирадіаційних укриттів (створення комфортних умов перебування), оскільки під час будівництва вони були розраховані на короточасне перебування під час радіаційної загрози; створення освітніх хабів в укриттях для проведення елементів змішаного навчання, консультацій учнів з педагогами; ремонт та модернізація спортивних та ігрових майданчиків.

На території громади розміщені 24 об'єкти спортивної інфраструктури, у тому числі стадіон. Більшість з цих об'єктів потребують ремонту та модернізації. ОМС розпочало роботу з підготовки необхідної документації, але війна перешкодила реалізації проєктів.

У громаді є 22 об'єкти культурної інфраструктури (сільські будинки культури та бібліотеки), однак будівлі потребують ремонту.

Першотравневська СТГ відчуває гостру потребу в облаштуванні укриттів та системи оповіщення. В усіх закладах освіти є укриття (проведені косметичні ремонти). В двох школах, де не було укриттів проведені підготовчі роботи (вириті котловани). Громаді потрібні протирадіаційні укриття (відстань до радіаційно небезпечного об'єкта в м. Енергодар менше 50 км).

В 9 населених пунктах громади (в селах Мозолевське – 2 пункти, Лошкарівка, Південне, Новоіванівка, Криничувате, Веселе, Чистопіль, Воля, Павлопілля) створено і облаштовано пункти незламності.

Експлуатаційний стан більшості доріг комунальної власності перебуває в незадовільному стані. Практично всі дороги уражені ямковістю, а окремі ділянки доріг загального користування державного та місцевого значення є аварійно небезпечними. Через це низка віддалених сільських населених пунктів громади (села Водяне, Зелене, Мар'ївка, Приют та ін.) мають утруднене шляхове сполучення із адміністративним центром громади та іншими населеними пунктами громади.

У Першотравневській громаді є 50 автобусних зупинок і курсують автобуси за 5 маршрутами. Водночас в громаді не налагоджене належне транспортне сполучення населення віддалених населених пунктів з адміністративним центром (с. Мозолевське) громадським транспортом. В громаді існує потреба в соціальному маршруті. В громаді прийнято місцеву програму «Соціальний автобус».

Економіка Першотравневської громади орієнтована на сільське господарство. Суб'єкти господарювання, які провадили діяльність у сфері сільського господарств та торгівлі, домінували у структурі економіки громади за обсягом реалізованої продукції та наданих послуг у 2023 році (понад 75% усієї виробленої у громаді продукції). Базовим бюджетоутворюючим підприємством громади є ТОВ «Птахокомплекс» Дніпровський, який також забезпечує майже 70% зайнятості.

Промисловість на території громади є недостатньо розвиненою. Чи не єдиним активно діючим промисловим підприємством видобувної галузі на території громади є АТ «Покровський гірничо-збагачувальний комбінат», який здійснює видобування марганцевої руди.

Громада вирізняється великою кількістю сільськогосподарських підприємств (загалом їх 50, в т. ч. 22 фермерських господарств) та понад 40 ФОПів). У структурі кількості суб'єктів господарювання за напрямками сільськогосподарського виробництва переважає рослинництво (96 % суб'єктів господарювання – юридичних осіб). Виробниками продукції сільського господарства у громаді є також господарства населення.

З десяти найбільших роботодавців у громаді є підприємства аграрної сфери та одна муніципальна установа, яка утримується за рахунок бюджету місцевого рівня. У 2023 році вони забезпечували роботою понад 87% усіх офіційно зайнятих у громаді.

Екологічне управління та моніторинг. Питаннями екологічного управління та моніторингу займається відділ земельних відносин, благоустрою та екології Першотравневської сільської ради. Водночас у межах своїх повноважень стежать за дотриманням норм природо-охоронного законодавства інші структурні підрозділи сільської ради, зокрема: відділ ЖКГ, транспорту та комунальної власності; відділ соціального захисту населення; місцева пожежна охорона.

В Першотравневській СТГ затверджено низку місцевих програм, скерованих на запобігання шкоди довкіллю та збереження здоров'я населення. Серед них:

- Програма охорони навколишнього природного середовища Першотравневської сільської ради на 2021-2025 роки;
- Програма «ПИТНА ВОДА» на 2021-2025 роки
- Програма захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, забезпечення пожежної безпеки на території Першотравневської сільської ради на 2024-2026 роки;
- Програма соціально-економічного та культурного розвитку Першотравневської сільської територіальної громади на 2024 рік;
- Комплексна програма соціального захисту населення на території громади Першотравневської сільської ради на 2021-2024 роки;
- Програма розвитку та підтримки галузі охорони здоров'я Першотравневської сільської територіальної громади на 2024 – 2026 роки;
- Програма фінансування утримання та забезпечення діяльності Першотравневського сільського територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) на 2024 рік;
- Програма «Утримання та забезпечення діяльності Першотравневського сільського центру соціальних служб на 2024 рік»

- Програма розвитку фізкультури та спорту в Першотравневській сільській ради на 2021-2025 роки;
- Програма профілактики правопорушень на територіях населених пунктів Першотравневської сільської територіальної громади на 2024 рік.

У випадку, якщо Стратегію розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року та План заходів на 2025-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади до 2027 року не буде затверджено, рівень ризику погіршення екологічної ситуації в громаді та його негативного впливу на здоров'я мешканців громади може зрости. Водночас не прийняття Стратегії та Плану заходів спричинить до не вирішення низки проблем, які б дозволили знизити ймовірність настання цих ризиків, а поступальний рух у напрямку сталого розвитку та підвищення рівня екологічної безпеки навколишнього природного середовища, умов життєдіяльності та здоров'я населення буде зупинено. Зокрема:

- забруднення ґрунтів та довкілля буде продовжуватись через несанкціоновані сміттєзвалища та недосконалу систему управління відходами на місцевому рівні (багато населених пунктів і надалі не будуть охоплені централізованим вивезенням відходів);
- екологічна культура мешканців громади залишатиметься на низькому рівні;
- не розвиватиметься система роздільного сортування сміття в громаді;
- зменшиться біорізноманіття флори та фауни, а також скорочення асиміляційної спроможності біоценозів через зменшення уваги до природоохоронних територій та об'єктів призведе до їх занедбання та руйнування;
- зберігатиметься значна амортизація об'єктів житлово-комунальної інфраструктури громади, що не будуть модернізовані;
- фізичний знос мереж централізованого водопостачання та водовідведення в громаді спричинятиме значні витоки й втрати води, а також потрапляння стічних вод в ґрунти і поверхневі води;
- якість води в мережі водопостачання залишатиметься незадовільною (технічна вода), проблеми із забезпеченням населення питною водою не будуть вирішені;
- не проведення облаштування водних об'єктів не сприятиме задоволенню потреб населення в рекреації;
- відсутність розвитку закладів охорони здоров'я спричинить до неефективного функціонування системи охорони здоров'я в громаді;
- погіршуватиметься стан здоров'я населення через те, що рівень якості медичних послуг не зростатиме;
- призупинення роботи над розбудовою та облаштуванням укриттів створить суттєві загрози для життя і здоров'я населення;
- низькою залишатиметься енергоефективність комунальних будівель в громаді, в т. ч. закладів освіти і охорони здоров'я;
- погіршуватиметься якість дорожнього покриття та дорожньої інфраструктури доріг місцевого та регіонального значення, на цьому фоні зростатиме негативний вплив транспорту на атмосферне повітря і здоров'я населення, що в подальшому призведе до зниження рівня комфортності проживання;
- може зрости руйнівна дія природних катаклізмів на інфраструктуру громади.

В разі неприйняття Стратегії та Плану заходів, інерційний характер розвитку ситуації в економіці та соціальному житті громади сприятиме накопиченню екологічних проблем, що можуть спричинити загрози техногенного характеру. Може виникнути кумулятивний ефект з проблем, що загострять екологічну ситуацію в громаді. Особливу загрозу може становитиме забруднення поверхневих вод, що посилюватиметься природними катаклізмами.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ

Відновлення та розвиток інфраструктури соціальної сфери громади, житлово-комунальної та дорожньо-транспортної інфраструктури для задоволення запитів та потреб різних груп мешканців і мешканок громади, а також підвищення інвестиційної привабливості для великого бізнесу та МСП відбуватиметься в поєднанні із зусиллями, спрямованими на пом'якшення можливого несприятливого впливу заходів за цими напрямками на довкілля.

Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, в межах території громади наведена у розділі 2 цього Звіту.

Водночас у Стратегії та Плані заходів не проведено поділу та конкретизації територій громади, в межах яких будуть реалізовуватися ті чи інші заходи. Конкретні заходи, які увійшли до Плану заходів, і які реалізуватимуться для досягнення цілей та виконання завдань Стратегії, у разі необхідності, якщо це передбачено чинним законодавством, будуть проходити процедуру стратегічної екологічної оцінки чи оцінки впливу на довкілля.

Водночас для оцінки потенційного впливу реалізації завдань Стратегії на довкілля та здоров'я населення (в розрізі компонентів довкілля), пропонуємо умовний поділ території громади на: території житлової та нежитлової забудови; землі промисловості (території, на яких розташовані промислові підприємства); територія полігонів побутових відходів та суміжні (до 0,5 км) території; автомобільні дороги та прилеглі території (до 1 км); землі сільськогосподарського призначення.

У таблиці 3.1 для наведено можливий вплив завдань Стратегії та проектів Плану заходів на стан довкілля на територіях, які ймовірно відчують такий вплив, у розрізі означених вище територій та компонентів довкілля (клімат і атмосферне повітря, водні ресурси, земельні ресурси та ґрунти, надра, біорізноманіття та природоохоронні території, образ ландшафту, рекреаційні зони та об'єкти культурної спадщини, здоров'я населення).

Таблиця 3.1. Вплив завдань Стратегії та проектів Плану заходів на компоненти довкілля на територіях, які ймовірно відчують такий вплив

Території	Компоненти довкілля, що зазнають впливу							
	Клімат і атмосферне повітря	Водні ресурси	Земельні ресурси та ґрунти	Надра	Біорізноманіття та природоохоронні території	Образ ландшафту	Рекреаційні зони та об'єкти культурної спадщини	Здоров'я населення
Території житлової та нежитлової забудови	-/+	-/+	-	0	0	-	+	+
Землі промисловості (території, на яких розташовані промислові підприємства)	+	0	-	0	0	0	0	0
Територія полігонів побутових відходів та суміжні (до 0,5 км) території	+	+	+	0	+	0	0	+
Автомобільні дороги та прилеглі території (до 1 км)	-/+	-/0	-/+	0	-/+	-	0	+
Землі сільськогосподарського призначення	0	+	+	0	+	0	0	+

Де: (--) – сильний довгостроковий або постійний негативний вплив, (-) – незначний тимчасовий короткостроковий негативний вплив, (0) – нейтральний вплив, (+) – позитивний вплив.

Стратегія та План заходів спрямовані на економічний і соціальний розвиток територіальної громади, а також на мінімізацію ймовірних негативних природних та антропогенних впливів на довкілля.

Впливи на довкілля та умови життєдіяльності населення можливо очікувати при реалізації проектів Плану заходів, скерованих на досягнення оперативних та стратегічних цілей Стратегії,

які будуть виконуватися із використанням будівельної техніки на території житлової та нежитлової забудови, землях промисловості (територіях, на яких розташовані промислові підприємства, в т. ч. підприємства переробки с/г продукції), на територіях, де пролягають автомобільні дороги та прилеглих до них територіях (до 1 км). При цьому очікуються короткочасні тимчасові незначні негативні впливи на стан атмосферного повітря, водні об'єкти, ґрунти, шумове навантаження, а подекуди й незначний вплив на образ ландшафту. Серед таких завдань:

- відновлення/модернізація закладів освіти, охорони здоров'я, будівництво і облаштування укриттів, житлового фонду, в т. ч. для забезпечення житлом ВПО, створення/модернізація та облаштування дитячих/спортивних майданчиків, капітальний ремонт алей, створення зон відпочинку, розчищення ставків громади та облаштування інфраструктури для відпочинку;
- будівництво, реконструкція та капітальний ремонт дорожньої мережі (автомобільних доріг загального користування місцевого значення, зокрема між населеними пунктами громади, а також проїзної частини в населених пунктах громади);
- модернізація систем водопостачання (реконструкція водопроводу), розчищення дренажної системи, будівництво очисних споруд та каналізаційних мереж;
- розширення території надання послуги із забезпечення централізованого вивезення сміття з населених пунктів громади;
- впровадження енергоефективних та енергозберігаючих заходів в бюджетних установах, об'єктах соціального призначення та адміністративних спорудах.

Компоненти довкілля на територіях земель сільськогосподарського призначення можуть зазнати тимчасового короткострокового негативного впливу під час реалізації проєктів Плану заходів, скерованих на виконання завдань Стратегії, пов'язаних із розвитком товарного сільськогосподарського виробництва. Проте запобігти такому негативному впливу на компоненти довкілля можна шляхом оновлення та виготовлення містобудівної документації, розробку комплексного плану просторового розвитку території громади, в яких закріплюються цільове призначення земель та встановлюються обмеження щодо їх використання.

Компоненти довкілля – ґрунти, підземні води, ландшафти, біорізноманіття – на територіях житлової та нежитлової забудови, землях промисловості та деяких інших, можуть зазнати тимчасового короткострокового негативного впливу важкого спеціалізованого автотранспорту під час ремонту та модернізації інженерної інфраструктури, відбудови та ремонту комунальних будівель тощо. Проте реалізація таких заходів має на меті довготривалий позитивний ефект – покращення комфорту проживання в громаді.

Загалом для підтримання належного стану атмосферного повітря в межах громади необхідне чітке дотримання вимог природоохоронного законодавства та запровадження заходів, скерованих на зменшення викиду шкідливих речовин в атмосферне повітря. Серед них можуть бути підвищення енергоефективності комунальних будівель, використання альтернативних джерел енергії, розвиток системи енергоменеджменту і т. п.

Для запобігання потрапляння в ґрунт і в поверхневі води стічних вод домогосподарств та підприємств в Стратегії передбачено завдання 1.2.1. «Модернізувати систему водопостачання та водовідведення для забезпечення мешканців якісною питною водою та збереження екологічного стану водних ресурсів громади».

Основний негативний вплив на ґрунти на вищевизначених територіях відбувається при підготовці території для будівництва будівель та споруд. Він обумовлений виїмкою ґрунту при влаштуванні підземних конструкцій будівель, автошляхових покриттів, прокладання підземних мереж, відведення поверхневих стічних вод, а також родючого ґрунту для озеленення території. Вплив на ґрунти від утворених в процесі планованої діяльності відходів не відбуватиметься, оскільки передбачається удосконалення роботи з управління відходами.

Загалом переважна більшість завдань Стратегії та проєктів Плану заходів зорієнтовані на забезпечення в середньо- та довгостроковому періоді позитивного впливу на довкілля та здоров'я населення (детально розглянуто в розділах 6 та 7 цього Звіту).

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ

Характерні екологічні проблеми Першотравневської СТГ в розрізі компонентів довкілля (атмосферного повітря та клімату, водних ресурсів, земельних ресурсів та ґрунтів, надр, біорізноманіття та територій з природоохоронним статусом, рекреаційних зон та культурної спадщини, системи управління відходами), а також здоров'я населення та інфраструктури.

Забруднення атмосферного повітря та зміна клімату. Негативний вплив на зміну клімату чинять викиди парникових газів в атмосферу. Збільшуючи викиди парникових газів в атмосферу, люди порушують баланс, що склався впродовж століть. В результаті діяльності людини концентрація парникових газів збільшується, через що посилюється парниковий ефект, а це вже неприродний та потенційно небезпечний процес. До парникових газів відносяться діоксид вуглецю (CO₂), метан (CH₄), закис азоту (N₂O), гідрофторвуглеці (HFCs), перфторвуглеці (PFCs), гексафторид сірки (SF₆).

Основні джерела антропогенних викидів парникових газів наступні:

- вуглекислий газ – виділяється у великих кількостях при спалюванні палива;
- метан – виділяється в процесі розкладу гною та побутових відходів.

Відтак можна припустити, що основною загрозою негативного впливу на стан атмосферного повітря та джерелом викидів парникових газів на території громади, може бути нераціонально спланована діяльність сільськогосподарських підприємства, зважаючи на орієнтацію громади на сільськогосподарське виробництво. Також потенційний негативний вплив на атмосферу може чинити спалювання сухої трави та сухоостою в господарствах населення.

Поблизу громади, на території сусідньої громади, розташоване АТ «Нікопольський завод феросплавів», один з основних забруднювачів атмосферного повітря Дніпропетровської області. За умови північного напрямку вітру з боку м. Нікополь, викиди в атмосферне повітря АТ «Нікопольський завод феросплавів» можуть становити загрозу для довкілля Першотравневської СТГ.

Забруднювачами атмосферного повітря в громаді є також автотранспорт. Викиди шкідливих речовин від автотранспорту відчуються, головним чином, в місцях житлової забудови та дорогах з відносно інтенсивним транспортним рухом. Рівень забруднення повітря там на порядок вищий ніж на територіях, де відповідний рух відсутній, а також в зелених зонах відпочинку населення. З огляду на застарілий парк автотранспортних засобів та незадовільний стан дорожнього покриття між населеними пунктами громади, автотранспорт є одним з чинників забруднення атмосферного повітря в громаді.

Забруднення водних об'єктів. Існуючі системи водопостачання та водовідведення Дніпропетровської області перебувають переважно в незадовільному стані, очисні споруди працюють неефективно та потребують ремонту та реконструкції. Територія Першотравневської СТГ не є виключенням. Внаслідок підриву військами РФ дамби Каховської ГЕС, поверхневі води на території громади, з високою ймовірністю, зазнали забруднення (фактичні дані, які б дозволили це підтвердити наразі відсутні). Також на території громади існує проблема обміління водойм Першотравневської СТГ (10 з 32 ставків пересохли). Проблемою є й значний знос інженерних комунікацій. Ступінь зношеності водопровідно-каналізаційних мереж і очисних споруд комунальних підприємств громади складає від 50 до 80%.

Погіршується і стан річок через ерозію ґрунту, використання хімічних речовин у сільському господарстві. Особливо забрудненою в Першотравневській СТГ є річка Солонка. Також знижується рівень ґрунтових вод через інтенсивне використання. Тому громада відчуває потребу в реалізації термінових заходів з модернізації та реконструкції наявних меліоративних систем, в т. ч. зміни їх цільового призначення (зі забезпечення функції водовідведення на реалізацію функції водорегулювання шляхом акумуляції, перерозподілу та мінімізації відведення стоку).

Як наслідок зазначених процесів, мешканці громади відчувають гостру потребу в забезпеченні питною водою (65% мешканців громади користується привізною питною водою). В

9 населених пунктах є 12 свердловин, вода не відповідає належній якості за параметрами мінералізації, загальної жорсткості, вмісту нітратів, хлоридів, сульфатів.

Загрози земельним ресурсам і ґрунтам. Основними проблемами використання земельних ресурсів в області загалом і в Першотравневській СТГ зокрема є зменшення поживних речовин у ґрунтах, водна ерозія ґрунтів і недостатня рекультивация порушених земель.

Щорічно на поля на території громади вносять багато мінеральних добрив та хімічних засобів боротьби зі шкідливими організмами. Циркуляція токсичних речовин, що надходять із засобами хімізації у ґрунт, воду, атмосферу згубно впливає на стан навколишнього середовища та здоров'я населення. Відтак, інтенсивне сільськогосподарське використання земель громади, відсутність ротації сівозмін спричиняє до зниження родючості ґрунтів через їх переуцільнення, втрати грудкувато-зернистої структури, водопроникності та аераційної здатності, що може мати негативні наслідки для довкілля. Проблемою для ґрунтового складу громади є високий вплив вітрової ерозії. Також рівень деградованості земель Першотравневської СТГ сягає 30-40% (однин з найвищих показників у регіоні).

Спричиняють забруднення і автотранспортні засоби. Важкі метали, які містяться у вихлопних газах автотранспорту, осідають в ґрунтах вздовж автодоріг. Інтенсивність їхнього розподілу залежить від швидкості руху автотранспорту, напрямку вітру, наявності захисних смуг тощо. Території, які знаходяться у безпосередній близькості до автошляхів містять підвищений вміст важких металів, продуктів горіння пального, такі як оксиди азоту, сірки, сажа смоли. Ареал розповсюдження важких металів вздовж автошляхів може сягати відстані до 1 км.

Іншою причиною забруднення ґрунтів на території громади є стихійні сміттєзвалища, які з'являються внаслідок низького рівня екологічної свідомості мешканців громади, а також через низький рівень покриття населених пунктів громади послугою централізованого вивезення побутових відходів (через незадовільний стан доріг між населеними пунктами громади).

Загрози надрам та екзогенні екологічні процеси. Екзогенні геологічні процеси (ЕГП), як і всі природні процеси, є динамічною частиною природного середовища. Їх розвиток відбувається у верхній частині літосфери, контролюється її властивостями та проявляється як зміна її форм, складу та властивостей. У межах Дніпропетровської області розвиток ЕГП обумовлюють як природні, так і техногенні чинники. Тут поширені зсуви, підтоплення, осідання земної поверхні над гірничими виробками, переробка берегів водосховищ, карст та просідання лесових ґрунтів. Водночас на території Першотравневської СТГ упродовж попереднього року зазначені явища не були зафіксовані.

Загрози біорізноманіттю, об'єктам та територіям природо-заповідного фонду, потенційним об'єктам Смарагдової мережі. Біологічне різноманіття є національним багатством України, яке забезпечує екосистемні та біосферні функції живих організмів, їх угруповань та формує середовище життєдіяльності людини. На жаль, сьогодні біологічне різноманіття втрачається під час забудов, розорювання землі, меліорації, спорудження водосховищ, створення мереж транспортної інфраструктури та здійснення інших видів господарської діяльності. Головні загрози біорізноманіттю пов'язані сьогодні з діяльністю людини. Вони полягають у знищенні природних середовищ існування тварин і місць зростання рослин, їх фрагментації та деградації (включаючи забруднення), у глобальній зміні клімату, екологічно незбалансованій експлуатації видів людиною, поширенні чужорідних видів, розповсюдженні хвороб тощо. Знищення природних середовищ існування тварин і місць зростання рослин відбувається внаслідок розорювання земель, вирубування лісів, осушення або обводнення територій, промислового, житлового та дачного будівництва тощо.

Вплив антропогенних чинників на структурні елементи екомережі, біорізноманіття, природні ресурси полягає в збільшенні площі деградованих, малопродуктивних та техногенно-забруднених земель, які потребують консервації.

Особливо відчутний вплив господарської діяльності людини зазнають:

- степові та лучні екосистеми, які є одними з найхарактерніших видів ландшафтів регіону - внаслідок розширення сільськогосподарських угідь, інтенсивного землеробства та надмірного випасання тварин;

- водні екосистеми – зазнають забруднення промисловими та господарськими відходами, що призводить до втрати рослинного та тваринного різноманіття;
- річкові долини – зазнають знищення внаслідок активного розвитку урбанізаційних процесів, що призводить до зменшення природних територій вздовж річок, зміни русел та деградації прибережних екосистем;

- солончаки – зазнають змін та перетворень внаслідок проведення меліоративних робіт зі зменшення солонцюватості та перетворення солончаків на ріллю, що призводить до втрати специфічних видів рослин, пристосованих до умов високого вмісту солей в ґрунтах.

На території Першотравневської СТГ має місце поширення карантинних бур'янів (амброзії). Це особливо шкідливі адвентивні види рослин швидкість розселення яких, на сьогодні дуже стрімка. Діапазон пристосування карантинних бур'янів дуже великий, а людина своєю недбалістю та безгосподарністю створює найсприятливіші умови для інтенсивного її розмноження. Розмножуються ці рослини насінням, яке визріває у серпні – вересні, легко обсіпається, засмічуючи ґрунт. Одна добре розвинута рослина може дати до 100 тисяч зернят. Схожість зберігає до 10-15 років, при сприятливих умовах до 30-50 років. Цвітіння карантинних бур'янів – з середини серпня до кінця жовтня. Під час цвітіння ці рослини дуже небезпечні: пилок викликає у людей алергію (підвищення температури, слъзотечу, кон'юнктивіт, погіршує зір і може викликати набряк легенів). Слід додати, що у цей період від її пилку страждають астматики, у яких загострюються приступи бронхіальної астми.

Загрози рекреаційним зонам та культурній спадщині. Основними загрозами рекреаційним зонам є розширення житлової та промислової забудови та недотримання містобудівних норм і обмежень. Водночас на території громади рекреаційні зони можуть зазнати забруднення і руйнації внаслідок ворожих обстрілів. Проблемою громади є замулені джерела, які потребують розчищення для облаштування навколо них рекреаційних зон для мешканців та гостей громади.

Недосконала система управління відходами. Проблемою для області загалом та Першотравневської СТГ зокрема є наявність стихійних сміттєзвалищ. Через неналежну систему управління побутовими відходами в населених пунктах, як правило у приватному секторі, відсутністю системи окремого збирання, сортування побутових відходів, низькою екосвідомістю мешканців значний обсяг побутових відходів потрапляє на несанкціоновані, неконтрольовані сміттєзвалища. Зважаючи на те, що із 45 населених пунктів Першотравневської СТГ лише у 3 надаються послуги з вивезення побутових відходів комунальними підприємствами, проблема управління відходами в громаді є одною з ключових в напрямі збереження та охорони довкілля. Водночас для її вирішення сільська рада розробила місцевий план управління відходами.

Здоров'я населення. Забруднення компонентів довкілля (зокрема атмосферного повітря), низька якість питної води, накопичення відходів і т. п. – основні чинники, які завдають шкоду здоров'ю населення. Стан забруднення атмосферного повітря впливає на здоров'я населення, шляхом загострення хронічних серцево-судинних хвороб, хвороб органів дихання, крові, нервової системи, алергічним проявом тощо. Особливо це відчувається в районах житлової забудови, прилеглої до автодоріг з відносно інтенсивним транспортним рухом, де рівні забруднення повітря на порядок вищі ніж в районах, де відповідний рух відсутній, а також в зелених зонах відпочинку населення. Проте ці хвороби неспецифічні і можуть бути зумовлені іншими факторами, наприклад, курінням, або професійним впливом, значну роль при цьому може відігравати дія внутрішніх алергенів.

Автотранспорт, крім викидів забруднюючих речовин в атмосферу, також спричиняє негативне акустичне забруднення. Дослідження свідчать про те, що акустичне забруднення впливає на розвиток серцево-судинних захворювань, що є основною причиною смертності населення.

Ризик несвоєчасного та неповного обсягу отримання необхідної медичної допомоги населенням, зокрема у віддалених від адміністративного центру громади населених пунктах (з огляду на незадовільний стан доріг на території громади), може спричинити й інерційний розвиток закладів охорони здоров'я та обмежений доступ до них. Як наслідок, стан здоров'я населення може погіршитись.

Водночас прямо пов'язати ті чи інші наслідки для здоров'я населення з впливом конкретних заходів з реалізації Стратегії та Плану заходів доволі складно (так само, як і навпаки, довести

відсутність такого зв'язку), оскільки, вплив на здоров'я часто неспецифічний і носить опосередкований характер, має пролонгований прояв, характеризується наявністю часового лагу між моментом виникнення та проявом наслідків. Можуть спостерігатися кумулятивні ефекти, пов'язані з декількома видами господарської діяльності. Так, наприклад, захворювання дихальної системи можуть бути наслідками впливу як об'єктів житлово-комунального господарства чи транспорту, так і шкідливих звичок людини, на кшталт, паління цигарок.

Водночас громада має потреби в частковому дообладнанні комунальних закладів охорони здоров'я медичною технікою (мобільні електрокардіографи, біохімічний/гематологічний аналізатори тощо), доукомплектування лікарями, а також підвищенням доступності до закладів охорони здоров'я (доступність обмежена через вкрай незадовільний стан доріг).

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Під час підготовки Стратегії та Плану заходів було враховано необхідність дотримання зобов'язань у сфері охорони довкілля, визначені правовими актами на міжнародному та державному рівнях.

Україна взяла на себе міжнародні обов'язки у сфері збереження та збалансованого використання біорізноманіття, підписавши понад 50 міжнародних багатосторонніх угод. Серед них:

- Конвенція про біологічне різноманіття, яка була започаткована під час Всесвітньої конференції глав держав та міністрів довкілля у 1992р. в м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія) й ратифікована Верховною Радою України 29 листопада 1994 р.;
- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, м. Рамсар, Іран, 1971 р.);
- Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція) (Берн, 1979 р.);
- Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979 р.);
- Угоди про збереження кажанів в Європі (1991р.);
- Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (Валлетта, 1992 р.);
- Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (1995 р.);
- Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (ратифікована Україною 29 жовтня 1996 р.);
- Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (Гельсінкі, 1992), що є чинною в Україні з 1 липня 1999 р. та інші.

На виконання Бернської конвенції в Європі створена мережа територій особливого природоохоронного значення – Смарагдова мережа, важливих для збереження біорізноманіття в країнах Європи і деяких країнах Африки. Смарагдова мережа України є українською частиною Смарагдової мережі Європи, розробляється з 2009 року. В листопаді 2016 року було затверджено першу версію Смарагдової мережі для України, яка потребує доопрацювання на основі наукових даних. В межах території Першотравневської СТГ розташований об'єкт, який пропонується до включення до складу об'єктів Смарагдової мережі (UA0000467 Bazavluk).

Відповідно до Рамсарської конвенції, стороною якої є Україна, на території держави здійснюються заходи для збереження мігруючих водно-болотних птахів, шляхом виділення певних територій та надання їм охоронного статусу. На території України виділено 39 водно-болотних угіддя міжнародного значення, офіційно визнаних Рамсарською конвенцією, а ряд водно-болотних угідь є перспективними для визнання. Деякі водно-болотні угіддя погоджені розпорядженням Кабінету Міністрів України і подані на розгляд Секретаріату Рамсарської конвенції. За результатами аналізу даних матеріалів визначено, що в межах території громади вищезазначені угіддя відсутні.

Європейський вектор України, відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (ратифікована із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014), визначає і орієнтацію на виконання зобов'язань у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язаних із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлених на міжнародному рівні, зокрема:

- Директивою № 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи;
- Директивою №2004/107/ЄС щодо миш'яку, кадмію, ртуті, нікелю та поліциклічних ароматичних вуглеводнів у навколишньому повітрі;
- Директивою № 2008/98/ЄС про відходи;

- Директивою № 2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики зі змінами і доповненнями, внесеними Рішенням № 2455/2001/ЄС і Директивою 2009/31/ЄС;

- Директивою № 2009/147/ЄС про захист диких птахів;

- Директива № 92/43/ЄС про збереження природного середовища існування, дикої флори та фауни, зі змінами і доповненнями, внесеними Директивами №№ 97/62/ЄС, 2006/105/ЄС та Регламентом (ЄС) № 1882/2003.

Також Стратегія та План заходів орієнтується на положення документа Європейської Комісії COM/2021/82 final 24/02/2021 «Формування стійкої до клімату Європи – нова стратегія ЄС щодо адаптації до зміни клімату», щодо адаптації до зміни клімату.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є:

- Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015).

- Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 р. № 2354-VIII.

Стратегія та План заходів враховує зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, визначені національними нормативно-правовими актами. Зокрема Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII регламентує цілескерованість державної політики у сфері екології на досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем. Основними засадами державної екологічної політики є:

- збереження такого стану кліматичної системи, який унеможливить підвищення ризиків для здоров'я та благополуччя людей і навколишнього природного середовища;

- досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку (ЦСР), які були затверджені на Саміті Організації Об'єднаних Націй зі сталого розвитку у 2015 році;

- сприяння збалансованому (сталому) розвитку шляхом досягнення збалансованості складових розвитку (економічної, екологічної, соціальної), орієнтування на пріоритети збалансованого (сталого) розвитку;

- інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку та у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля;

- міжсекторальне партнерство та залучення заінтересованих сторін;

- запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, що передбачає аналіз і прогнозування екологічних ризиків, які ґрунтуються на результатах стратегічної екологічної оцінки, оцінки впливу на довкілля, а також комплексного моніторингу стану навколишнього природного середовища;

- забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, підвищення рівня екологічної безпеки в зоні відчуження;

- забезпечення невідворотності відповідальності за порушення природоохоронного законодавства;

- застосування принципів перестороги, превентивності (запобігання), пріоритетності усунення джерел шкоди довкіллю, «забруднювач платить»;

- відповідальність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за доступність, своєчасність і достовірність екологічної інформації;

- стимулювання державою вітчизняних суб'єктів господарювання, які здійснюють скорочення викидів парникових газів, зниження показників енерго- та ресурсоемності, модернізацію виробництва, спрямовану на зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, у тому числі вдосконалення системи екологічного податку за забруднення довкілля та платежів за використання природних ресурсів;

- упровадження новітніх засобів і форм комунікацій та ефективної інформаційної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Закон № 2697-VIII визначає 5 стратегічних цілей державної екологічної політики (аналіз відповідності стратегічних цілей Стратегії стратегічним цілям державної екологічної політики наведено в Розділі 1 цього Звіту).

Указом Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» визначено 17 цілей сталого розвитку України до 2030 року (серед яких цілі, сформульовані на захист та раціональне поводження з довкіллям), які є орієнтирами для розроблення документів державного планування для забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України.

Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року № 1264-XII визначає, що об'єктом охорони і регульованого використання на території України є навколишнє природне середовище як сукупність природних і природно-соціальних умов та процесів, природні ресурси, як залучені в господарський обіг, так і невикористовувані в економіці в даний період (земля, надра, води, атмосферне повітря, ліс та інша рослинність, тваринний світ), ландшафти та інші природні комплекси. Також державній охороні від негативного впливу несприятливої екологічної обстановки підлягають здоров'я і життя людей. Закон означає основні принципи охорони довкілля:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської, управлінської та іншої діяльності;

- гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей;

- запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

- екологізація матеріального виробництва на основі комплексності рішень у питаннях охорони навколишнього природного середовища, використання та відтворення відновлюваних природних ресурсів, широкого впровадження новітніх технологій;

- збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;

- науково обґрунтоване узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;

- обов'язковість оцінки впливу на довкілля;

- гласність і демократизм при прийнятті рішень, реалізація яких впливає на стан навколишнього природного середовища, формування у населення екологічного світогляду;

- науково обґрунтоване нормування впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище;

- безоплатність загального та платність спеціального використання природних ресурсів для господарської діяльності;

- компенсація шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

- вирішення питань охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням ступеня антропогенної зміненості територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну обстановку;

- поєднання заходів стимулювання і відповідальності у справі охорони навколишнього природного середовища;

- вирішення проблем охорони навколишнього природного середовища на основі широкого міждержавного співробітництва;

- встановлення екологічного податку, рентної плати за спеціальне використання води, рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, рентної плати за користування надрами відповідно до Податкового кодексу України;

- врахування результатів стратегічної екологічної оцінки.

Під час розробки документів державного планування ці принципи повинні бути враховані.

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059-VIII встановлює правові та організаційні засади оцінки будь-яких наслідків планованої діяльності для довкілля, в тому числі наслідків для безпечності життєдіяльності людей та їхнього здоров'я, флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, повітря, води, клімату, ландшафту, природних територій та об'єктів, історичних пам'яток та інших матеріальних об'єктів чи для сукупності цих факторів, а також наслідків для об'єктів культурної спадщини чи соціально-економічних умов, які є результатом зміни цих факторів. Виконання норм Закону № 2059-VIII спрямоване на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 р. № 2456-XII регламентує правові основи організації, охорони, ефективного використання природно-заповідного фонду України, відтворення його природних комплексів та об'єктів, які повинні бути враховані при розробці документів державного планування. Законом № 2456-XII визначено, що збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду забезпечується шляхом:

- встановлення заповідного режиму;
- організації систематичних спостережень за станом заповідних природних комплексів та об'єктів;
- проведення комплексних досліджень з метою розробки наукових основ їх збереження та ефективного використання;
- додержання вимог щодо охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду під час здійснення господарської, управлінської та іншої діяльності, розробки проектної і проектно-планувальної документації, землевпорядкування, лісовпорядкування, здійснення оцінки впливу на довкілля;
- запровадження економічних важелів стимулювання їх охорони;
- здійснення державного та громадського контролю за додержанням режиму їх охорони та використання;
- встановлення підвищеної відповідальності за порушення режиму їх охорони та використання, а також за знищення та пошкодження заповідних природних комплексів та об'єктів;
- проведення широкого міжнародного співробітництва у цій сфері;
- проведення інших заходів з метою збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Водночас території та об'єкти природно-заповідного фонду можуть використовуватися у природоохоронних, науково-дослідних, освітньо-виховних, оздоровчих та інших рекреаційних цілях, а також для потреб моніторингу навколишнього природного середовища.

Правові основи поводження з водними ресурсами визначені Водним кодексом України (від 06.06.95 № 213/95-ВР) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

Найголовнішими питаннями у сфері водопостачання та водовідведення є дозвіл на забір води із джерел водопостачання (дозвіл на спеціальне водокористування) і дозвіл на скидання очищених та неочищених стічних вод у навколишнє середовище. З 04.06.2017 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування» від 07.02.2017 року № 1830-VIII, яким внесено зміни до Водного кодексу України в частині процедури отримання дозволів на спеціальне водокористування.

Відповідно до внесених змін до ст. 49 Водного кодексу України дозвіл на спеціальне водокористування видається територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства (Державне агентство водних ресурсів України).

До основних нормативно-правових актів у сфері екології та користування водними ресурсами належать:

- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування» (від 13.03.2002 р. №321, зі змінами);
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується» (від 11.09.1996 р. № 1100, зі змінами);
- Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.1996 р. № 1100 «Про затвердження Порядку розроблення нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та перелік забруднюючих речовин, скидання яких у водні об'єкти нормується»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» (від 18.12.1998р. № 2024, зі змінами);
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 12.05.2010 р. № 400 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до питної води, призначеної для споживання людиною» (ДСанПіН 2.2.4-171-10).
- Правові та організаційні основи, а також екологічні вимоги в галузі охорони атмосферного повітря регламентуються Законом України «Про охорону атмосферного повітря» від 16.10.1992 р. № 2707-XII. Закон № 2707-XII спрямований на збереження та відновлення природного стану атмосферного повітря, створення сприятливих умов для життєдіяльності, забезпечення екологічної безпеки та запобігання шкідливому впливу атмосферного повітря на здоров'я людей та довкілля. Документ передбачає регулювання діяльності, що впливає на погоду і клімат.

Серед основних нормативно-правових актів у галузі охорони атмосферного повітря є:

- Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2001 р. N 1655 «Про затвердження Порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 р. N 302 «Про затвердження Порядку проведення робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку суб'єктів господарювання, які отримали такі дозволи»;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 14.01.2020 № 52 «Про затвердження гігієнічних регламентів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць»;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.96 № 173 «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів».

Закон України «Про управління відходами» від 20.06.2022 № 2320-IX регламентує правові, організаційні, економічні засади діяльності щодо запобігання утворенню, зменшення обсягів утворення відходів, зниження негативних наслідків від діяльності з управління відходами, сприяння підготовці відходів до повторного використання, рециклінгу і відновленню з метою запобігання їх негативному впливу на здоров'я людей та навколишнє природне середовище. Закон № 2320-IX визначає, що основними цілями державної політики у сфері запобігання утворенню та управління відходами є:

- захист здоров'я людей та навколишнього природного середовища від негативного впливу відходів;
- здійснення заходів у сфері управління відходами без загрози здоров'ю людей та спричинення шкоди навколишньому природному середовищу в межах встановлених нормативів шкідливого впливу фізичних факторів;
- дотримання ієрархії управління відходами;
- запровадження розширеної відповідальності виробника.

Закон України «Про рослинний світ» від 09.04.1999 р. № 591-XIV встановлює основні вимоги до охорони, використання та відтворення рослинного світу під час здійснення діяльності, яка впливає на стан його охорони, використання та відтворення. Серед них:

- збереження природної просторової, видової, популяційної та ценотичної різноманітності об'єктів рослинного світу;
- збереження умов місцезростання дикорослих рослин і природних рослинних угруповань;
- науково обґрунтованого, невиснажливого використання природних рослинних ресурсів;
- здійснення заходів щодо запобігання негативному впливу господарської діяльності на рослинний світ;
- охорони об'єктів рослинного світу від пожеж, захист від шкідників і хвороб;
- здійснення заходів щодо відтворення об'єктів рослинного світу;
- регулювання поширення та чисельності дикорослих рослин і використання їх запасів з врахуванням інтересів охорони здоров'я населення.

Закон України «Про тваринний світ» від 13.12.2001 р. № 2894-III регламентує здійснення заходів щодо охорони, науково обґрунтованого, невиснажливого використання і відтворення тваринного світу. Згідно із Законом № 2894-III під час здійснення будь-якої діяльності, яка може вплинути на середовище існування диких тварин та стан тваринного світу, повинно забезпечуватися дотримання таких основних вимог і принципів:

- збереження умов існування видового і популяційного різноманіття тваринного світу в стані природної волі;
- недопустимість погіршення середовища існування, шляхів міграції та умов розмноження диких тварин;
- збереження цілісності природних угруповань диких тварин;
- додержання науково обґрунтованих нормативів і лімітів використання об'єктів тваринного світу, забезпечення невиснажливого їх використання, а також відтворення;
- раціональне використання корисних властивостей і продуктів життєдіяльності диких тварин;
- платність за спеціальне використання об'єктів тваринного світу;
- регулювання чисельності диких тварин в інтересах охорони здоров'я населення і запобігання заповідянню шкоди довкіллю, господарській та іншій діяльності;
- урахування результатів оцінки впливу на довкілля об'єктів господарської та іншої діяльності, які можуть негативно впливати на стан тваринного світу.

Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000 р. № 1805-III регулює правові, організаційні, соціальні та економічні відносини у сфері охорони культурної спадщини з метою її збереження, використання об'єктів культурної спадщини у суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь. Охорона об'єктів культурної спадщини є одним із пріоритетних завдань органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Відтак доречним є передбачити їх охорону в документах державного планування.

Охорону довкілля забезпечують також містобудівні заходи шляхом раціонального функціонального зонування території, створення санітарно-захисних зон, визначення територій природно-заповідного фонду, забезпечення екологічного балансу природно-ландшафтних та урбанізованих територій. Основним правовим актом, який встановлює правові та організаційні основи містобудівної діяльності і спрямований на забезпечення сталого розвитку територій з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, є Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17 лютого 2011 року №3038-VI. Закон № 3038-VI передбачає обов'язкову розробку комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад, що визначає планувальну організацію, функціональне призначення території, основні принципи і напрями формування єдиної системи громадського обслуговування населення, дорожньої мережі, інженерно-транспортної інфраструктури, інженерної підготовки і благоустрою, цивільного захисту, охорони земель та інших компонентів навколишнього природного середовища, формування

екомережі, охорони і збереження культурної спадщини та традиційного характеру середовища населених пунктів, а також послідовність реалізації рішень, у тому числі етапність освоєння території.

Процедурні аспекти стратегічної екологічної оцінки документів державного планування в Україні регламентуються Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 року № 2354-VIII (зі змінами). Так, CEO – це процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу CEO, складання звіту про CEO, проведення громадського обговорення та консультацій, врахування у документі державного планування звіту про CEO, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування. Метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування. Відповідно до підпункту 6 пункту 1 статті 1 Закону № 2354-VIII наслідки для довкілля, в т. ч. здоров'я населення, під час проведення стратегічної екологічної оцінки повинні бути оцінені в розрізі компонентів довкілля.

До основних документів, які регламентують CEO також належать:

- Постанова Кабінету Міністрів України від 2 травня 2023 р. № 430 «Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272 «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення».

Засади захисту довкілля під час інвестиційної діяльності закладено в Законі України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. №1560-XII. Він встановлює заборону інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України. У разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності. Інвестор також зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля його діяльності у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059-VIII.

Стратегія розвитку Першотравневської сільської територіальної громади на період до 2027 року та План заходів на 2025-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади на період до 2027 року сформовані з врахуванням засад визначених в низці стратегічних та програмних документів щодо охорони довкілля регіонального рівня. Зокрема Стратегія та План заходів враховують положення, визначені в «Дніпропетровській обласній комплексній програмі (стратегії) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки» (затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 21.10.2015 №680-34/VI). Головною метою програми є створення екологічно безпечних та комфортних умов для життя населення Дніпропетровської області шляхом зменшення антропогенного навантаження та відновлення довкілля за рахунок упровадження інноваційних технологій виробництва, зменшення викидів парникових газів та підвищення рівня екологічної культури і свідомості суспільства, що передбачено стратегічною ціллю «Екологічна та енергетична безпека» Програми. Досягнення мети програми потребує спрямування дій органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їх виконавчих органів, організацій, установ та підприємств області всіх форм власності на реалізацію пріоритетних напрямів діяльності у сфері ефективного природокористування, дотримання вимог екологічної безпеки та охорони навколишнього природного середовища, просвітницької діяльності і екологічної обізнаності населення.

Також з метою реалізації невідкладних та перспективних заходів у сфері управління відходами на основі сучасного вітчизняного та світового досвіду у Дніпропетровській області розроблено «Регіональний план управління відходами Дніпропетровської області на період до 2030 року» (РПУВ), затверджений рішенням Дніпропетровської обласної ради від 28.07.2023 № 311-17/VII. Першотравневська сільська рада планує свою діяльність щодо управління відходами у громаді, виходячи із передбачених РПУВ у Дніпропетровській області засадах. Метою РПУВ у

Дніпропетровській області є захист здоров'я населення та мінімізація негативного впливу відходів на навколишнє природне середовище. Мета буде досягнута шляхом:

- дотримання ієрархії управління відходами;
- посилення регулювання та контролю в секторі управління відходами;
- створення інтегрованої системи управління відходами як для побутових, так і для інших потоків відходів.

Відповідно до нормативно-правової бази України Стратегія та План заходів відповідають низці зобов'язань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- проведення природоохоронних заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля;
- проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- підвищення комфортності сформованої інфраструктури за рахунок її відновлення, будівництва, реконструкції та модернізації;
- вжиття заходів щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин і зменшення впливу фізичних факторів;
- вдосконалення системи управління відходами, в т. ч. впровадження роздільного збору сміття;
- забезпечення загальної доступності Стратегії та Плану заходів, а також самого звіту про СЕО відповідно до вимог Законів України «Про доступ публічної інформації» і «Про стратегічну екологічну оцінку» шляхом розміщення на офіційному веб-сайті сільської ради та в Єдиному реєстрі стратегічної екологічної оцінки.

Враховуючи результати аналізу можна зробити висновок, що Стратегія та План заходів, відповідають встановленим на національному рівні цілям екологічної політики, враховують більшість з них і передбачають комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (І, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ -50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

Відповідно до Методичних рекомендацій зі здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 року № 296, наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки для флори і фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, безпеки життєдіяльності населення та взаємодії цих факторів. Вторинні наслідки для довкілля – це непрямі впливи на довкілля, які виникають під дією природних чи антропогенних чинників, що не передбачають прямого впливу на довкілля. Кумулятивні наслідки – це нагромадження в організмах людей, тварин, рослин отрути різних речовин внаслідок тривалого їх використання. Синергічні наслідки – це сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компонента.

Для визначення ймовірних наслідків для довкілля, в тому числі здоров'я населення, від реалізації цілей і завдань, визначених в Стратегії, а також зазначених у Плані заходів проєктів місцевого розвитку, скерованих на досягнення цілей Стратегії, було використано контрольний перелік питань (таблиця 6.1).

Таблиця 6.1. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії та Плану заходів відповідно до контрольного переліку питань

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?			+	+
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?		+		+
3. Погіршення якості атмосферного повітря?			+	+
4. Появу джерел неприємних запахів?			+	
5. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			+	+
Водні ресурси				
6. Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?			+	+
7. Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?		+		+
8. Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?			+	
9. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			+	
10. Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			+	
11. Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			+	+
12. Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			+	
13. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			+	+
14. Зміни напрямку або швидкості потоків підземних вод?			+	
15. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?			+	
16. Забруднення підземних водоносних горизонтів?			+	

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Відходи				
17. Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів?			+	+
18. Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки?			+	
19. Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?			+	
20. Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами?			+	
21. Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			+	
Земельні ресурси				
22. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?		+		+
23. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			+	
24. Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			+	
25. Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			+	
26. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?		+		+
27. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями стратегії регіону?			+	
Біорізноманіття				
28. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			+	+
29. Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			+	
30. Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?		+		+
31. Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			+	
Рекреаційні зони та культурна спадщина				
32. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?		+		+
33. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?		+		+
34. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?			+	+
Населення та інфраструктура				
35. Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?		+		+
36. Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?		+		+
37. Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?		+		+
38. Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?			+	+
39. Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?		+		+
40. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			+	
Екологічне управління та моніторинг				

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
41. Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			+	
42. Погіршення екологічного моніторингу?			+	
43. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			+	
44. Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			+	
Інше				
45. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?			+	
46. Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			+	
47. Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			+	
48. Суттєве порушення якості природного середовища?			+	
49. Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			+	
50. Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності спричиняють значний негативний екологічний ефект, що матиме вагомий негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			+	

Визначені в проєкті Стратегії та Плані заходів стратегічні та оперативні цілі, завдання та проєкти місцевого розвитку, скеровані на досягнення визначених цілей, дозволяють оцінити їх ймовірний вплив на стан довкілля, в т. ч. здоров'я населення, в розрізі його окремих компонентів: атмосферне повітря, водні ресурси, земельні ресурси, біорізноманіття та природоохоронні території, рекреаційні території та культурна спадщина, управління відходами, здоров'я населення та інфраструктура. Загалом цілі і завдання Стратегії та проєкти місцевого розвитку Плану заходів зорієнтовані на забезпечення високої якості життя та економічного зростання на основі екологічно невиснажливого господарювання через відновлення та розвиток комунальної інфраструктури та публічних послуг. Відтак у середньо- та довгостроковій перспективі їх реалізація не повинна мати негативного впливу на довкілля, в т. ч. здоров'я населення, а навпаки сприяти охороні і збереженню навколишнього природного середовища та покращенню здоров'я населення. Проте під час виконання окремих завдань Стратегії та проєктів Плану заходів можуть мати місце тимчасові короткотермінові негативні впливи на довкілля. Здебільшого до них належать проєкти, пов'язані з розвитком дорожньої інфраструктури, інфраструктури безпеки та цивільного захисту, сприяння розвитку виробничої та модернізації критичної інфраструктури тощо (наприклад, під час будівництва/ремонту доріг, водопровідних та каналізаційних мереж, а також інших об'єктів інфраструктури, в т. ч. соціального призначення, тимчасового негативного впливу може зазнати довкілля, зокрема ґрунти, прилеглих територій, де виконуватимуться роботи, збільшиться обсяг відходів, в т. ч. відходів будівництва; заходи з підвищення енергоефективності в закладах соціальної сфери можуть завдати тимчасової короткотермінової шкоди довкіллю під час їх проведення; і т. п.). Загалом реалізація завдань, які можуть мати тимчасовий короткостроковий негативний вплив на компоненти довкілля, з високою ймовірністю буде супроводжуватися позитивними вторинними наслідками для здоров'я населення та його життєдіяльності, оскільки передбачає розвиток інфраструктури (в т. ч. сфери охорони здоров'я), підвищення доступності послуг для мешканців громади, покращення водопостачання, запобігання і мінімізації негативному впливу природних катаклізмів тощо. Реалізація завдань Стратегії та проєктів місцевого розвитку Плану заходів не повинна спричинити до появи вторинних негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення. У таблиці 6.2 наведено оцінку ймовірного впливу реалізації цілей Стратегії на компоненти довкілля.

Таблиця 6.2. Оцінка ймовірного вливу реалізації цілей Стратегії на компоненти довкілля

Фактори впливу	Компоненти довкілля, що зазнають впливу							
Стратегічні та оперативні цілі	Атмосферне повітря	Водні ресурси	Відходи	Земельні ресурси	Біорізноманіття і природоохоронні території	Рекреаційні зони та культурна спадщина	Населення та інфраструктура	Екологічне управління та моніторинг
Стратегічна ціль 1. Муніципальна інфраструктура та послуги – пристосовані для потреб різних груп чоловіків і жінок								
1.1. Муніципальні послуги та інфраструктура соціальної сфери громади спроможні задовольняти запити та потреби різних груп мешканців і мешканок громади	0	0	-	0	0	0	++	0
1.2. Житлово-комунальна інфраструктура є розвинуеною та екологічно стійкою, а сервіси – якісні	+	++	++	+	+	0	++	0
1.3. Дорожньо-транспортна інфраструктура забезпечує мобільність мешканців усіх населених пунктів громади	-	0	-	-	0	0	++	0
Стратегічна ціль 2. Згуртована аграрна громада сприяє розбудові бізнес середовища								
2.1. Територія громади є інвестиційно привабливою для великого бізнесу та МСП	+	+	+	-	0	0	++	+
2.2. Першотравневська СТГ є активною згуртованою громадою з соціально відповідальною владою	+	+	+	+	0	++	++	0

(--)- значний негативний вплив. Значний негативний вплив слід звести до мінімуму із застосуванням заходів щодо пом'якшення наслідків, щоб він став незначним;

(-)- помірний (короткостроковий та/або тимчасовий, та/або непрямий) негативний вплив. Цей вплив є прийнятним;

(0) – немає впливу;

(+)- помірний (короткостроковий та/або тимчасовий, та/або непрямий) позитивний вплив;

(++) – значний позитивний вплив.

На основі наведених в таблицях 6.1 і 6.2 оцінок можна зробити наступні висновки щодо ймовірних наслідків від реалізації цілей і завдань Стратегії та проєктів місцевого розвитку Плану заходів для компонентів довкілля та здоров'я населення:

Атмосферне повітря. До короткострокових негативних впливів на стан атмосферного повітря (викидів забруднюючих речовин від стаціонарних та пересувних джерел) ймовірно може спричинити виконання наступних завдань Стратегії (зокрема через реалізацію проєктів місцевого розвитку, скерованих на їх виконання, що увійшли до Плану заходів):

– 1.1.1. «Створити комфортні умови для надання якісних освітніх послуг», зокрема під час будівництва/модернізації захисних споруд закладів освіти Першотравневської сільської ради, які повинні убезпечити дітей під час очного навчання в разі обстрілів території громади військами РФ;

– 1.1.2. «Сформувати в громаді ефективну мережу надання первинної медичної допомоги відповідно до встановлених стандартів якості», що включає будівельні роботи, пов'язані з будівництвом та ремонтом будівель закладів охорони здоров'я (в період роботи вантажного транспорту та спецтехніки, які здійснюють викиди CO₂ в атмосферне повітря);

– 1.3.1. «Відремонтувати і розвинути дорожню мережу для забезпечення безперешкодного транспортного сполучення між населеними пунктами громади» та 1.3.2. «Реконструювати дорожню та супутню інфраструктуру в населених пунктах громади для забезпечення безбар'єрності та комфортності пересування різних груп чоловіків і жінок», які також будуть пов'язані з роботою великогабаритної спецтехніки під час проведення будівельних та ремонтних робіт;

– 2.1.2. «Забезпечити умови для розвитку агропромислового виробництва» та 2.1.3. «Створити умови для започаткування підприємницької діяльності на території громади мешканцями та ВПО» передбачає сприяння розвитку бізнесових структур в громаді. Відтак можна очікувати збільшення кількості автотранспортних засобів на території громади, що в перспективі може спричинити до збільшення об'єму викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел забруднення.

Водночас у Стратегії та Плані заходів передбачено завдання, орієнтоване на зменшення викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря, а саме:

– 1.2.3. «Впровадити заходи для посилення енергонезалежності громади», що з-посеред іншого може передбачати впровадження енергоефективних та енергозберігаючих заходів в бюджетних установах, об'єктах соціального призначення та адміністративних спорудах, впровадження альтернативних джерел енергії (включено у Плані заходів), розвиток системи енергоменеджменту тощо;

– 2.2.3. «Створити та облаштувати осередки дозвілля та громадські простори для забезпечення якісних умов відпочинку та занять спортом у межах громади для різних груп мешканців і мешканок», що з-поміж іншого передбачає озеленення території громади.

Також очікується, що формування якісної дорожньої та придорожньої інфраструктури в громаді, впровадження енергозберігаючих технологій і т. п. в середньостроковій перспективі дозволить зменшити кількість шкідливих викидів в атмосферне повітря від автомобільного транспорту і матиме позитивний вплив на стан довкілля загалом та атмосферного повітря зокрема.

Погіршення клімату і мікроклімату в результаті реалізації цілей і завдань Стратегії та Плану заходів не очікується, оскільки відсутні причини, які спричиняють до їх зміни, а цілі і завдання скеровані на покращення екологічної ситуації в громаді.

Водні ресурси. До ймовірного негативного впливу на стан водних ресурсів може спричинити реалізація завдань, пов'язаних з розвитком агропромислового виробництва та інфраструктури, під час здійснення яких у водні об'єкти можуть потрапляти забруднюючі речовини, пестициди, відходи будівництва тощо. Водночас завдання Стратегії та відповідно проєкти місцевого розвитку Плану заходів скеровані на раціональне використання водних ресурсів громади та запобіганню їх забруднення, зокрема завдання:

– 1.2.1. «Модернізувати систему водопостачання та водовідведення для забезпечення мешканців якісною питною водою та збереження екологічного стану водних ресурсів громади», що передбачає будівництво очисних споруд каналізації с. Мозолівське, реконструкцію водопроводу, розчищення дренажної системи тощо.

Також Стратегія та План заходів не передбачають започаткування підприємницької діяльності, яка спричинить до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Тому реалізація Стратегії та Плану заходів не має призвести до погіршення стану водних ресурсів.

Земельні ресурси. Короткостроковий тимчасовий негативний вплив на природні ландшафти, земельні ресурси та ґрунти може спричинити реалізація завдань Стратегії та виконання проєктів місцевого розвитку Плану заходів, пов'язаних з будівництвом, реконструкцією та модернізацією об'єктів соціальної сфери (будівель закладів освіти, охорони здоров'я, культури, спорту, соціального захисту населення) та дорожньої та інженерної інфраструктури (доріг та супутньої інфраструктури, мереж водопостачання та водовідведення, очисних споруд), розвиток бізнесових структур.

Проте до Стратегії та Плану заходів включені завдання та проекти для їх виконання, які повинні забезпечити подальший позитивний вплив на ґрунти та запобігати їхньому забрудненню, зокрема:

- 1.2.2. «Забезпечити умови для розширення доступу мешканців до послуг у сфері управління відходами», яке передбачає реалізацію місцевого плану управління відходами, впровадження роздільного сортування сміття, підвищення екосвідомості, ліквідацію та запобігання появі несанкціонованих сміттєзвалищ, придбання спецтехніки для комунальних підприємств тощо;

- 1.2.3. «Впровадити заходи для посилення енергонезалежності громади», виконання якого, як очікується, сприятиме зменшенню викидів в атмосферне повітря шкідливих речовин та їх осідання на ґрунти громади.

Біорізноманіття і природоохоронні території. Стратегія та План заходів, як невід’ємна складова її реалізації, не передбачають виконання завдань, які можуть спричинити до негативного впливу на біорізноманіття, об’єкти та території природно-заповідного фонду, а також потенційні об’єкти Смарагдової мережі. Проте ймовірність настання ризиків негативного впливу на біорізноманіття та території з природними обмеженнями буде залежати від розташування територій, на яких будуть реалізовуватися завдання Стратегією, пов’язані з розвитком інфраструктури та дорожнього господарства, та їх наближенням до природоохоронних об’єктів і територій. Оцінка їх потенційного впливу на довкілля та здоров’я населення буде здійснена окремо відповідно до вимог законодавства України. Водночас окремі завдань Стратегії та проектів місцевого розвитку Плану заходів опосередковано зосереджені на збереження та охорону біорізноманіття та об’єктів і територій з природними обмеженнями. Серед них:

- 1.2.2. «Забезпечити умови для розширення доступу мешканців до послуг у сфері управління відходами», яке передбачає зменшення забруднення території громади стихійними сміттєзвалищами;

- 2.1.1. «Здійснити просторове планування для раціонального використання території та ресурсів громади», що передбачає оновлення та виготовлення містобудівної документації, комплексного плану просторового розвитку, інвентаризації земель громади, проведення нормативно-грошової оцінки земель, що, як очікується, дозволить раціонально використовувати ресурси громади, не завдаючи шкоди довкіллю;

- 2.2.3. «Створити та облаштувати осередки дозвілля та громадські простори для забезпечення якісних умов відпочинку та занять спортом у межах громади для різних груп мешканців і мешканок», яке з-поміж іншого передбачає озеленення території громади.

Рекреаційні зони та культурна спадщина. У Стратегії та Плані заходів є завдання, реалізація яких націлена на відновлення та розвиток рекреаційних зон та збереження культурної спадщини. Серед них:

- 2.1.1. «Здійснити просторове планування для раціонального використання території та ресурсів громади», що з-поміж іншого передбачає розроблення схеми планування території громади, яке, як очікується, повинно сприяти розвитку рекреаційних зон та збереженню культурної спадщини;

- 2.2.3. «Створити та облаштувати осередки дозвілля та громадські простори для забезпечення якісних умов відпочинку та занять спортом у межах громади для різних груп мешканців і мешканок». Воно передбачає створення/модернізацію та облаштування дитячих/спортивних майданчиків, популяризацію здорового способу життя, капітальний ремонт алей, створення зон відпочинку, розчищення ставків громади та облаштування інфраструктури для відпочинку і т. п. Водночас під час реалізації проектів, скерованих на виконання цього завдання, можуть мати місце короткострокові тимчасові негативні впливи на довкілля, пов’язані з роботою будівельної техніки. Для мінімізації таких впливів рекомендується відповідальним підрозділам ОМС стежити за дотриманням чинних норм законодавства з охорони довкілля.

Відходи. Ймовірне збільшення обсягу утворюваних промислових та побутових відходів може спричинити реалізація окремих завдань Стратегії та проектів Плану заходів, скерованих на їх виконання, що пов’язані з розвитком бізнесу на території громади, будівництвом та ремонтами

об'єктів соціальної сфери та інфраструктури, зокрема модернізацією укріплень, тощо. Серед таких завдань:

- 1.1.1. «Створити комфортні умови для надання якісних освітніх послуг» в частині модернізації захисних споруд закладів освіти;
- 1.1.2. «Сформувати в громаді ефективну мережу надання первинної медичної допомоги відповідно до встановлених стандартів якості»;
- 1.1.4. «Сформувати інфраструктуру цивільного захисту населення для забезпечення мешканців від техногенних та природних загроз»;
- 1.2.1. «Модернізувати систему водопостачання та водовідведення для забезпечення мешканців якісною питною водою та збереження екологічного стану водних ресурсів громади»;
- 1.3.1. «Відремонтувати і розвинути дорожню мережу для забезпечення безперешкодного транспортного сполучення між населеними пунктами громади»;
- 1.3.2. «Реконструювати дорожню та супутню інфраструктуру в населених пунктах громади для забезпечення безбар'єрності та комфортності пересування різних груп чоловіків і жінок»;
- 2.1.2. «Забезпечити умови для розвитку агропромислового виробництва»;
- 2.1.3. «Створити умови для започаткування підприємницької діяльності на території громади мешканцями та ВПО»;
- 2.2.3. «Створити та облаштувати осередки дозвілля та громадські простори для забезпечення якісних умов відпочинку та занять спортом у межах громади для різних груп мешканців і мешканок».

Водночас Стратегія містить завдання, спрямоване на підвищення ефективності системи управління відходами – 1.2.2. «Забезпечити умови для розширення доступу мешканців до послуг у сфері управління відходами», в межах якого можуть бути запроваджені системи сортування відходів в населених пунктах громади, проведено інформаційно-роз'яснювальну роботу необхідності такого сортування, а також активізовано діяльність комунальних підприємств з укладення договорів на вивезення сміття. Також це завдання передбачає ліквідацію та запобігання утворенню несанкціонованих сміттєзвалищ, придбання спецтехніки для комунальних підприємств тощо. Також проєкти, скеровані на покращення стану дорожнього покриття між населеними пунктами громади, сприятимуть охопленню більшої кількості домогосподарств послугою централізованого вивезення ТПВ.

Відтак реалізація Стратегії та Плану заходів сприятиме покращенню стану довкілля, а також здоров'я населення, через створення ефективної системи управління відходами у громаді.

Населення та інфраструктура. Реалізація певних завдань Стратегії та проєктів місцевого розвитку Плану заходів, які скеровані покращення умов життєдіяльності населення, в т. ч. через відновлення та розвиток інженерної та дорожньої інфраструктури тощо, а також збереження здоров'я населення, може мати тимчасові негативні впливи на довкілля. Проте, за умови дотримання встановлених екологічних нормативів та санітарних норм та правил, цей вплив буде зведено до мінімуму. А в середньо- та довгостроковій перспективі очікується позитивний вплив від їх реалізації. Серед таких завдань:

- 1.1.1. «Створити комфортні умови для надання якісних освітніх послуг», що передбачає модернізацію укріплень у закладах загальної середньої освіти для збереження життя і здоров'я дітей та молоді;
- 1.1.2. «Сформувати в громаді ефективну мережу надання первинної медичної допомоги відповідно до встановлених стандартів якості», що включає оновлення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я громади та залучення на роботу молодих лікарів;
- 1.1.3. «Забезпечити доступність послуг соціального захисту та соціальної реабілітації для інтеграції ветеранів та ветеранок, ВПО та різних вразливих груп населення в соціальне життя громади» для захисту вразливих груп населення на території громади та їх інтеграції в соціально-економічне життя громади;

- 1.1.4. «Сформувати інфраструктуру цивільного захисту населення для забезпечення мешканців від техногенних та природних загроз», що має на меті зменшити кількість правопорушень та території громади та підвищити рівень громадської безпеки;

- 1.2.1. «Модернізувати систему водопостачання та водовідведення для забезпечення мешканців якісною питною водою та збереження екологічного стану водних ресурсів громади», реалізація проєктів на виконання якого, як очікується, матиме прямий довготривалий позитивний вплив на здоров'я населення;

- 1.3.1. «Відремонтувати і розвинути дорожню мережу для забезпечення безперешкодного транспортного сполучення між населеними пунктами громади» та 1.3.3. «Забезпечити транспортну доступність до місць надання послуг для усіх груп населення незалежно від місця проживання в громаді», які мають на меті підвищити доступність для мешканців громади до послуг соціальної сфери, зокрема медичних;

- 2.1.3. «Створити умови для започаткування підприємницької діяльності на території громади мешканцями та ВПО», реалізація якого, як очікується, сприятиме підвищенню матеріального добробуту мешканців та ВПО;

- 2.2.3. «Створити та облаштувати осередки дозвілля та громадські простори для забезпечення якісних умов відпочинку та занять спортом у межах громади для різних груп мешканців і мешканок».

Загалом переважна більшість цілей та завдань Стратегії, а також проєктів місцевого розвитку Плану заходів спрямовані на покращення умов життєдіяльності мешканців громади, а також ВПО, які перебувають на території громади.

Екологічне управління та моніторинг. Стратегія та План заходів не передбачають послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки. Водночас у Стратегії та Плані заходів передбачено заходи з покращення системи управління відходами та підвищення енергонезалежності громади, здійснити просторового планування для раціонального використання території та ресурсів громади тощо.

Водночас в громаді затверджено низку місцевих програм, скерованих на запобігання шкоди довкіллю (див. розділ 2).

Відтак за умови дотримання та виконання захисних і охоронних заходів, що відповідають чинним нормативним вимогам, ймовірність появи впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний кумулятивні та синергічні наслідки для довкілля, в т. ч. здоров'я населення, є незначними.

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЇ

Реалізація Стратегії та Плану заходів передбачає виконання заходів та проєктів, пов'язаних з будівництвом, реконструкцією, енергозбереженням та раціональним використанням природних ресурсів, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному відношенні життєвого середовища. Проте під час виконання запланованих заходів та проєктів можливе виникнення деяких негативних наслідків у вигляді короткострокового тимчасового впливу.

Водночас для зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків виконання Стратегії та Плану заходів пропонується реалізація комплексу заходів в розрізі компонентів довкілля. Зокрема:

1. **Кліматичні питання.** Для зниження впливу зміни клімату на довкілля громади доцільно:
 - проводити моніторинг рекреаційних навантажень на ландшафти;
 - налагодити співпрацю громадських організацій, органів місцевого самоврядування з європейськими організаціями та фондами, що займаються фінансовою підтримкою регіонального розвитку та вирішенням екологічних проблем;
 - сприяти зменшенню викидів парникових газів за рахунок енергозбереження, раціоналізації структури енергозбереження, зниження непродуктивних втрат енергоресурсів, впровадження нових малоресурсоємних технологій, а також збільшення лісових насаджень;
 - сприяти впровадженню біоенергетичних технологій в громаді.
2. **Атмосферне повітря.** Для зменшення впливу викиду шкідливих речовин в атмосферу, в т. ч. автомобільним транспортом, доцільно:
 - створити території зелених насаджень обабіч автошляхів;
 - стимулювати заходи з підвищення енергетичної ефективності і енергозбереження у всіх галузях (в першу чергу, комунальних закладів);
 - впровадити проєкти з використання альтернативних джерел енергії.
3. **Водні ресурси.** Для забезпечення екологічної безпеки водних ресурсів у громаді та запобігання потрапляння стічних вод домогосподарств та підприємств в ґрунт та поверхневі води потрібно:
 - здійснити поступову заміну зношених інженерних систем водопостачання та водовідведення;
 - здійснити будівництво/ремонт/модернізацію очисних споруд із застосуванням новітнього обладнання та технологій;
 - провести розчищення дренажної системи;
 - впровадити систему моніторингу за станом водопостачання та водовідведення, а також здійснювати контроль за дотриманням норм водоохоронних зон;
 - здійснити захист джерел питного водопостачання від шкідливого впливу, формування зон санітарної охорони навколо джерел водопостачання;
 - провадити регулярне очищення водних об'єктів.
4. **Земельні ресурси.** Для запобігання забрудненню ґрунтів та зниженню їхньої родючості слід:
 - провадити будівництво, реконструкцію та ремонти автомобільних доріг виключно за умови комплексного обґрунтування екологічних і соціальних переваг обраного варіанту будівництва;
 - здійснити рекультивація земель сільськогосподарського призначення, які зазнали негативного екологічного впливу;
 - провести інженерно-технічні, агролісомеліораційні та ґрунтозахисні заходи;
 - створювати нові та реконструювати існуючі лісові смуги та інші насадження на еродованих землях, вздовж водних об'єктів та полезахисних смуг;
 - запровадити громадський контроль за станом довкілля у громаді (наприклад, через платформу електронної демократії e-dem.ua, сайт місцевої ради, офіційні сторінки в місцевій ради в соціальних мережах тощо);

- запровадити заходи по попередженню підпалів та незаконної вирубки лісів;
- здійснювати ліквідацію аварійних, фаутих дерев та сухостою, крокування та обрізки дерев на території громади;
- провести закупівлю та висадку саджанців дерев і квітів, розбивки клумб, квітників тощо в громадських місцях;
- своєчасно проводити викошування узбіч, зон зелених насаджень, парків, скверів, місць загального користування;
- розробити комплексний план просторового розвитку території територіальної громади.

Також для забезпечення ефективного використання та підвищення цінності земельних ресурсів Першотравневської СТГ доцільно здійснити наступні заходи:

- провести роботи із інвентаризації земель;
- розробити документацію із землеустрою ;
- забезпечити подальший розвиток відносин власності на землю;
- організувати моніторингу земель громади.

Вирішення цих питань можливе лише за умови проведення землевпорядних робіт і заходів, які спрямовані на регулювання земельних відносин та раціональну організацію території населених пунктів громади.

Достовірні дані про площі, межі, склад угідь та конфігурацію земельних ділянок надають можливість прогнозувати використання земель. Важливо знати, які земельні ділянки не використовуються, або використовуються нераціонально, не за цільовим призначенням, всупереч вимогам земельного та природоохоронного законодавства. Засобом набуття таких знань слугує інвентаризація. Метою інвентаризації земель є встановлення місця розташування об'єктів землеустрою, їх меж, розмірів, правового статусу, виявлення земель, що не використовуються, використовуються нераціонально або не за цільовим призначенням, виявлення і консервації деградованих сільськогосподарських угідь і забруднених земель, встановлення кількісних та якісних характеристик земель, необхідних для ведення державного земельного кадастру, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель і прийняття на їх основі відповідних рішень органом виконавчої влади та органом місцевого самоврядування.

В цьому ключі доцільно зосередити роботу на розробленні комплексного плану просторового розвитку території громади.

5. Території та об'єкти природно-заповідного фонду, об'єкти Смарагдової мережі та біорізноманіття. Для збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також рослинного і тваринного світу громади доцільно:

- розробити проекти землеустрою з організації та встановлення в натурі меж територій природно-заповідного фонду, водоохоронних зон та прибережних захисних смуг;
- підвищити кваліфікацію і розвиток професійних компетенцій представників організацій громадянського суспільства у сфері охорони довкілля;
- розробити, розширити і впровадити нові форми залучення громадськості до процесу формування і реалізації місцевої політики, у тому числі екологічної, зокрема розробки місцевих програм розвитку у сфері захисту довкілля;
- залучити представників бізнесу до реалізації місцевих екологічних програм, проектів;
- здійснити спеціальні природоохоронні заходи щодо збереження біотичного і ландшафтного різноманіття на територіях та об'єктах природно заповідного фонду та об'єктів, які включені/пропонуються до включення до складу Смарагдової мережі.

6. Рекреаційні зони та культурна спадщина. З метою розвитку рекреаційних зон на території громади, а також збереження та використання об'єктів культурної спадщини у суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь необхідно:

- здійснити облаштування рекреаційних зон на території громади, а також здійснювати їх обслуговування (прибирання, вивезення сміття тощо) на періодичній основі;

- забезпечити захист об'єктів культурної спадщини від загрози знищення, руйнування або пошкодження, зокрема від руйнування внаслідок ворожих ракетних обстрілів;
- розробити відповідні програми охорони культурної спадщини;
- забезпечити охоронні заходи щодо пам'яток місцевого значення та їх територій у разі виникнення загрози їх пошкодження або руйнування внаслідок дії природних факторів чи проведення будь-яких робіт;
- сприяти підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації працівників у сфері охорони культурної спадщини.

7. **Управління відходами.** Для запобігання забруднення території громади побутових відходів, в т. ч. появи несанкціонованих сміттєзвалищ, необхідно:

- регулярно провадити моніторинг появи стихійних сміттєзвалищ на території громади та своєчасно їх ліквідовувати;
- розширити зону охоплення території громади централізованим вивезенням відходів;
- запроваджувати систему роздільного сортування сміття (встановити окремі контейнери для скла, паперу, пластикових пляшок і змішаних відходів) в населених пунктах громади;
- активізувати роботу комунального підприємства з укладення договорів з домогосподарствами на вивезення побутових відходів;
- здійснити рекультивацію полігону побутових відходів;
- посилити просвітницьку діяльність щодо створення екологічної культури місцевих мешканців не лише серед дітей, але й серед осіб зрілого віку;
- створити сприятливі умови для розвитку бізнесу у сфері управління відходами;
- сприяти створенню кластерів з перероблення промислових та побутових відходів, в т. ч. через налагодження міжмуніципального співробітництва у галузі перероблення відходів.

8. **Здоров'я населення.** Для запобігання погіршенню здоров'я населення громади необхідно:

- вдосконалювати і розширювати медичні послуги, що надають заклади охорони здоров'я в громаді;
- залучати молодих лікарів на роботу в комунальні заклади охорони здоров'я;
- покращити матеріально-технічну базу закладів охорони здоров'я громади;
- проводити інформаційно-оздоровчі заходи щодо популяризації активного способу життя, формування відповідального ставлення до оточуючого середовища та власного здоров'я;
- здійснити заходи для зменшення шуму (заборона робіт у районах житлової забудови в нічний час та дотримання вимог «сезону тиші»).

Окремі рекомендації для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Стратегії та План заходів були враховані під час підготовки заходів з реалізації оперативних цілей Стратегії (див. розділ 6 цього Звіту). На всіх етапах реалізації Стратегії та Плану заходів заплановані рішення будуть здійснюватися у відповідності до норм і правил охорони навколишнього середовища і вимог екологічної безпеки, в тому числі згідно з вимогами Водного кодексу України, Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд України», «Про екологічну мережу України», «Про охорону земель», «Про охорону атмосферного повітря» та інших.

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ

Стратегія та План заходів є довгостроковим плановим документом.

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії та Плану заходів вказує на те, що реалізація заходів документа передбачає досягнення цілей та виконання завдань, які повинні сприяти поширенню позитивних впливів на складові довкілля та здоров'я населення, зокрема збереження та відтворення біологічного і ландшафтного різноманіття, природних комплексів, водних, земельних та лісових ресурсів, формування дружнього до довкілля простору, поступового забезпечення енергетичної незалежності громади, формування доступного, інклюзивного простору для фізичного та культурного розвитку людини тощо. Відтак Стратегія та План заходів враховують принцип екологічної збалансованості (сталого розвитку) та зорієнтовані на зниження антропогенного впливу на довкілля.

У контексті стратегічної екологічної оцінки Стратегії та Плану заходів можуть бути розглянуті й інші **сценарії розвитку**: 1) гіпотетичний «нульовий» сценарій, за яким Стратегія та План заходів не затверджується та більшість зовнішніх загроз і багато внутрішніх проблем з високою ймовірністю погіршать існуючу екологічну ситуацію в громаді; 2) песимістичний сценарій розвитку громади; 3) стримано-оптимістичний сценарій розвитку громади; 4) сценарій, який передбачає врахування в документі державного планування усіх пропозицій та зауважень щодо покращення стану довкілля, в тому числі здоров'я населення, які надійдуть за результатами громадського обговорення та консультацій з органами виконавчої влади документа державного планування (Стратегії та Плану заходів) та Звіту про його стратегічну екологічну оцінку.

Гіпотетичний «нульовий» сценарій пов'язаний із збереженням нинішнього стану речей. Цей варіант виходить з того, що зміни практично не відбуватимуться. При цьому якісні показники відновлення і розвитку держави будуть залишатись малорухомими. А це стримує реалізацію заходів з охорони та збереження компонентів довкілля і забезпечення збалансованого розвитку регіону, а також розширення природоохоронних територій. Головною потенційною загрозою гіпотетичного «нульового» сценарію є потенційна втрата системності розвитку регіону в середньо- та довгостроковій перспективі, що може стати причиною інерційного розвитку регіону.

В разі не затвердження Стратегії та Плану заходів можуть загальмуватися процеси, скеровані на екологічно збалансований соціально-економічний розвитку регіону, що спричинятиме до збільшення викидів парникових газів в атмосферу, забруднення водних та земельних ресурсів, незворотної втрати рідкісних видів тварин і рослин, руйнування природоохоронних та заповідних територій, а також об'єктів культурної спадщини. Водночас може погіршитися і стан здоров'я населення через зниження рівня доступності та спроможності мережі закладів охорони здоров'я, падіння якості медичних послуг тощо. Особливо, зважаючи на збройну агресію РФ проти України.

Реалізація гіпотетичного «нульового» сценарію ілюструє значне загострення екологічних проблем, які не сприятимуть формуванню комфортних умов життєдіяльності населення та можуть спричинити до погіршення його здоров'я.

Відтак за результатами аналізу визначено, що в рамках гіпотетичного «нульового» сценарію розвиток громади буде ускладнений, і цей сценарій з високою ймовірністю може призвести до погіршення екологічної ситуації в регіоні, що в кінцевому результаті негативно позначиться на здоров'ї населення.

Песимістичний сценарій розвитку громади передбачає продовження військових дій, які створюють значні демографічні виклики для громади. Масова еміграція населення, зокрема сімей з дітьми, та мобілізація чоловіків призводять до депопуляції та старіння населення. Зменшення кількості працездатного населення загрожує економічному спаду, оскільки підприємства відчуватимуть гостру нестачу кадрів. Значний вплив на погіршення бізнес-клімату в громаді, і зокрема на розвиток малого і середнього бізнесу має загальний низький рівень купівельної спроможності мешканців. Приплив внутрішньо переміщених осіб, хоча й свідчить про гуманітарну складову ситуації, одночасно посилює навантаження на і без того обмежені ресурси громади, особливо в соціальній сфері.

Обмеженість фінансових ресурсів місцевого бюджету ставить під загрозу реалізацію важливих проєктів з модернізації комунальної інфраструктури, насамперед систем водопостачання і водовідведення та місцевих доріг. Це поглибить погіршення бізнес-клімату та екологічної ситуації, оскільки зношеність очисних споруд ставить понад 50%, а фінансування екологічних ініціатив буде зведено до мінімуму, відповідно збільшиться негативний вплив на довкілля. Соціальні потреби громади, такі як забезпечення громадської безпеки та будівництво укриттів, будуть задовольнятися за рахунок коштів, які могли б бути спрямовані на розвиток інфраструктури. Наявний дефіцит укриттів, особливо протирадіаційних, робить громаду вразливою перед ворожими обстрілами та надзвичайними ситуаціями.

Високі темпи екстенсивного розвитку місцевого аграрного бізнесу можуть спричинити до надмірного навантаження на землі сільськогосподарського призначення. Таке навантаження обумовлюватиметься вирощуванням монокультур, великою кількістю внесення мінеральних добрив, хімічних засобів захисту рослин, що у підсумку призводить до ерозії ґрунтів та зниження їх родючості. Відтак воно може поставити під загрозу розвиток аграрного потенціалу громади, а також його раціональне й ефективне використання, що є ключовим джерелом надходжень до місцевого бюджету.

У підсумку, в умовах перманентної війни та обмежених державній підтримці відновлення та розвитку Першотравневської СТГ може отримати депресивний характер, оскільки першочерговими будуть вимушені витрати на забезпечення життєдіяльності громади, а саме: фінансування безпекових заходів та соціальний захист населення. Така ситуація створює значні ризики для довгострокового розвитку громади, оскільки капітальні видатки здійснюватимуться за залишковим принципом.

Реалізація песимістичного сценарію розвитку громади може спричинити до загострення екологічних проблем, які не сприятимуть формуванню комфортних умов життєдіяльності населення та можуть спричинити до погіршення його здоров'я.

Відтак за результатами аналізу визначено, що в рамках песимістичного сценарію розвитку громади поступ громади буде ускладнений, і цей сценарій з високою ймовірністю може призвести до погіршення екологічної ситуації в регіоні, що в кінцевому результаті негативно позначиться на здоров'ї населення.

Стримано-оптимістичний сценарій розвитку громади базується на припущеннях, за яких формуються більш сприятливі зовнішні (глобальні та національні) та внутрішні (ті, які громада здатна створити самостійно) фактори впливу: громада активно використовує власні сильні сторони (конкурентні переваги) та можливості з метою нівелювання ризиків, які виникають з огляду на умови суспільно-економічного розвитку країни. Основним фактором цього сценарію є ймовірність завершення війни у 2025 році. Він передбачає, що проходження адаптаційного періоду в умовах дестабілізаційних шоків, спричинених війною та ринковою нестабільністю, дасть змогу Першотравневській СТГ більш швидкими темпами відновитися і розвиватися у післявоєнний період. Головними чинниками відновлення і розвитку мають стати: повернення більшої частини місцевих жителів та оселення на постійне проживання значної кількості ВПО, розвиток малого і середнього бізнесу на території громади, зокрема поглиблення його диверсифікації, збільшення фінансових можливостей ОМС, а відтак розширення напрямів фінансування проєктів місцевого розвитку.

Водночас Першотравневська сільська рада демонструє високий рівень проактивності, розробляючи та впроваджуючи інструменти стратегічного планування. Стратегія розвитку, План заходів та комплексний план просторового розвитку території громади формують чітке бачення майбутнього відновлення та розвитку Першотравневської СТГ. Завдяки цій системній роботі, Першотравневська СТГ стає все більш привабливою для інвесторів, що відкриває нові перспективи для економічного зростання та розвитку інфраструктури.

Маючи значний досвід співпраці з багатьма міжнародними партнерами, Першотравневська сільська рада створила власне КНП для надання первинної медичної допомоги, залучає молодих фахівців у сферу охорони здоров'я та підвищує привабливість території Першотравневської СТГ, як для місцевих молодих сімей, так і для ВПО. Цьому також сприяє модернізація спортивної

інфраструктури та закладів культури на території громади. Відтак зупиняється процес обезлюднення та вимирання сіл громади.

Продовження та розширення місцевої програми термомодернізації об'єктів у Першотравневській сільській раді сприяє підвищенню енергоефективності комунальних і житлових будівель та зниженню обсягів споживання теплової енергії і пов'язаних з цим витрат.

Значна кількість сільськогосподарських підприємств сформувала основу для створення агропромислового кластеру з великими переробними потужностями. Це стимулює збільшення інвестицій та сприяє розвитку суміжних видів економічної діяльності. Відтак збільшуються надходження до бюджету та зростає фінансова спроможність громади.

Співпраця з донорами, державними органами та інвесторами дозволяє Першотравневій сільській раді реалізувати амбітні плани щодо розвитку. Завдяки спільним зусиллям громада отримала можливість модернізувати інфраструктуру, розробити ефективні механізми управління та залучити нові інвестиції.

Сценарій, який передбачає врахування в документі державного планування усіх пропозицій та зауважень щодо покращення стану довкілля, передбачає затвердження проекту Стратегії та Плану заходів, який враховуватиме обґрунтовані пропозиції та зауваження щодо покращення стану довкілля, в тому числі здоров'я населення, які надійдуть за результатами громадського обговорення та консультацій з органами виконавчої влади документа державного планування (Стратегії та Плану заходів) та Звіту про його стратегічну екологічну оцінку. Водночас цей сценарій може передбачати додаткові витрати ресурсів громади (людських, фінансових та ін.) для його реалізації.

Натомість аналізований проєкт Стратегії та Плану заходів, які побудовані на основі імплементації стримано-оптимістичного сценарію (описано в розділі 3 аналізованого документу державного планування) передбачає врахування ключових викликів, які впливають на людину, інфраструктуру, безпекове середовище, економіку, довкілля, здоров'я населення тощо.

Відтак в інтересах забезпечення ефективного системного розвитку громади найбільш прийнятним варіантом буде затвердження аналізованого проєкту Стратегії та Плану заходів з врахуванням рекомендацій, викладених у даному Звіті.

Опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у т. ч. ускладнення. Зміст звіту про СЕО сформований відповідно до пункту 2 статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

З огляду на стратегічний характер документа державного планування, ключове значення у виконанні СЕО мали методи стратегічного аналізу. Насамперед, доречним виявилось застосування аналізу контексту стратегічного планування, що передбачає встановлення зв'язків з іншими документами державного планування. Відповідність цілей та завдань Стратегії та Плану заходів загальним цілям оновленої Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, державної екологічної політики та цілям, завданням, напрямкам галузевих документів державного планування.

Також проведено аналіз поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я, в розрізі компонентів довкілля (клімату і факторів, що на нього впливають, атмосферного повітря, водних та земельних ресурсів, біорізноманіття та природоохоронних територій, Смарагдової мережі, відходів, здоров'я населення та інфраструктури). Здійснено оцінку ймовірних наслідків виконання цілей та завдань Стратегії та Плану заходів, як на окремі компоненти довкілля, так і на комплексні умови територій – стан довкілля, збереження біорізноманіття, раціональність використання наявних ресурсів, розвиток природних та техногенних процесів, а також вплив на здоров'я населення.

Оцінка кумулятивних ефектів дозволила спрогнозувати потенційний сукупний вплив на стан довкілля, в тому числі здоров'я населення, внаслідок реалізації цілей і завдань Стратегії та проєктів Плану заходів.

Для здійснення СЕО був обраний метод експертних оцінок, суть якого полягає у визначенні майбутнього на основі думок кваліфікованих спеціалістів-експертів, викладених у публічних звітах та аналітичних матеріалах, а також метод екстраполяції, оскільки цей метод полягає в перенесенні встановленого характеру розвитку певної території чи процесу в майбутнє і

ґрунтується на вивченні кількісних і якісних параметрів досліджуваного об'єкта за попередні роки, з подальшим логічним продовженням, окресленням тенденцій його розвитку.

Під час проведення стратегічної екологічної оцінки документа державного планування та підготовки даного Звіту було здійснено:

- збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля громади, включаючи значення ключових показників в розрізі компонентів довкілля, в т. ч. здоров'я населення;
- визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру;
- проведення оцінки потенційного впливу цілей на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення.

В процесі аналізу стану навколишнього середовища були використані статистичні дані Державної служби статистики України та офіційні дані органів виконавчої влади, на які покладено функції і завдання спостереження та інформаційного забезпечення державної системи моніторингу довкілля (Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Державна гідрометеорологічна служба, Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство розвитку громад і територій України, Державне агентство водних ресурсів України, Державне агентство лісових ресурсів України, Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру), а також Департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації.

Особливе значення для аналізу та визначення перспектив просторового розвитку відіграють геопросторові дані, тобто дані з чіткою географічною прив'язкою. Проте частина таких даних є застарілими та зберігаються у паперовому форматі, що унеможливорює їх застосування для виконання поточного аналізу та прогнозування розвитку територій. Це стосується як інформації щодо природних умов та ресурсів, розвитку небезпечних природних процесів, так і структури землекористування та територій зі встановленим режимом використання (природоохоронні території, зони та округи санітарної охорони, охоронні зони, санітарно-захисні зони тощо). Також доступ до частини даних під час війни є обмеженим (наприклад, інформація Держгеокадастру, дані Державної служби статистики України і т. п.), що теж унеможливорює їх застосування для аналізу поточної ситуації та прогнозування ймовірних тенденцій розвитку.

На виконання ст.10 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» для визначення обсягу досліджень, методів екологічної оцінки, рівня деталізації інформації, що має бути включена до Звіту про стратегічну екологічну оцінку, Виконавчим комітетом Першотравневської сільської ради було підготовлено Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проєкту Стратегії та Плану заходів.

Заява про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки (далі – Заява про визначення обсягу СЕО) була оприлюднена шляхом розміщення на офіційному веб-сайті Першотравневської сільської ради (<https://pershotravnevska.otg.dp.gov.ua/novini-ta-podiyi/novini/povidomlennia-pro-opryliudnennia-zaiavy-pro-vyznachennia-obsiahu-stratehichnoi-ekolohichnoi-otsinky>) та внесена до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки (реєстраційний номер справи № 13-11-11424-24) з метою одержання зауважень і пропозицій громадськості, а також для проведення консультацій з органами виконавчої влади.

За результатом розгляду Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проєкту Стратегії та Плану заходів отримано листи від: Департаменту охорони здоров'я Дніпропетровської обласної військової адміністрації від 18.11.2024 р. №8449/0/29-24; Департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної військової адміністрації від 22.11.2024 р. № 113/0/502-24. Інформація, викладена в листах, взята до уваги під час формування Звіту про стратегічну екологічну оцінку проєкту Стратегії та Плану заходів. Зокрема, проєкт Стратегії та Плану заходів не суперечить рішенням Дніпропетровської обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/VII, яким затверджено Проєкт схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської; враховано потенційні об'єкти для включення до Смарагдової мережі на території громади; здійснено комплексну оцінку впливу проєкту Стратегії та Плану заходів на довкілля, в т. ч. здоров'я населення, в розрізі компонентів довкілля; проведено аналіз відповідності проєкту Стратегії та Плану заходів інших документів державного планування та щодо дотримання вимог нормативно-правових актів у сфері охорони та збереження довкілля;

зазначено заходи, спрямовані на запобігання забруднення навколишнього природного середовища та зменшення негативного впливу від реалізації завдань Стратегії; зазначено альтернативні сценарії для обґрунтування доцільності прийняття саме цього проєкту Стратегії та Плану заходів; для аналізу стану довкілля використано всю наявну та доступну інформацію (з огляду на обмеженість доступу до інформації під час повномасштабної збройної агресії рф).

Водночас пропозицію щодо включення до Плану заходів комплексу заходів з моніторингу стану усіх компонентів довкілля, з огляду на наближення громади до лінії фронту, буде здійснено після завершення повномасштабної збройної агресії рф в наступних планових періодах. Водночас сільська рада під час реалізації завдань Стратегії та Плану заходів буде неухильно дотримуватися норм законодавства у сфері охорони довкілля та враховуватиме під час планування нових об'єктів на території громади норм закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Таким чином, стратегічна екологічна оцінка проєкту Стратегії та Плану заходів здійснювалась з огляду на зазначені вище обмеження.

Також в процесі здійснення СЕО виникало ряд ускладнень, які неможливо усунути на території громади. Головним чином, це зумовлено відсутністю звітних і статистичних даних в розрізі компонентів довкілля на рівні територіальних громад.

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Обов'язковою складовою процесу виконання документа державного планування є здійснення моніторингу наслідків його виконання для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а також для своєчасного вжиття заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення ймовірних негативних наслідків виконання документа державного планування, а в разі їх виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків, вжиття заходів для їх усунення.

Моніторинг проводиться згідно з Порядком здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 р. №1272). Відповідно до пункту 5 зазначеного Порядку для забезпечення систематичності та об'єктивності спостережень за змінами стану довкілля визначено:

1. **Зміст заходів для здійснення моніторингу та строки їх виконання.** Моніторинг фактичного впливу на довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я під час реалізації документа державного планування буде здійснюватися структурним підрозділом Першотравневської сільської ради, який визначатиме періодичність моніторингу, перелік індикаторів, забезпечить доступ до вихідних даних та результатів моніторингу.

Для проведення моніторингу рекомендовано здійснювати наступні заходи:

- збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників, зокрема порівняння фактичного стану компонентів довкілля з минулорічними показниками – 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження (у разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією заходів Стратегії та Плану заходів);

- порівняння захворюваності населення з минулорічними показниками – 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження (у разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією заходів Стратегії та Плану заходів).

Здійснення таких заходів забезпечує можливість:

- виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а саме вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (на один, три-п'ять, 10-15 років, 50-100 років відповідно), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;

- запобігання, зменшення та компенсації негативних наслідків, зумовлених виконанням документа державного планування;

- виявлення непередбачених даним Звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Оскільки Стратегія та План заходів є документом державного планування з обмеженим терміном дії, пропонується здійснювати моніторинг його виконання, обмежившись періодом від року прийняття Стратегії та Плану заходів до кінця строку його дії (2027 рік).

Заходи, передбачені для здійснення моніторингу, враховують специфіку Стратегії та Плану заходів, період, на який здійснюється планування, та необхідність здійснення моніторингу на різних стадіях виконання завдань Стратегії та Плану заходів. Водночас вплив на довкілля проєктів та заходів місцевих програм розвитку, які увійшли до Плану заходів і скеровані на досягнення цілей Стратегії, і виконання яких передбачає проведення стратегічної екологічної оцінки відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», будуть моніторитися окремо під час їх реалізації та після їх завершення.

2. **Кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників відповідно до кожного з визначених у звіті про стратегічну екологічну оцінку наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.** Моніторинг наслідків виконання Стратегії та Плану заходів для довкілля, у

тому числі для здоров'я населення, базується на відстеженні певних показників (індикаторів) в розрізі компонентів довкілля (таблиці 9.1). Перелік показників (індикаторів) для здійснення моніторингу Стратегії та Плану заходів є орієнтований (невичерпний) і, за потреби, може бути змінений (зменшений або доповнений).

Таблиця 9.1. Показники (індикатори) моніторингу наслідків виконання Стратегії та Плану заходів для довкілля, в тому числі для здоров'я населення

Компоненти довкілля	Індикатори	Одиниця вимірювання	Цільові значення у 2027 р.
Атмосферне повітря	- протяжність відремонтованих відповідно до технічних вимог комунальних доріг	км	65
	- кількість нових насаджень на території громади	одиниць	300
Водні ресурси	- обсяг скидів забруднених стічних вод у водні об'єкти	млн м³	0
	- кількість розчищених водойм	га	3
	- протяжність відремонтованої/модернізованої мережі водовідведення	км	2,4
	- кількість абонентів мережі централізованого водопостачання	одиниць	200
	- кількість абонентів мережі водовідведення	одиниць	200
	- рівень задоволення мешканців місцевими водоймами	бали від 1 (мін) до 5 (макс)	4
	- частка площі деградованих земель у загальній території громади	%	20
Земельні ресурси	- кількість лісових захисних насаджень на еродованих землях, вздовж водних об'єктів та полезахисних смуг	одиниць	100
	- питома вага площі сільськогосподарських угідь екстенсивного використання (сіножатей, пасовищ) у загальній території громади	%	15
	- частка площі деградованих земель у загальній території громади	%	20
Території з природо-охоронним статусом, об'єкти Смарагдової мережі	- кількість об'єктів ПЗФ на території громади	одиниць	2
	- наявність схеми планування території громади	+/-	+
Рекреаційні зони та культурна спадщина	- рівень задоволеності мешканців громади та гостей впорядкованістю, чистотою рекреаційних зон	бали від 1 (мін) до 5 (макс);	4
	- кількість заходів з ліквідації аварійних, фаутих дерев та сухостою, крокування та обрізки дерев	одиниць	100
	- площа облаштованих для відпочинку та проведення дозвілля громадських просторів (парків, алей тощо);	га	10
Відходи	- кількість домогосподарств, охоплених послугами вивезення та утилізації ТВП	одиниць	250
	- обсяг утворення побутових відходів на території громади	тонн у рік	6000
	- відсоток ліквідованих стихійних сміттєзвалищ від загальної кількості таких сміттєзвалищ	одиниць	100
	- кількість придбаної техніки (обладнання) для надання послуг з вивезення відходів	одиниць	7
Здоров'я населення	- кількість населення громади	осіб	13000
	- кількість звернень мешканців до закладів охорони здоров'я	одиниць	8000
	- кількість оновленого/придбаного обладнання для закладів охорони здоров'я у громаді	одиниць	40
	- відсоток мешканців громади, які подали декларації про вибір лікаря	%	95

Компоненти довілля	Індикатори	Одиниця вимірювання	Цільові значення у 2027 р.
Екологічне управління	- обсяг фінансування заходів з охорони навколишнього природного середовища	тис. грн	350
	- чисельність дітей та молоді, долучених до освітніх заходів з підвищення еко-свідомості	осіб у рік	300

За результатами щорічного моніторингу кількість індикаторів може бути розширено шляхом включення до моніторингу додаткових показників відповідно до умов реалізації Стратегії та Плану заходів.

Рекомендовано включити показники (індикатори) моніторингу наслідків виконання Стратегії та Плану заходів для довілля, у тому числі для здоров'я населення, до загального переліку показників (індикаторів) моніторингу процесу реалізації цілей та завдань Стратегії.

Здійснення моніторингу впливів виконання Стратегії та Плану заходів на довілля, у тому числі на здоров'я населення, за визначеними показниками з веденням щорічної звітності дозволить своєчасно виявляти недоліки і порушення, що негативно впливають на складові довілля та здоров'я населення, і обґрунтувати необхідні заходи щодо їх усунення.

3. Кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування для довілля, у тому числі для здоров'я населення. Оцінка ймовірних наслідків для довілля від реалізації Стратегії вказує на те, що загалом її реалізація повинна позитивно вплинути на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, земельні ресурси, біорізноманіття, збереження об'єктів природно заповідного фонду, Смарагдової мережі, об'єкти культурної спадщини, систему управління відходами, а також здоров'я населення та інфраструктуру забезпечення його життєдіяльності.

Водночас під час виконання документа державного планування в результаті моніторингу реалізації передбачених в ньому цілей можуть бути виявлені впливи на довілля, у тому числі на здоров'я населення, які мають прямі наслідки на стан навколишнього середовища, умови життєдіяльності та здоров'я населення. У такому разі перелік індикаторів для моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довілля, в т. ч. здоров'я населення, буде доповнено відповідними індикаторами, які дозволять об'єктивно оцінити та відстежити зміни.

4. Методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати. Під час реалізації Стратегії та Плану заходів будуть відстежуватись екологічні загрози для довілля шляхом спостережень та збору наявних статистичних та звітних даних про стан довілля, про наслідки для довілля та здоров'я населення, які виникли за результатом реалізації передбачених у Плані заходів проєктів та заходів місцевих програм розвитку, скерованих на досягнення стратегічних цілей та бачення Стратегії. Отримані показники будуть проаналізовані та об'єктивно оцінені шляхом порівняння наявних значень з нормативними значеннями (встановленими нормативно-правовими актами) та/або з цільовими значеннями (визначеними у Звіті про стратегічну екологічну оцінку даного документа державного планування).

5. Періодичність вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями. Відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» моніторинг наслідків виконання документа державного планування, у тому числі для здоров'я населення, оприлюднюється один раз на рік органом місцевого самоврядування на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет, вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення. Відтак вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями буде здійснюватися не рідше одного разу на рік.

6. Засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних

наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, включають:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про вплив реалізації документа державного планування на довкілля, в т. ч. здоров'я населення;
- отримання інформації, яка може бути використана для удосконалення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірка дотримання екологічних норм, встановлених відповідними органами влади;
- відстеження процесу виконання документа державного планування відповідно до ухвалених в ньому цілей та завдань, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків для довкілля, в т. ч. здоров'я населення.

У разі виявлення систематичних відхилень від гігієнічних нормативів складових довкілля необхідно здійснювати аналіз захворюваності населення громади з метою виявлення негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення, використовуючи в тому числі статистичні дані.

У разі, якщо під час здійснення моніторингу буде виявлено непередбачені Звітом про стратегічну екологічну оцінку негативні наслідки реалізації Стратегії та Плану заходів для довкілля, у тому числі для здоров'я жителів громади, ОМС буде вживати заходів для їх усунення, а також розгляне пропозиції щодо внесення змін до Стратегії та Плану заходів для запобігання подібним негативним наслідкам у майбутньому. У разі внесення суттєвих змін до Стратегії та Плану заходів вони підлягатимуть стратегічній екологічній оцінці.

Замовник протягом п'яти робочих днів з дня затвердження Стратегії та Плану заходів розміщує на своєму офіційному веб-сайті та вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки затверджену Стратегію та План заходів, рішення про їх затвердження, заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Стратегії та Плану заходів, і письмово повідомляє про це орган, зазначений у статті 6 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища).

10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Проект Стратегії та Плану заходів років не містить конкретних проєктів здійснення господарської діяльності, які можуть мати значний вплив на довкілля сусідніх держав, і які потребують надання документів дозвільного характеру на їх провадження, а також не визначає місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів. Відтак стратегічна екологічна оцінка проєкту документа державного планування (Стратегії та Плану заходів) не передбачає проведення транскордонних консультацій щодо ймовірних наслідків від його реалізації для довкілля, в тому числі здоров'я населення, зачеплених держав (сусідніх країн). Водночас проєкти, які будуть скеровані на виконання завдань та досягнення цілей Стратегії і включені до Плану заходів, і відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» підлягатимуть оцінці впливу на довкілля та/або проведенню стратегічної екологічної оцінки відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», окремо проходитимуть процедуру оцінки впливу на довкілля, в т. ч., за потреби, щодо транскордонних наслідків для довкілля та здоров'я населення зачеплених держав, до прийняття рішення про їх реалізацію.

11. РЕЗЮМЕ ІНФОРМАЦІЇ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ

1. Стратегія розвитку Першотравневської сільської територіальної громади на період до 2027 року та План заходів на 2025-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади на період до 2027 року покликані забезпечити розвиток муніципальної інфраструктури та послуг, пристосованих для потреб різних груп чоловіків і жінок, а також сформувати згуртовану аграрну громаду, яка сприяє розбудові бізнес середовища. Стратегічні напрями розвитку громади включають природоохоронну складову й спрямовані на забезпечення цілей з розвитку екологічно чистої та енергоефективної громади, зокрема через підвищення енергонезалежності громади, ефективності системи управління відходами тощо.

2. Проєкт Стратегії та Плану заходів скерований на досягнення визначених в Стратегії цілей і узгоджується з основними засадами збереження довкілля та адаптації до змін клімату, визначеними в документах державного планування, які охоплюють різні складові довкілля, а також здоров'я населення (Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, Водна стратегія України на період до 2050 року, Енергетична стратегія України до 2050 року, Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року; та іншими).

3. Особливістю клімату Першотравневської СТГ є значні коливання погодних умов з року в рік. Помірно вологі роки змінюються різко посушливими, які нерідко посилюються дією суховіїв. Загалом клімат характеризується відносно холодною зимою з нестійким сніговим покривом та спекотним, посушливим літом. Природно-кліматичні умови на території громади сприятливі для вирощування цінних сільськогосподарських культур – озимої пшениці, ячменю, соняшнику, рапсу.

На території Першотравневської СТГ відсутні великі забруднювачі атмосферного повітря. Проте у сусідній громаді розташоване підприємство один з основних забруднювачів атмосферного повітря Дніпропетровської області (АТ «Нікопольський завод феросплавів»), яке може становити загрозу для території Першотравневської громади за умови північного напрямку вітру. Джерелом небезпечних хімічних забруднень атмосферного повітря, водоймищ, сільськогосподарських зон, а також шуму та вібрації, що може пливати на стан здоров'я населення, є автомобільний транспорт.

Радіаційна обстановка на території області в цілому у 2023 році була стабільною і знаходилася у межах природного радіаційного фону. Екстремально-високі рівні радіоактивного забруднення не спостерігалися

Територія громади, як і Дніпропетровської області загалом, має критично низьку забезпеченість за місцевими водними ресурсами і складає 0,24 тис. м³/рік на одну людину. Стан річок на території громади погіршується через ерозію ґрунту, використання хімічних речовин у сільському господарстві. Особливо забрудненою в Першотравневській громаді є річка Солона. Існує тенденція обміління водойм Першотравневської СТГ.

Централізованим постачанням питної води охоплено близько 40% населення. На території Першотравневської СТГ у більшості населених пунктів вода не відповідає нормативам питної води, тому використовується лише для технічних цілей. В селах, де відсутнє централізоване водопостачання, організовані пункти роздачі питної води, привезеної з обладнаних свердловин.

Усі очисні споруди, які не забезпечують достатнього очищення стічних вод, належать до комунальної сфери, знаходяться в незадовільному технічному стані, недовантажені, потребують реконструкції чи капітального ремонту. Загалом ступінь зношеності водопровідно-каналізаційних мереж і очисних споруд комунальних підприємств громади складає від 50 до 80%.

91% усіх земель громади – землі сільськогосподарського призначення. На території громади переважають чорноземи звичайні малогумусні та чорноземно-лучні поверхнево-солонцюваті ґрунти. Ґрунти Першотравневської громади є високородючими. Сумарне пестицидне навантаження на ґрунти в межах громади перебуває нижче середини загальноукраїнського діапазону і оцінюється як умовно допустиме.

На території Першотравневської СТГ розташований об'єкт природно-заповідного фонду – ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Базавлуцький прибережно-річковий

комплекс» (на території сіл Лошкарівка (240,6697 га), Павлопілля (397,0 га), Чистопіль (546,3680 га), Шевченкове (256,6 га)). Заказник створений з метою збереження ландшафтного та біологічного різноманіття. Територія заказника пропонується до включення до складу об'єктів Смарагдової мережі (UA0000467 Bazavluk).

Землі історико—культурного призначення займають лише 1,6 га або 0,002% усіх земель громади. В громаді налічується 229 пам'яток.

Рівень охоплення населених пунктів громади послугою вивезення твердих побутових відходів складає лише 6,7% (з 3 з 25 населених пунктів громади). Причина — відсутність техніки та працівників, які б працювали на відповідній техніці, а також через відсутність мешканців у віддалених населених пунктах громади. Недостатня організація збирання побутових відходів в приватному секторі призводить до утворення несанкціонованих стихійних звалищ в балках, лісопосадках і т. п., що негативно впливає на екологічний і санітарний стан території і довкілля. Також на збільшення накопичення побутових відходів негативно впливає відсутність мережі збору для вторинної переробки синтетичної тари і пакувальної продукції та продукції побутового вжитку. На території Першотравневської сільської ради виробнича діяльність із переробки відходів не здійснюється.

Мережа охорони здоров'я громади включає 11 закладів охорони здоров'я (7 сільських амбулаторій загальної практики сімейної медицини та 4 фельдшерських пунктів), які представляють первинну ланку медичної допомоги. Водночас амбулаторії с. Лошкарівка та с. Павлопілля потребують капітального ремонту приміщень. Через незадовільний стан доріг доступність населення до медичних послуг є низькою.

4. Серед головних екологічних проблем Першотравневської СТГ можна виділити наступні: забруднення атмосферного повітря та ґрунтів шкідливими викидами, які спричиняють транспортні засоби, особливо в місцях житлової забудови; фізичний і моральний знос мереж водопостачання і водовідведення, неефективна робота очисних споруд внаслідок значного зносу; обміління водойм; проблеми з доступом мешканців до питної води (65% мешканців громади користується привізною питною водою); високий вплив вітрової ерозії на ґрунти (рівень деградованості земель Першотравневської СТГ сягає 30-40%); поширення карантинних бур'янів на території громади.

5. Основні зобов'язання у сфері охорони довкілля Стратегії та Плану заходів визначаються низкою документів міжнародного рівня, які підписала Україна, та законами України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про оцінку впливу на довкілля», «Про природно-заповідний фонд України», «Про охорону атмосферного повітря», «Про управління відходами», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про охорону культурної спадщини», «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про інвестиційну діяльність», Водним кодексом України та іншими.

6. Реалізація Стратегії та Плану заходів не передбачає появу нових негативних наслідків для довкілля. Водночас реалізація багатьох оперативних цілей і завдань Стратегії та проєктів місцевого розвитку Плану заходів сприятиме покращенню екологічної ситуації в громаді. За умови дотримання та виконання захисних і охоронних заходів, що відповідають чинним нормативним вимогам, ймовірність появи впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний кумулятивні та синергічні наслідки для довкілля, в т. ч. здоров'я населення, є незначними.

7. Для зменшення впливу викиду шкідливих речовин в атмосферу, в т. ч. автомобільним транспортом, доцільно: створити території зелених насаджень обабіч автошляхів; стимулювати заходи з підвищення енергетичної ефективності і енергозбереження комунальних закладів.

Для забезпечення екологічної безпеки водних ресурсів у громаді та запобігання потрапляння стічних вод домогосподарств та підприємств в ґрунт та поверхневі води потрібно: здійснити поступову заміну зношених інженерних систем водопостачання та водовідведення; здійснити будівництво/модернізацію очисних споруд із застосуванням новітнього обладнання та технологій; здійснювати постійний моніторинг та контроль за дотриманням норм водоохоронних зон; здійснити захист джерел питного водопостачання від шкідливого впливу, формування зон санітарної охорони навколо джерел водопостачання.

Для запобігання забрудненню ґрунтів та зниженню їхньої родючості слід: провадити будівництво, реконструкцію та ремонти автомобільних доріг сполучення виключно за умови комплексного обґрунтування екологічних і соціальних переваг обраного варіанту будівництва; провести інженерно-технічні та ґрунтозахисні заходи; запровадити громадський контроль за станом довкілля у громаді (наприклад, через платформу електронної демократії e-dem.ua); провести закупівлю та висадку саджанців дерев і квітів, розбивки клумб, квітників тощо в громадських місцях; розробити комплексний план просторового розвитку території громади.

Для запобігання забрудненню території громади ТВП, в т. ч. появи несанкціонованих сміттєзвалищ, необхідно: регулярно провадити моніторинг появи стихійних сміттєзвалищ на території громади та своєчасно їх ліквідовувати; запроваджувати систему роздільного сортування сміття (встановити окремі контейнери для скла, паперу, пластикових пляшок і змішаних відходів) в населених пунктах громади; активізувати роботу комунального підприємства з укладення договорів з домогосподарствами на централізоване вивезення ТПВ.

Для охорони і збереження біорізноманіття, територій та об'єктів природно-заповідного фонду, потенційних об'єктів Смарагдової мережі доцільно: підвищити кваліфікацію і розвиток професійних компетенцій представників організацій громадянського суспільства у сфері охорони довкілля; розробити, розширити і впровадити нові форми залучення громадськості до процесу формування і реалізації місцевої політики, у тому числі екологічної; здійснити спеціальні природоохоронні заходи щодо збереження біотичного і ландшафтного різноманіття на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду.

Для зниження впливу зміни клімату на довкілля громади доцільно: проводити моніторинг рекреаційних навантажень на ландшафти; налагодити співпрацю громадських організацій, органів місцевого самоврядування з європейськими організаціями та фондами, що займаються фінансовою підтримкою регіонального розвитку та вирішенням екологічних проблем; сприяти зменшенню викидів парникових газів за рахунок енергозбереження, раціоналізації структури енергозбереження, зниження непродуктивних втрат енергоресурсів, впровадження нових малоресурсоємних технологій, а також збільшення площі зелених насаджень.

Для запобігання погіршенню здоров'я населення громади необхідно: вдосконалювати і розширювати медичні послуги, що надають заклади охорони здоров'я в громаді; покращити матеріально-технічну базу закладів охорони здоров'я громади; проводити інформаційно-оздоровчі заходи щодо популяризації активного способу життя, формування відповідального ставлення до оточуючого середовища та власного здоров'я.

8. Розглянувши альтернативи аналізованому проекту Стратегії та Плану заходів, дійшли висновку, що в інтересах забезпечення ефективного системного розвитку Першотравневської СТГ з врахуванням принципу екологічної збалансованості громади найбільш прийнятним варіантом буде затвердження аналізованого проекту Стратегії та Плану заходів.

9. Моніторинг наслідків виконання Стратегії та Плану заходів для довкілля, в т. ч. здоров'я населення, проводитиметься згідно з Порядком здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 р. №1272). Водночас пропонуємо включити до переліку індикаторів виконання Стратегії індикатори моніторингу наслідків для довкілля від реалізації цілей і завдань Стратегії, які запропоновані в розділі 9 даного Звіту.

10. Проект Стратегії та Плану заходів не містить конкретних проєктів здійснення господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля сусідніх держав, і яка потребує надання документів дозвільного характеру на провадження такої діяльності, а також не визначає місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів. Відтак стратегічна екологічна оцінка проєкту Стратегії та Плану заходів не передбачає проведення транскордонних консультацій щодо ймовірних наслідків від її реалізації для довкілля, в тому числі здоров'я населення, зачеплених держав.

З огляду на зазначене можна стверджувати, що в цілому розроблення Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2025-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Першотравневської сільської територіальної громади на період до 2027 року було проведено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля та

заходів з мінімізації появи негативних ризиків. Реалізація Стратегії та Плану заходів, за умови дотримання екологічних вимог, сприятиме збереженню довкілля та зменшенню антропогенного навантаження. Робота у напрямку досягнення її цілей забезпечить стійкий розвиток громади та сприятиме покращенню рівня життя місцевих мешканців через діяльність органу місцевого самоврядування, бізнесу та мешканців громади з дотриманням екологічних норм та раціональне використання природних ресурсів.

Старший науковий співробітник ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»,
к.е.н., доцент, експерт проєкту

Андрій ДУБ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

СЕРТИФІКАТ

про підвищення кваліфікації
реєстраційний номер № 1745/2023

ДУБ
Андрій Романович

з 18 грудня по 23 грудня 2023 року
пройшов підвищення кваліфікації за програмою
«Оцінка впливу на довкілля – 2024:
реалізація законодавства на практиці»

Результати навчання:

- основні зміни законодавства щодо процедури проведення оцінки впливу на довкілля;
- рекомендації для проектування при проведенні оцінки впливу на довкілля;
- розробка документів з ОВД з урахуванням останніх вимог і настанов;
- шляхи уникнення помилок при розробці ОВД;
- основні організаційні аспекти та особливості проведення післяпроектного моніторингу.

Перший проректор

Микола СЕРБОВ

